Redactor: VIOLA VANCEA
Coperta: FLOAREA ŢUŢUIANU
© INSTITUTUL CULTURAL ROMAN
Aleea Alexandru, nr. 38, Sector 1
011824, Bucureşti
ROMÂNIA
Tel.: 230.25.43
Fax: 230.75.59
E-mail = icrier.ro
ISBN 973 – 577 – 366-X
ISBN 973 – 577 – 474 – 7
NINA CASSIAN
MEMORIA
CA
ZESTRE
CARTEA A III-a
1985 – 2005
O INSTITUTUL CULTURAL ROMAN
BUCUREŞTI 2005

Cei douăzeci de ani de însemnări care urmează au fost redactaţi în America, într-o existenţă alternantă şi şovăielnică, marcată de drame şi de surprinzătoare izbutiri – după cum se va vedea.

NEW YORK, 1985

14 SEPTEMBRIE

După cinci zile de la sosire, notez doar că sunt atât de obosită că amân pe mâine multele evenimente pe care totuşi le trăiesc.

15 SEPTEMBRIE

Deci… drumul a fost lung, cu două escale, Viena şi

Shannon (Irlanda). Dar, peste ocean, am scris zece poezii (care nu mi se par rele).

La aeroport, m-a aşteptat decanul, profi Maynard.

Camera e bine plasată, în Village, un fel de Quartier Latin al

New York-ului, fieful boemei, al poeţilor şi al pictorilor, dar a trebuit să cer o grămadă de reparaţii (uşi care nu se închideau, ferestre care nu se deschideau). Noroc că, în seara sosirii, am mai prins un magazin deschis şi M. mi-a cumpărat din banii lui

(eu nu aveam niciun sfanţ) hârtie igienică şi o sticlă de apă minerală.

De atunci, diferiţi oameni mi-au adus cearşafuri, vase şi tacâmuri, o măsuţă, un radio. Sper ca mâine să mi se instaleze telefonul şi t.v. -ul.

Am închiriat de asemeni o pianină. Mai îmi trebuie o lampă şi o carpetă. După cum se vede, încerc să trăiesc într-un mod… plauzibil.

Oameni buni: Maria, secretara grupurilor de creaţie.

Aileen Ward, căreia m-a recomandat Barbara Davis şi care îmi va aduce un casetofon.

Totul costă mult. Chiria – 575 de dolari. Pianul, 50, plus

30, chiria pe lună, plus 160 transportul!

N-am dat încă de Hermann Mayer, e la Paris, nu-i ştiu telefonul – el, bineînţeles, m-ar putea ajuta, cum a făcut-o de atâtea ori când eram în străinătate şi chiar când eram la

Bucureşti şi când, o dată sau de două ori pe an, îmi trimitea nişte bani pe care-i puteam folosi la magazinele speciale pe valută ca să cumpăr ţigări Kent (bacşişul general oferii oricărei autorităţi locale), câteodată o sticlă de whisky sau un flacon de parfum.

17 SEPTEMBRIE

Am telefon. Azi voi avea pianină şi t.v. Vineri îl văd pe

Diţi Marinescu, ambasadorul nostru la O.N. U.

19 SEPTEMBRIE

În clipa asta e vară şi N.Y. miroase a floare.

26 SEPTEMBRIE

La 2 Mai, am scris volumul de poezii intitulat până la urmă Nocturne – e predat Danielei Crăsnaru.

*

Am vorbit aseară cu Dragoş – telefon anodin.

Visez morţi.

Am început să compun o lucrare pentru pian – „De două ori cinci degete". Ale mele mă dor noaptea şi ziua.

Ca şi acum cinci ani, New York-ul mi-e foarte familiar, nu ştiu de ce. Încerc să trăiesc „normal" dacă, de fapt, n-ar fi vorba de o aparenţă.

Nu mi-e dor decât de tata şi de AU.

Am fost de două ori la teatru. Întâlnesc oameni. Mi-am dat paşaportul la prelungit. Pe 1 oct. Încep cursurile. Fac o lectură din poeziile mele (în engleză, firește) la English Departament – şi o alta, pe 5 decembrie, la un centru universitar.

Nu mai ştiu ce e în România.

27 OCTOMBRIE

Cursurile merg binişor – dar eu mă. plictisesc de moarte la ele. Vreo doi studenţi au ceva talent, scot zeci de cuvinte din dicţionar (mama făcea asta ca să-l ajute pe tata, eu niciodată), am citit cu succes din poeziile mele.:

Datorită lui Hermann, am un cont în bancă.

Dar mă îngrijorează viitorul. Babu a fost arestat la zece zile după plecarea mea, după o lună de anchetă în care am fost şi eu implicată, ba despre mine, după cum mi-a spus, a mai dat şi două declaraţii.

Ce mă aşteaptă la întoarcerea mea în ţară? Mă mai pot oare întoarce?

*

Cartea lui AU se citeşte din nou (!?) Cum e posibil?

Cartea mea cică intră în lucru.

M-am apucat să traduc cu Ilinca Preoteasa Bartolomeu

Povestea a doi pui de tigru numiţi Ninigra şi Aligru.

Oamenii se poartă bine cu mine. Ar trebui să obţin o prelungire a şederii pe alte şase luni. O, Doamne, s-a zis oare cu vara mea doimaiotă?

*

Ibru

Am vorbit la telefon cu Florian Potra, matematicianul cel frumos căruia eu îi spuneam în derâdere, deşi n-o merita.

„Frumuşoiu”.

Horoscopul meu indică o totală schimbare de viaţă. Eu nu cred, nu sunt în stare să mă închipui scoasă din balamalele mele ca să fiu diferit (atât de diferit) înrămată!

21 NOIEMBRIE

Dumnezeule! Babu a fost judecat şi condamnat la şapte ani închisoare iar, după câteva zile, Sorana, nevastă-sa şi

Andrei, fad lui, au fost chemaţi la morgă.

Deci, Babu a murit. Mai exact, a fost ucis. Pentru jurnalul lui!

*

Sunt disperată. Viaţa mea e întuneric. Nu mă pot întoarce acum, nici de rămas nu-mi arde, nu pot trăi fără Ali şi trebuie să mă port normal deşi sunt anormală. Ce să mă fac?

Permanentizarea efortului de supravieţuire mă ucide.

27 NOIEMBRIE

E ziua mea. M-a chemat România şi am vorbit cu toţi cei adunaţi la mine acasă: Eva Sârbu, Geta Costin, Juca Fetcu.

Rodica şi Dody Sfinţescu, Dragoş, Pufi, Bică, Petrică.

Frumos din partea lor – iar eu nu ştiu când îi voi revedea…

EXIL

Am scris în repetate rânduri despre tragedia lui Babu

Ursu, despre ce a precedat-o – dar, iată, în rândurile de mai sus, evenimentele sunt trăite pe viu, pe carne vie, pe măsură ce se întâmplau.

Începea, de fapt, exilul meu care durează până astăzi, cu nebănuite pe atunci urcuşuri şi căderi în gol, cu zbateri de neputinţă şi temporare treziri la viaţă, toate protejate de gândul sinuciderii.

21 DECEMBRIE

A nins. Aici, ninsoarea nu mă sperie, la Bucureşti mă îngrozea din cauza hărtoapelor şi a întunericului.

Vine Crăciunul – Georgina Horvăth mi-a împrumutat un mic pom artificial şi ornamente.

În ultimul Crăciun al vieţii lui AU ne-am dus în Piaţa

Palatului să cumpărăm ornamente.

*

De Revelion, m-a invitat un student în familia lui. N-am curaj să mă duc dar nici să stau singură.

În ajun de Crăciun – cu Aileen la altă doamnă în vârstă – eu însămi fiind ce?

*

Mc; n-am pomenit în jurnal de profesorul Nicolae

Racoveanu care, într-un fel, m-a cerut de nevastă înaintea plecării (deşi căsătorit). Altminteri, e „idealul", are 63 de ani, înalt, sportiv, profesor, cu gust pentru muzică şi literatură, mi-a scris frumos aici „Dragă poetissimă" – dar iată că grozăvia cu

Babu îmi interzice orice proiect românesc.

24 DECEMBRIE

E Ajun. Nu cred că e Ajun. Acum un an, am plâns toată noaptea, am băut şi am dansat la familia Covaci. Până am ajuns acolo şi înapoi acasă, condusă de Mihai Sora – a fost un coşmar de întuneric, lunecuş, gropi.

Aici, lumină, netezime, au fost 15 grade azi dimineaţă.

La Nancy McDonnald – un pom de Crăciun cum n-am văzut din

copilărie, grăsuț, bogat în crengi, decorat decent şi cu luminiţe. Am întâlnit un fost diplomat care ştia câteva cuvinte româneşte.

*

Am aflat că mi-au fost oprite cărţile; B.P.T. (după 5 ani!).

Nocturnele dedicate morţii lui Ali – şi… cartea lui AU. Şantaj.

Cu ce am să-mi plătesc chiria la Bucureşti? Vor să mă scoată din casă? Pensia mea a fost oprită iar ce am la CEC se va termina curând. Ce să fac? Să mă duc „acasă"? Unde? în singurătate? (fără Ali), în frig, în întuneric, „persecutată" faţă de

„Privilegiaţi", cu libertatea ameninţată (datorită lui Babii), cu oroarea şi exasperarea ceauşistă?

Sau, totuşi, moartea…

31 DECEMBRIE

Astă seară „petrec „Revelionul, invitată de un student al meu, la un restaurant, împreună cu familia lui, în New Jersey.

Acum un an am fost cu Dragoş la Sfinţeşti, zgâindu-ne ore interminabile la programul cretin de Revelion româno-bulgar. O

jale.

Din România – veşti cumplite. Politica editorială – pusă pe exterminare, procese, ca pe vremea lui Stalin, înscenate

(cartea lui O. Paler). N-am încotro. Trebuie să rămân aici un timp mai lung. Cât?

1986

4 IANUARIE

Revelionul a fost interesant din punct de vedere documentar. La 12 noaptea, participanţii umblau de la o masă la alta

(şi la a noastră), se îmbrăţişau şi spuneau: „Peacel".

*

Şerban Teodoru s-a întors din România. Babu a fost ucis în bătăi.

Într-adevăr, cărţile mele nu apar pentru că nu sunt în ţară.

E frig şi întuneric.

Mi-e frică de viitor. Nu am nicio certitudine. Nu am energie să fac nicio mişcare, în afara traducerii din Ninigra şi

Aligru cu Ilinca şi prea puţin dedicată compoziţiei.

Se pare că există posibilitatea reactivării „Fulbright"-ului

(cel pe care-l primisem în România şi care mi-a fost ţinut sub cheie…) Am primit în acest sens un telefon de la un „oficial" din

Washington. Ca de obicei, eu n-am mişcat un deget.

Dar, de fapt, nimic nu se poate întâmpla decât somnul meu populat cu morţi – şi drogul televizorului.

20 IANUARIE

Veşti proaste de la o editură. Ninigra şi Aligru li se pare prea sofisticată (!) deşi „are imagini frumoase". Deci, cartea care a avut atâta succes în România e considerată prea „complicată" pentru copiii americani!

Nimic nou cu Fulbrightul.

Pe februarie şi martie nu voi mai avea leafă şi va trebui să încep să consum hanii lui Hermann.

Admiterea la Yaddo – o colonie de creaţie pe gratis – mi s-a aprobat.

5 FEBRUARIE

Am citit azi la o şcoală din Hoboken, de două ori, Tigrino and Tigrenc – cu un succes triumfal (ca în România). Deci, în ciuda refuzului editurii, mi se confirmă părerea că ar fi un bestseller.

Brenda Walker, traducătoarea mea din Anglia, m-a invitat, plătindu-mi şi drumul, la Londra, pentru un recital.

Asta în aprilie, după care ar urma Yaddo. Dar trebuie să obţin vize, prelungiri etc.

Cu Fulbright încă nimic.

Compoziţia a ajuns la partea a V-a. Până plec în Anglia vreau s-o termin.

Luni, ţin un mic speech onorific la departamentul muzical aln. Y.U.

Săptămâna viitoare mă duc la doctor. Degetele mă dor îngrozitor.

Mi-e frică să mă uit la trupul meu.

14 FEBRUARIE

Am vorbit acum cu Eva Sârbu şi cu Dragoş.

De fapt, nu ştiu ce vreau. Aş vrea să rămân aici (am primit Fulbrightul), aş vrea să plec acasă. La ambele „aş vrea „se opun lucruri fundamentale.

Am fost la doctor care n-a părut alarmat – dar aştept rezultatul testelor (şi nota de plată!)

*

I

Vieru a primit Herderul. Mă bucur!

Dragoş mi-a spus voalat că povestea cu Babu s-a mai liniştit.

Dar „povestea" cu Ceauşescu continuă! Asta e, de fapt, ceea ce mă împiedică să mă întorc. Nu vreau să-mi muşc degetele! Pe de altă parte – sunt eu capabilă la vârsta asta să-mi schimb viaţa?

6 MARTIE

Nu mă pot întoarce în România lui Ceauşescu! Ar fi un risc enorm şi stupid. Iordan Chimet, hunul prieten al lui Bahu, mi-a transmis prin verişoara lui să mă gândesc bine înainte de a mă întoarce pentru că nu voi mai putea pleca niciodată.

Deci, m-am decis (!?) să rămân aici un timp nedefinit

(dar fără a cere azil politic! nu vreau să mă rup complet de ţară), visând să pot supravieţui, ba chiar să-mi continui cariera, publicând cărţi, compunând muzică – ştiu că e absurd!

Între cunoscuţi prietenoşi dacă nu chiar între prieteni, visând chiar, cu momente contradictorii, să-mi găsesc o pereche deşi cine să mă vrea aşa cum sunt, bătrână, urâtă, săracă şi nespus de tristă.

Aceste cuvinte sună improbabil, perspectiva e improbabilă, viitorul meu e improbabil. Dar astfel de „proiecte" (nu le pot numi „speranţe"), de „proiecţii" mă ajută să parcurg zilele şi nopţile.

*

L-am visat pe Ali: era acoperit cu un cearşaf, mi-a fost frică să dau cearşaful la o parte ca să nu-l descopăr mort sau slăbit de moarte cum era în ultimul timp. Nu. Era vechiul motan enorm trezit din somn dimineaţa, cu ochii foarte înguşti şi zâmbind şi l-am sărutat pe gura plină şi caldă, fermă şi elastică şi i-am mulţumit lui Dumnezeu, şi atunci, şi dimineaţa când m-am trezit eu.

*

Mi-am descoperit o rudă din partea tatii. E gata să mă ajute. Mi-a dat şi nişte bani – foarte necesari de vreme ce sunt fără leafă pentru două luni. Îi voi restitui, bineînţeles.

Am făcut toate formalităţile şi probabil pe 31 martie plec la Londra, apoi mă întorc aici şi pe 3 mai plec la Yaddo unde voi lucra, în special, la Jurnalul unui jurnal început la 17 iulie 1975, din care am bătute la maşină circa 500 de pagini, comentariile suferind încă de pe urma faptului că, fiind în România, oricând putea cineva să-mi facă percheziţie. Deci, paginile, sincere totuşi precaute, vor trebui rescrise – iar volumul va fi. dedicat

„To Gheorghe (Babu) Ursit who died for his diary".

Să-mi ajute Dumnezeu să scriu această carte.

*

Ninigra şi Aligru au început să se mişte. Se pare că vor apărea într-un magazin (împreună cu un interviu al meu) şi apoi – cine ştie? – într-o editură.

Mi se spune că mi-ar trebui, un „agent" (?).

14 MARTIE

Hermann mi-a telefonat azi. Poate ne vedem la Londra.

La întoarcere, pe 29 aprilie, o să am o discuţie publică, alături de Stanley Kunitz, despre opera noastră.

„Opera" mea?

26 APRILIE

Alaltăieri m-am întors de la Londra unde am avut un imens succes recitând în englezeşte „O parte dintr-o pasăre".

27 APRILIE

A fost o lună de frig, ploaie, vânt – dar la Brenda Walker a fost plăcut prin prezenţa ei afectuoasă, prin câinele Butch – un

Mopete de trei ori mai mare.

Poate că am rezolvat problema subînchirierii casei din

Dionisie Lupu.

M-am mai văzut cu Miron Grindea, cu Marioara Platts-Mills. Hermann a telefonat dar nu ne-am putut vedea. Peter Jay s-a oferit să-mi publice o carte, de asemeni, Brenda, o antologie de poezii de dragoste.

Tot la Londra m-am văzut cu Ana Blandiana care mi-a spus că e chiar mai ruşinată decât mine de ce se întâmplă în

România pentru că e „ţara ei".

Stupefiantă frază, rostită de o colegă poetă şi, credeam eu, prietenă, pe care nu o bănuiam capabilă de o asemenea făţişă inşi-discriminare!!!

Mircea Dinescu trebuia să vină şi el dar n-a primit paşaport.

Întoarsă aici, aflu că „The New Yorker" „mi-a cumpărat" (aşa se zice aici) poemul „Post meridian". E cel mai prestigios magazin, cel care „consacră"!

În toamnă, sunt invitată la un fel de reuniune scriitoricească internaţională, la Jowa, împreună cu Dorin

Tudoran. La Iowa se află şi Florian Potra-Frumuşoiu şi

Bruno…

IMPOSIBILUL TURIST

După cum s-a observat şi din volumele precedente, nu descriu locurile prin care m-a plimbat destinul, decât sumar sau deloc – ci doar oameni, oameni, oameni…

În Grecia, lipseşte Parthenonul (există doar într-o poezie de a mea) dar e pomenit Ritsos, în Egipt, nu descriu nici piramidele nici Sfinxul (da, am cunoscut acolo o persoană, datorită lui Francisc Munteanu care nu a crezut că sunt poetă până n-am scris pe loc o poezie în franţuzeşte!!), în Italia, nu înregistrez în scris nici Neapole (vedi Napoli e poi mori!), nici

Pompei, nici Sicilia, nici Palermo (unde, totuşi, am văzut casa lui Nicolae Bălcescu!)

În Iugoslavia, m-a interesat Vasko Popa, în Bulgaria.

Valeri Petrov, la Paris n-am consemnat nici muzeele, deşi le-am vizitat pe toate, fosta Orangerie, Le Louvre, în repetate rânduri, le Centre Pompidou, n-am descris frumosul fostul atelier

Brâncuşi şi detestabilul, noul înghesuit atelier al aceluiaşi în care Pasărea măiastră stă aproape cu ciocul în urechea

Domnişoarei Pogany. În Spania, nu pomenesc de Prado, ca şi când aş fi total aculturală…

În prima mea călătorie în America, am enumerat doar

New York, Washington, San Francisco, Los Angeles, Chicago etc, niciun muzeu, niciun monument, nicio caracteristică, ci numai oameni, oameni, oameni… (măcar despre Chicago ar fi trebuit să spun că am văzut odgoane instalate pe străzi, ca acei care se duc la lucru să se poată ţine de ele, ca luntraşii de pe

Volga, când bat teribilele vânturi – oraşul e supranumit „the windy city").

Nici Viena, nici Belgia, nici Germania (care ar merita o mai bună reputaţie turistică, atât nordul hanseatic cât, mai ales, minunatele reconstruite orăşele, de ex. Tübingen cu casa cocoţată pe deal a lui Hölderlin) nu le-am particularizat decât prin oamenii pe care i-am întâlnit.

Ce înseamnă asta oare? Desigur, atlasele, albumele de fotografii, pliantele constituiau mult mai exacte relatări privind meridianele lumii decât aş fi putut oferi eu – dar măcar însemnări subiective ar fi fost necesare. Nu m-am simţit în stare şi n-am simţit nevoia s-o fac.

Iar dacă următoarele note din jurnalul meu mai descriu câte un peisaj – este pentru că mi-au lipsit oamenii.

YADD0,5 MAI

E de necrezut!

A fost un drum de groază, trebuind să schimb trenul pentru un autobuz, târând bagajele monstruoase pe rotile, strigând zadarnic după ajutor, mâinile fiindu-mi betege, până s-au îndurat nişte „ceferişti" – apoi am aşteptat un ceas să găsesc un taxi cu care am început să urc, ca la Sinaia, spre Pelişor

(interzis scriitorilor de când cu Ceauşescu) şi am ajuns la Yaddo constând dintr-un conac-palat ce a aparţinut unei familii foarte bogate împreună cu câteva vile adiacente.

Eu stau într-un apartament: două dormitoare întrerupte de o baie, lămpi cu duiumul, oglinzi – mai ceva ca la Pelişor sau ca la Foişor.

Mâncarea şi societatea nu par a fi de soi dar de bocit am să pot boci, pinii sunt imenşi şi absolut funerari, timpul mult şi singurătatea mă vor ajuta să intru în mine, cea de care m-am ferit ca să nu aflu cât de defunctă sunt.

AU mă priveşte din două fotografii. Mâine voi scrie nişte scrisori şi voi încerca să încep să lucrez.

Acest Yaddo e şi el un miracol care mi se întâmplă – cine regizează toate extraordinarele scene în care joc?

8 MAI

Mi-am tradus trei poezii, am scris una şi am lucrat la prefaţa Jurnalului unui jurnal. Încă nu mi-am găsit ritmul de lucru. Încă n-am plâns. Plouă sau bate un soare neobişnuit de strălucitor.

Societatea e foarte mediocră – chiar şi un ceas cât durează cina pe care o luăm împreună e prea mult.

9 MAI

Yaddo te poate neurasteniza. E drept că mi-e rău fizic, am o gleznă scrântită din voiaj, mâinile mă dor teribil, tuse şi guturai pe baza frigului din casă, dar cea mai apăsătoare dimensiune e desăvârşita mediocritate a „societăţii". O singură persoană, o tânără negresă cu nume melodios (Shay Younghlood) mi-a dat nişte proze de ale ei (simpliste, naive): nu cunosc opera celorlalţi dar manifestarea lor curentă nu e de natură să-mi sugereze vreo capacitate ieşită din comun.

Întrucât nu mi s-a dezlănţuit vreun val creator, resimt golul,

singurătatea, gustul nesărat al ambientului (natura n-are nicio vină dar n-am energia să profil de ea).

12 MAI

Cred că mi se pune bromură în mâncare. Dorm de sting:

10, 11 ore – şi aş mai dormi.

Am stat în soare, într-o cumplită agresiune a ţânţarilor care mi-au tumefiat trupul şi pielea capului, intrându-mi în creier.

Am scris, totuşi, şase poezii, am lucrat la cele cinci degete

(se găsesc şi piane aici!) am mai scris la prefaţă – dar ce folos?

N-am cu cine sta de vorbă, ei discută în stilul lor şoptit, nu înţeleg nimic, prânzul care mi se dă acasă e infernal (pâine mizerabilă unsă eu te miri ce oribil).

15 MAI

O zi stupidă. Ceva insomnie (era firesc), ceva febră, strănuturi, tuse, glezna s-a mai ameliorat.

Ieri mi-am auzit câteva măsuri din simfonie – parcă nu e chiar rea.

Am decis să plec luni pentru opt zile la New York – e ziua verişoarei mele şi sărbătorirea lui Stanley Kunitz şi, mă rog, voi mai lucra la pianul „meu", mă voi uita la t.v. -ul care-mi lipseşte şi voi mânca mai bine (?!)

Nu-mi văd viitorul. În schimb, mi-am îngăduit să mă gândesc la trecut – Doamne! Ce durere fără margini!

N-am încredere că o să iasă jurnalul, n-am încredere că o să reuşesc ceva cu muzica.

Ce e cu mine? Ce mă aşteaptă? De ce trăiesc?

a

27 MAI

M-am întors după New York.

Cel mai important lucru: întâlnirea cu Margareta

Dorian. M-a vizitat în locuinţa mea de la N.Y.U., cu o beretă pe cap („Margareta cu bereta"), ne-am înţeles foarte bine, după decenii de separaţie.

*

N. Y.U. e dispus să mă ţină şi la anul (viză + cameră) dar fără salariu!

Habar n-am ce mă aşteaptă dacă Stanley nu-mi obţine o rezidenţă. Sunt asigurată doar până în ianuarie 1987.

1987? În care secol? în care eră? În care tărâm ne târâm?

FIINŢE VII

Ştiu că titlul de mai sus e cumva pleonastic dar mi se pare cel mai potrivit pentru a-i pomeni pe următorii:

Stanley Kunitz este un poet unanim recunoscut, laureat, venerat şi venerabil (are peste nouăzeci de ani la ora asta) pe care l-am cunoscut datorită Barbarei Davis şi care s-a purtat mai mult decât prietenos cu mine, în primii ani ai exilului meu. Am tradus din el şi el însuşi a tradus din mine o poezie aflată în culegerea mea Life Sentence.

*

Cât despre Margareta Dorian, am fost colege de liceu (ea fiind cu un an înaintea mea), datorită ei am citit Ţara fetelor de

Maria Banuş. Poetă ea însăşi, şi-a publicat primul volum

(Ierbar) tot înaintea mea.

Ea însăşi o făptură vegetală, înaltă, subţire, un lujer fragil dar pe o tijă de metal. De o ascuţită inteligenţă, cu un spirit de observaţie ieşit din comun, a publicat proză întâi în „inaccesibilul" New Yorker, apoi a tipărit trei romane, în engleză, ea fiind de decenii în America.

Fiică a doctorului-scriitor Emil Dorian, ale cărui memorii au pricinuit atâtea revelaţii, măritată cu doctorul Hugo Tausig, a părăsit România în 1946 – 1947, dacă nu mă înşel şi, după o perioadă petrecută în Franţa, au emigrat împreună în America.

La ora asta, e văduvă în deplină demnitate, figurând la

Catedra de botanică (unde altfel?) la Brown University, în

Providence, Rhode Island.

În ce mă priveşte, ea reprezintă pe lângă prietena mea un exemplu de superbă supravieţuire, fiind aproape impecabilă.

Ce vânt irezistibil ne-a proiectat ca pe seminţele de mac în lumea largă?!

27 MAI, ORA 9 şi 1/2

Mă întorc după o oră de muzică oferită de un compozitor.

Nu prea inspirată – cu excepţia ultimei „Simfonii concertante".

bazată pe câteva scrisori ale lui Mozart adresate tatălui său şi citite de un actor german – care m-a impresionat în mod deosebit.

M-am întors acasă în întuneric misterios. Copacii sunt tata şi Ali.

!

28 MAI

Din ce în ce, devin ca tata în anii lui de sfârşit. Îmi amintesc cu

precădere de momentele negative, de jigniri, de dureri nerezolvate, de culpabilităţi, ale altora şi ale mele.

De pildă, mi-aduc aminte că, în penibila surpare a prieteniei cu Doinaş, acesta, la o întrebare perfid-retorică a mea, a recunoscut că a considerat prietenia cu noi drept o „mezalianţă" (a lor, firește)!

Cum am mai putut să mă întâlnesc cu ei după asta – nu înţeleg.

De asemeni, eu n-am fost de faţă nici la moartea lui

Trunti, nici la moartea lui Ali. Aşa ceva – nu mi se poate ierta!

Mi-e rău de atâta pierdere. Mi-e dor de tata şi de Ali. Sunt pierdută. Trebuie să mă desfac de această mantie a evenimentelor şi să mor numai îmbrăcată în durere.

29 MAI

În zori, păsările cântă atât de tulburător că-mi vine să plâng – cum s-a emoţionat AU la Otopeni, arătându-mi florile şi spunând: „Uite ce frumoase sunt!" şi eu, speriată de lacrimile lui: „Şi pentru asta trebuie să plângi? „(deşi el se despărţea de.

lume) … şi am plecat cu Sfinţeşti în loc să fi rămas cu el, clipă de clipă, să-i sărut ultima suflare…

9 IUNIE

Nu e bine. Am lucrat prea puţin. Deşi am participat la spectacole (jocul adevărului, „talente ascunse") deşi mă laudă şi mă felicită, deşi le-am cântat „Cine iubeşte şi lasă…

L-am cunoscut totuşi pe Christopher Hewitt, în cărucior pe rotile, care m-a fotografiat şi m-a desenat şi urmează să-mi traducă nişte poezii.

Natura e splendidă – dar nu mi-e bine.

12 IUNIE

Doamne, cât mă bucuram de vegetaţia de după ploaie, de mirosuri, de simboluri… Cât aş fi inhalat respiraţia acestor brazi şi pini gigantici, exultanta ierbii sănătoase, prezenţa hazlie a veveriţei pitice necăţărătoare, a marmotei ronţăitoare, a iepuraşilor cu sfârc de coadă alb şi urechi transparente, trandafirii în lumină!

Doamne, cum îmi dau seama că în jurul meu e chiar raiul – şi cum nu mă pot bucura. Nici nările, nici porii nu-mi transmit mirajul acestei mirifice naturi.

Iar oamenii… unii mai ageri, alţii mai obtuzi, unii mai deosebiţi, alţii de nedeosebit – iar eu neputând decât vorbi dar fără să comunic.

Oare de când am murit? De când am ştiut că Ali e bolnav şi va

muri? Sau mai dinainte? Sau după?

*

Am terminat în sfârşit „De 2 ori 5 degete".

*

Am mai tradus din Stanley – la ce bun? Tot nu mă vor publica pentru că nu sunt în ţară.

M-am tradus pe mine însămi.

Am refăcut prefaţa la Jurnal. Dacă apare vreodată – s-a terminat. Nu mă mai pot întoarce în România lui Ceauşescu – şi poate în nicio României

*

În ce priveşte împrejurările sociale şi politice care mă înconjoară, trebuie să-mi exprim mai puţin clar părerile – că o dată mă dau afară din America!

18 IUNIE

Le-am citit „Tigrii" şi le-a plăcut.

Peter Davison, editor, mi-a cerut poezii, îi plac, e prieten cu Stanley.

„The Lion and the Unicorn" – se pare că-mi publică interviul şi „Tigrii".

21 IUNIE

Azi, Ali ar fi împlinit 71 de ani.

Dragostea mea, minunea mea (el îmi spunea „Minunii"…)

Peste o săptămână, se termină Yaddo care a fost totuşi extraordinar. Dacă aş fi vie, aş zice că am redescoperit aici pădurea, pădurea copilăriei – decât mai mqjestuoasă şi cu cântec de alte păsări faţă de cele de acasă, dar minunat cântătoare:

Iar dacă popândăii, oarecum asemănători cu cei cu care conversa AU la 2 Mai, sunt aici hârciogi uriaşi (groundhogs sau woodehucks) şi chiprnunks – îi urmăresc cu amuzament moderat

(toate reacţiile mele sunt moderate, vătuite, capitonate, anesteziate), asta nu înseamnă că nu văd superba natură şi că n-ar trebui să mă consider în paradis…

Am stat în iarbă (nu „splendoare „ti „oroare în iarbă „…)

26 JUNIE

Aniversarea zilei noastre de nuntă! Acum un an, vizitam camera în care i-am devenit femeie lui AH, Femeie!

Dragostea mea cea mare, iubitul meu…

Eu, la Yaddo, cântând la pian sonate de Haycin, eu, săraca Ninicuţa, în America, bleaga trăgătoare la mizerie, trăind din generozitatea lui Hermann Mayei; aşteptând publicarea micilor mele rânduleţe, până în noiembrie când, la Iowa, îi voi revedea pe Frumuşoiu şi pe Bruno…

Vieţi revolute, lâncede revoluţii…

WELLFLEET, 14 IULIE

Mă aflu aici, la invitaţia Aileenei Ward. Ieri, a fost ziua lui Vasile Dumitrescu („Cu o zi-nainte de-a cădea, în fine.

cetatea sumbră a falnicei Bastilii, /sărbătorim o zi a ta.

Vasilii…")

Am făcut azi plajă la Atlantic.

Valuri mari de ţărm, foarte greu sau imposibil de intrat în apă şi de atins o zonă mai calmă, propice înotului.

Casa Aileenei e în pădure. După masă, am înotat în lac, într-un amurg calm şi înnorat – fiindu-mi foarte dor de un iubit, de iubitul meu Ali.

Când am „treburi" şi probleme, e mai uşor să nu mă gândesc la el. Dar în această relaxată splendoare…

15 IULIE

După multă ploaie, acum e soare orbitor, dar vânt, drept care stau pe terasă, neîndrăznind să mă duc (încă) la plajă.

Casa e înconjurată de terase astfel că e soare perpetuu în timpul zilei.

Ce-o fi făcând România? Aceeaşi ură neputincioasă faţă de Ceauşeşti? Aceeaşi mizerie şi lipsă de perspectivă? Aceeaşi degradare culturală?

Probabil că mulţi mă invidiază – prieteni şi duşmani – şi pe bună dreptate (din exterior, nu şi pentru sufletul meu condamnat la singurătate şi mutilat de ireparabile pierderi!) Mă desfăt – nu-i aşa? – mai corect, ar trebui să mă desfăt în natura superbă, în „bunuri materiale" (apă caldă, pături electrice etc).

De mi-aş putea obţine o rezidenţă (permanentă?) în

Statele Unite, gen Liviu Ciulei. Dar cum să-mi câştig existenţa?

N-am şansa să trăiesc din literatură şi muzică, singurele mele capacităţi. Decât predând, căpătând burse şi mai depinzând şi de Hermann.

Doar de m-aş mărita… cu cine? Cu un Niki Racoveanu local? De

unde să-l iau?

ORA 12

M-am întors de la lac unde am înotat şi am făcut un pic de nudism cufrica-n sân. E un lac aproape la fel de fermecător cum a fost cândva Ohrid, în Macedonia, în care m-am scufundat cu delicii, nu mult înainte de a contracta encefalita.

Dar eu n-am murit şi supravieţuiesc morţii lui Trunti şi morţii lui Ali.

9 şi 1/2

Mi-e cam foame. Dimineaţa beau doar o cafea iar la prânz, Aileen îmi dă o salată şi un fruct. Mi-e ruşine să umblu singură în frigider şi, de altfel, ea e tot timpul prezentă.

La Yaddo, mi-era foame la prânz, începusem să mănânc pungi cu cartofi prăjiţi şi cu pâine – drept care m-am îngrăşat – iar seara detestam mâncărurile bogat înecate în sosuri promiscue.

5 AUGUST, NEW YORK

Acum un ceas, am vorbit cu Eva şi cu Dragoş. Fac tot felul de proiecte (deşi banii de la Fulbright încă nu mi-au venit):

dacă mă primesc, să stau la Cambridge un an, cu condiţia să mă pot întoarce în clădirile N.Y.U., să-i scriu unui senator, pentru rezidenţă – dar din nou, totul mi separ & nu numai imposibil, dar ireal.

Ştiu că nu mă pot întoarce acasă – şi poate chiar de asta m-aş întoarce, nu ca un act de masochism ci ca unul de resemnare. Cât mai am de trăit?! Iubirea probabil îmi va rămâne interzisă până la moarte. Tot ce urmează e doar o zbatere – cu momente de repaus dacă nu de mulţumire – eu fiind mereu ruinată, istovită, frecventată de deprimare, asaltată de amintiri cu Trunti şi AU, atât de dureroase… La Bucureşti, ele ar fi la fel, doar agravate de context.

Acasă sau aici, aceeaşi ceaţă opacă.

19 AUGUST

M-am întors azi din Long Island (Springs), de la casa de vară a Barbarei. O altă minune. Pe malul unei bucle de ocean, cu flux şi reflux (de era o dată să rămân împotmolită în mâl), în două zile am scris şaisprezece poezii, am înotat (deşi n-a fost soare deloc), mi-am tradus împreună cu Naomi Lazard (cea care mi-a tradus şi poemul din „The New Yorker") cinci poezii.

Pe 29 august vine o prietenă din fragedă copilărie, şi azi din Brazilia, Lola Păi. Apoi, pe 24 septembrie, ar urma să am un „reading"

la Berkeley, alături de Czeslav Milos!

Dar deocamdată, mâine e 20 august, ziua morţii lui Ali.

Nu ştiu cum ar fi mai bine, să stau singură cu el sau să chem unul, doi prieteni, să le citesc poezii scrise pentru el?

23 AUGUST

„Sărbătoarea naţională" a României!

De ziua morţii lui Ali, am avut un vis chinuit şi răsplătitor în care l-am sărutat pe buze reci.

Citind un teanc de numere din „România liberă".

„România literară" şi „Săptămâna" ultimelor luni – mi s-au impus două concluzii: una îmbucurătoare – Ceauşescu arată tot meu mizerabil, vizibil schimbat. Într-un an de zile; a doua, din păcate, cumplită – nu s-a schimbat, nimic, dar nimic în viaţa

României, în discursuri, în aspectul ziarelor, în activitatea literară (ambiguitatea, paralelismul operelor oficioase-oficiale, relaţiile dintre scriitori, „partide/e", polemicile etc), aceleaşi sunt şi „măsurili" administrative, programele t.v. – lotul e la fel dacă nu mai rău ca acum un an când am plecat. Ceea ce dovedeşte stabilitatea (forţa) dominaţiei ceauşiste. Ceea ce arată şi de ce nicio împotrivire spectaculoasă nu are loc şi de ce atâtea ilustre spirite, creatoare continuă şi pot să trăiască acolo, aşa cum aş fi putut trăi şi eu şi aş fi continuat să o fac dacă nu exploda povestea cu Babu!

24 AUGUST

În mod neaşteptat, printr-o notă strecurată sub uşă, aflu că voi fi dată afară din această locuinţă peste trei zile!!! Las că ea conţine doar un pătuc, o alcătuire din patru rafturi înguste în care îmi ţin cărţile, un fotoliu, o masă rotundă – toate ale casei – la care eu am adăugat pianul închiriat, televizorul şi cam atât.

Deci, sunt aruncată în stradă.

S-ar părea că totul s-a terminat. Adică orice idee de a începe (continua) o „viaţă nouă". Trebuie să mor.

3 SEPTEMBRIE

Nu pot exprima prin ce am trecut – intervenţii, pledoarii – până ieri p.m. când se pare că s-a rezolvat. Pot adică rămâne în casă până la 31 ianuarie.

Irealitatea continuă bine mascată în viaţa reală.

*

Lola m-a invitat în Brazilia

Care va să zică, trebuie să-mi găsesc o locuinţă până la sfârşitul anului. Dar pe 30 oct. plec pentru o lună şi jumătate la

Iowa – seminarul internaţional unde m-au precedai Ana Blandiana şi Romulus Rusan, Adrian Păunescu şi Constanţa Buzea, Szász Ianos şi Annemone Latzina" ş.a.

*

A murit Eva Feiler – răutăcioasa, leneşa, sclipitoarea mea prietenă (şi traducătoare) – în urma unei operaţii inutile şi absurde (liposuction). Fără ea, îmi va fi mult mai greu. Ei îi datorez prima „cărticică" tradusă, „Blue Apple" care mi-a ocazionat prima vizită în Statele Unite.

S-a început activitatea rezolvării statutului meu de rezidenţă americană. Lucrurile sunt hotărâte (de mine?) Nu mă pot întoarce acasă pentru o (foarte) lungă vreme. Cum voi putea trăi? Nu ştiu. Hermann a fost la New York şi mi-a promis 1.000

de dolari pe lună. Pentru mine" (şi pentru el) e foarte puţin dar e o bază pe care pot conta, restul urmând să-l obţin prin muncă proprie (profesorat), Jurnalul unui jurnal (oare America se poate interesa de aşa ceva?), cărţi pentru copii etc.

Dar pentru a munci, mai îmi trebuie ceva: oarecare „Peace ofmind" şi o locuinţă.

26 OCTOMBRIE

Deprimare mare. O parte (profundă) din mine trage să moară.

Mi-e rău. Viaţa mea a luat o întorsătură pe care n-o pot defini necum prevedea. Mulţi oameni care mă înconjură sunt utili în conversaţie şi în „ideea „că nu sunt singură – dar nu am de fapt pe nimeni şi nu am de fapt nimic. „Succesele" literare oarecari (cele umane mai marcate întrucât separe că atrag simpatie…) nu-mi aduc bucurie.

De altfel, am făcut o gafă enormă la Berkeley unde am cerut să citesc, a doua, după (Czesław Miłosz) eu neştiind că obiceiul la lecturile de poezie e ca autorul mai puţin cunoscut – cazul meu – să citească primul. Eu voiam doar să asigur succesul serii întrucât CM. citea foarte prost (îl auzisem odată la

Washington, la Library of Congress, îşi citea poeziile şi în poloneză şi în englezeşte, dar era imposibil să le diferenţiezi din cauza accentului.) CM. a acceptat să citesc ultima dar – normal – nu m-a simpatizat.

Va trebui să mă mut. Mă îngrozeşte amintirea coşmarului mutatului în România.

Nu mă pot întoarce la Ceauşeşti. Opinia mea despre ei e notorie (deşi am refuzat propunerea de a apărea la emisiunea

„60 minutes „la t.v. pe acest subiect dat fiind că am atâţia prieteni acasă pe care nu-mi pot permite să-i primejduiesc).

Deci – gala? Cu adevărat? Gata-ce?

O AMINTIRE

Din noianul de amintiri care-mi bântuie mintea şi sufletul, aleg una:

De la o vreme îmi umblă prin cap câte o melodie obsedantă, ba fragmente din compoziţii proprii, ba frânturi din mazurci chopiniene, ba un song de Kurt Weill – ei bine, în lungul drum de opt-zece ore de la Bucureşti la New York, zgomotul avionului îmi impunea o singură melodie şi anume „Lume, lume" în interpretarea Mariei Tănase.

Îmi amintesc acum (parcă-ar fi fost ieri, cum se zice) că la restaurantul hotelului Continental o noapte întreagă, numai pentru noi câţiva, Maria a cântat, parcă sărutând microfonul, sfâşietor ca un rămas bun, la o intensitate de neuitat. Nu mai ţin minte cine eram acei „câţiva" dar ştiu că se afla printre noi

Gheorghe Dinu, poetul şi prietenul, cel avangardist în scrisul lui esenţial şi total neconformist în intimitate. (M-am bucurat să citesc recent în „România literară" două pagini închinate lui.)

10 WA, 3 NOIEMBRIE

Iată-mă din nou, într-un decor diferit, cu toate tulburările începutului ţinându-se lanţ: mi-au lipsit bagajele, au venit de-abia cu transportul următor, o noapte am împărţit baia şi, bucătăria, cu o pereche neplăcută, banii pe care urmează să mi-i dea nu-i pot primi decât cu „social security" pentru care îmi trebuie paşaportul pe care l-am lăsat la New York (sper că o să mi-l trimită. Maria, secretara) – dar, oricum, acum stau singură, în condiţii confortabile.

M-am revăzut cu Arthur Mendjedzecki (nu ştiu dacă îi scriu numele corect, l-am însoţit pe franţuzeşte nu în poloneză, firește, când cu aniversarea Eminescu, e traducătorul lui

Mallarmé), cu Stavros Delighiorghis, i-am cunoscut pe Engle – şi, pe Danny Weissborl – şi, mai ales, m-am văzut de două ori cu Florian şi cu Lia iar cu Florian, da, m-am sărutat de zor în maşina cu care m-a condus acasă. Fără emoţie, fără plăcere.

Sunt moartă.

Dacă mi-ar fi spus cineva, în 1972, când Bruno şi cu mine ne-am sărbătorit ziua comună (subiectul nuvelei „Aniversarea") că, după paisprezece ani, vom fi amândoi la Iowa, amândoi „emigranţi"…

Voi fi, se pare, destul de singură aici şi voi putea lucra.

Am început forma „definitivă" a „jurnalului unui jurnal".

12 NOIEMBRIE

Am apărut în sfârşit în „The New Yorker"!

Voi avea câteva întâlniri aici, la Universităţi, la biblioteci etc.

L-am întâlnit pe Mircea Tomuşjr. şi-l voi întâlni pe Pop

Corniş.

29 NOIEMBRIE

A fost ziua mea, sărbătorită la Florian, cu Dan

Nemţeanu, cu cântece şi pupături de erotism alcoolic…

Discuţie cu Stavros – în care îmi propune să ascult cuvântul lui Dumnezeu, să-l iubesc pe Iisus Cristos şi să renunţ cu totul la artă. Şi atunci – vai ce fericită voi fi!

*

S-ar putea ca tot un (mic) miracol să fie întâlnirea cu

Mircea Tomuş jr. care e extrem de inteligent şi de talentat şi care, poate, va deveni traducătorul „jurnalului" şi chiar al poeziilor pentru copii (a tradus destul de bine „Prinţul

Mior Iau").

Apariţia în „The New Yorker" i-a făcut pe cei din

Minneapolis să vrea să-mi ofere un curs de „creative writing".

Dar asta nu mi-ar schimba viza de J-l. Nu ştiu ce mă aşteaptă nici cu statutul nici cu locuinţa.

Am vorbit cu România de ziua mea, cu Eva, Dragoş.

Rodica, Petrică, Alexandru. Săracii de ei, săraca de mine, săracii de noi…

30 NOIEMBRIE

S-ar părea că oferta din Minneapolis e aproape certă şi pe timp de un an. Nu mă atrage prea mult, e foarte frig opt luni pe an – sigur că prefer New York-ul. Dar dacă nu se va putea altfel… Nu m-au acceptat nici la Cambridge nici la Washington.

Oricum, se pare că însăşi prelungirea acelui nenorocit J-l e importantă pentru obţinerea rezidenţei.

Deci, să predau… Şi să visez vremuri mai bune (am început

să-mi doresc o locuinţă, un palmai larg etc).

*

M-a chemat ieri Fundaţia de traduceri, spunându-mi că

Stanley Kunitz, William Jay Smith, Brodski (pe care n-am apucat să-l cunosc), Howard Moss – m-au recomandat cu multă căldură.

Aventura continuă.

NEW YORK, 28 DECEMBRIE

M-am întors de două săptămânii După ce mai fusesem şi la Cedai-Falls, cu succes, contra 150 de dolari, cu câteva persoane interesante printre care Marcel Pop Comis.

Până la urmă, această paranteză – Iowa – n-a fost chiar atât de rea. Am terminat (pentru a câta oară?) „De două ori 5

degete", am lucrat la jurnal.

Întoarsă aici (am un agent!) am înţeles că „Jurnalul" e cea mai bună posibilitate ca să fac un „living" pe un timp mai lung.

Se înmulţesc recomandările, prestigiul creşte, problemele rămân.

Am fost în Roosevelt Island, după casă. Mi-ar plăcea acolo – chiar dacă atmosfera şi farmecul „village"-ului mi-ar fi pe veci pierdute.

Nu ştiu nimic despre Fulbright (se încearcă o extindere), nici despre banii lui Hermann (am să-i scriu).

M-am văzut un pic cu Norman Manea care pleacă în

Germania pentru un an.

Mi-e dor de AU.

Anul 1987 se pare că e anul Săgetătorului. Să dea Dumnezeu.

De nevastă nu mă cere nimeni.

1987

3 IANUARIE

Ba da. M-a cerut Peter (douăzeci şi trei de ani). Desigur, o imposibilitate dar o oarecare ridicare de moral.

Mayer mi-a confirmat cadoul periodic.

*

Recitind pagini din 1973 – e uimitor cât de puţin am scris despre călătoria, de nuntă cu AU. Şi doar am fost la Paris şi pe

Coasta de Azur şi la Geneva şi în Spania (unde mi-a fost foarte rău) şi în neverosimil de superba Italie.

E adevărat că, sub raportul sentimentelor, voiajul a fost sub aşteptări, cu destule momente iritante – totuşi cu o magică întoarcere

de la Verona (unde m-am fotografiat din profil, la poalele statuii lui Danie, cu care se zice că semăn) la Veneţia în gondolă.

*

Revelionul l-am petrecut la Katō, fosta mea colegă de şcoală, unde m-am revăzut cu Margareta.

19 IANUARIE

Am contractul pentru casă. E departe de a fi grozavă dar e tot ce-mi pot permite la ora asta. Deci, părăsesc Village-ul şi mă „exilez" în Roosevelt îs land, datorită lui Mimi Caragiu, în două odăi cu chirie mai mică decât unde stau acum dar trebuind să plătesc o filodormă de 3 400 de dolari!!! Mă bazez şi pe

„Renta „lui Hermann care deocamdată n-a venit. Nici prelungirea Fulbright-ului.

*

Cât despre dragoste… Nici nu ştiu cum pronunţ acest cuvânt, e un termen abolit, îl pronunţ ca şi cum aş fi încă vie, pe stil vechi, ca şi când speranţa şi speculaţia n-ar fi cei mai mari duşmani ai mei…

Eu nu trebuie să uit: am ajuns într-un punct fără întoarcere (în tară, în dragoste, în poziţie socială, în condiţii care mă scuteau de grija zilei de mâine, în limba pe care o slăvesc, în prietenii mei de o viaţă, în peisajul în care mi-am scris poeziile şi mi-am îmbrăţişat iubiţii).

Dar tot fără întoarcere sunt şi în frig, în beznă, în exasperare, în minciună, fascism, degradare a valorilor, ruină şi strivire a personalităţii.

12 IANUARIE

Extinderea Fulbright-ului s-a refuzat!

*

Cineva care s-a întors recent din ţară îmi comunică lucruri înfiorătoare. Nu e căldură, nu e lumină, nu e apă (pentru closet). Cozi, glume, cărteli, nedreptăţi, distrugeri (Bucureştiul e de nerecunoscut), restaurantul Capsa – dispărut, magazine lactate în care auzi, la 5 p.m.: „N-avem nimic!"

În schimb, un Revelion U.T.C. cu Nicuşor, telemea, struguri, ţigări vietnameze, casate, doboşuri… Ce jale!

Iar eu, cu ideea mutatului, fără o pereche… Dă-mi.

Doamne, liniştea de a reface Simfonia I-a (a Cortegiilor) şi de a o compune pe a doua (a cui?)

14 IANUARIE

De necrezut – şi totuşi asta se întâmplă. Am luat totul de la început. Cuţite, furculiţe, împrumutate (sau cumpărate de mine, de plastic), farfurii, pahare.

Aşa mă voi muta: cu mobilă de dar, Barbara mi-a dăruit două saltele pe care voi dormi, Gaby, sora lui Katō, măritată cu o veche cunoştinţă din România, Luigi, mi-a dat un fotoliu şi un birouaş vechi, verişoara mea, o masă, două scaune şi o perdea de duş.

Ce voi cumpăra eu? Probabil, o pianină şi, poate, un televizor. E mai convenabil decât să le închiriez.

Noua mea adresă va fi 546, Main st. 725, zipcode 10044.

19 IANUARIE

În vederea mutatului, s-a prezentat Costache Toma, parcă în prelungirea ajutorului pe care mi l-a dat când m-am mutat din Dimitrie Racoviţă în Dionisie Lupu.

23 IANUARIE

Ştiţi cine sunt eu? Capra râioasă şi cu coada-n sus! Mă indignez de tot felul de promisiuni neţinute, n-am cutii pentru împachetat şi mutat, banii de la Hermann n-au venit.

Obsesia Ceauşescu e încă în funcţie dar să nu uit: am scăpat de a-l vedea şi auzi continuu, înconjurat de sărbătoriri, urale şi urări – deşi, de fapt, numai de ură.

31 IANUARIE

De astăzi, stau în Roosevelt Island.

Inventarul cuprinde o masă şchioapă, şase scaune uzate, saltele în dormitor, toate cadouri de la una, Brenda, şi de la

Barbara. Casa ar fi bună dacă aş avea rafturi de cărţi, un birou la care să pot lucra, sertare şi – ce să vezi? – chiar luxul unei toalete cu oglindă.

Deocamdată nu funcţionează căldura în hol, pe jos e linoleum.

AU continuă să mă privească din fotografie, umbrit de flori. E teribil de viu.

Trebuie să-mi cumpăr pian (de unde bani?) Probabil şi alte accesorii ca să-mi fac viaţa ceva mai plăcută.

Dar de ce să trăiesc?

Am senzaţia (din cauza oboselii) că nu voi termina niciodată Jurnalul unui jurnal, că nu voi compune niciodată Simfonia a doua (făcusem o schemă care se anunţa viabilă, dar am pierdut-o), că nu-mi voi găsi niciodată un partener de viaţă, că nu voi avea parte nici măcar

de o liniște mediocră – și atunci, de ce să trăiesc? Doar pentru că mi-e dată această aventură numită

America, în locul vieții mizere, de șobolan bolnav, care mi-ar fi sortită în România?

Și, de asemeni, nu pot să scap de senzația de ireal (în ciuda faptului că, în timp ce scriu, doi lucrători îmi schimbă closetul).

Azi, în somnul de după-masă, m-am sărutat lung și gustos cu Ali – asta, da, a fost cu adevărat real. Ali e viu.

5 FEBRUARIE

Sunt speriată. Acum sunt cu adevărat speriată. Vizele mele (cea americană și cea română) expiră. Nicio certitudine în ce privește banii. După un an și jumătate, voi fi deci obligată să cer azil politic!

*

Un mic episod neplăcut: aseară a sunat la ușa mea (eram dezbrăcată și deloc doritoare de intruziuni) o vecină bătrână și foarte iscoditoare. Sub pretextul de a-mi da diferite sfaturi, s-a uitat prin locuință și mi-a dat a înțelege că e bine să mă încadrez în comunitate, voia și să-mi dea întâlnire a doua zi, la

8 dim., mi-a atras atenția că se numește Miss Small și că nu acceptă obiceiul de a ne adresa pe numele mic, s-a uitat de câteva ori pe furiș la bucătărie și mi-a înmânat „programul" activității bătrânilor din imobil: cursuri de macrame, ceramică, „distracții" (great fim!), jocuri de societate și, dacă vreau, chiar prânzul pe gratis (asta ar fi ceva, dar înseamnă să mă îmbrac și să cobor la oră fixă).

*

I-am scris lui Hermann în legătură cu ajutorul lui care nu mai vine.

Mi-e teamă să nu mă soarbă gura bătrânilor și a mulților handicapați, unii în cărucioare pe rotile, alții arierați mintali care ocupă blocul în care locuiesc – oare mă vor molipsi?

Aseară am fost nespus de deprimată. Mi-e teamă să n-o jignesc pe „bătrâna doamnă", să mi-o fac dușmancă. M-a indispus și o discuție cu verișoara mea Jacqueline care, din dorința de a mă menține cu picioarele pe pământ, îmi spune mereu să nu-mi fac speranțe, îmi arată în ce situație grea sunt.

21 FEBRUARIE

Da, toată lumea mă previne: să nu fac asta, să nu spun aia, să nu am încredere, să mă feresc de să am grijă să nu, că

„Grupuri de români" nu m-ar privi cu ochi buni dacă nu cer azil politic, că, oricum, cu azil sau fără e foarte complicat şi va dura foarte mult, că ce s-a întâmplat cu Babu n-are greutate, mai trebuie şi dovedit, că deja sunt în ilegalitate (asta ştiu, nu mai am

Fulbright, viza română mi-a expirat) etc. etc. etc.

Acum jumătate de oră m-am despărţit de Aurora Cornu şi de Aurel Cornea, fost ostatec în Liban. Ar vrea să se mute în insula mea, pentru o parte din an, cealaltă fiind la Paris.

*

Sunt sumbră. Nimeni nu mă angajează, fie şi fictiv, ca să-mi pot prelungi vizele.

Mâine mă văd cu Johnny Răducanu – probabil că nu-mi aduce cărţile, nimic din valorile lăsate în România.

Mi-e rău.

3 MARTIE

M-am ars. Trebuie luată o decizie. Dar care? Şi, pasămite

1987 trebuia să fie un an bun pentru Săgetător!

Poate e cazul să consider că Destinul vrea asta, şi că, de fapt, e bine ce mi se întâmplă, zice firea mea puerilă. Dar, tot aşa de bine s-ar putea să fiu pe drumul descendent (spre moarte sau doar spre nenorocire sau doar spre o zonă plină de greutăţi şi de deprimare).

Oricum, asta îmi este istoria şi Istoria.

*

Ce scrisoare minunată mi-a scris Vierii. Lucrează ca un apucat – e tot mai genial şi îl invidiez! Oare ar fi trebuit să mă întorc acasă?!

5 MARTIE

Soarta meaş, a decis (sau am decis-o?). Nu simt nimic.

Nici disperare nici speranţă.

Ieri am stat câteva ore de vorbă cu Margareta pe care mi-aş dori-o cea mai bună prietenă a mea pe aceste meleaguri.

COMPLETĂRI

M-am întâlnit din nou cu Arthur Helton, şeful biroului de avocaţi pentru drepturile omului şi i-am spus: „Sunt înfrântă".

Ştia că nu doresc să cer azil politic ca să nu rup orice legături cu ţara şi că încerc să rezolv ceva, ceva ce nu s-a rezolvat. Şi astfel, s-au pornit formele pentru legalizarea şederii mele în

America. Helton mi-a spus că Departamentul de Stat e la curent cu cazul Ursu şi că am un „strong case".

În iarna lui 1987, a venit la New York Lisette Daniel, văduva lui Brunea-Fox şi mi-a spus scurt „Ţi-au luat casa!”

Firește, trebuia să mă aştept. Totuşi, am resimţit lovitura mai ales când am început să inventariez conţinutul acelei case, cărţile, tablourile, partiturile, manuscrisele, mobilele, hainele – după care m-am oprit brusc, mi-am blocat amintirile (era prea dureros) şi blocate au rămas până azi!

17 MARTIE

Încă nimic. Decât o invitaţie din Anglia pentru luna mai, o scrisoare de la Petrică (incluzând un mărţişor), un party la

Ghiţă Cămpeanu, unde l-am revăzut pe Silviu Brucan (care, pe lângă câteva observaţii critice, mi-a spus că Ceauşescu nu e deloc prost – mă rog, asta ştiam şi eu, un prost nu stă la conducerea ţării pe timp de decenii).

Am fost cu Ninu Cassvan, doctorul şi fostul compozitor, la un restaurant românesc şi tot el m-a invitat vara la Long Island.

Am fost şi la piesa cam antisemită a lui Marlowe, Evreul din Malta care a precedat Neguţătorul din Veneţia a lui

Shakespeare, regizată de Maurice Edwards (ce soţ grozav mi-ar fi, cred…)

PRESENTIMENT?

N-am încotro: trebuie să plasez acest insert.

L-am cunoscut pe Maurice Edwards prin poeta şi fosta iubită a lui, Daniela Gioseffi. Ştiam că e directorul artistic al

Filarmonicii din Brooklyn, că e actor şi cântăreţ, că ştie franţuzeşte şi nemţeşte, traducând chiar o piesă de Grabbe – şi că e văduv (asta am aflat-o mai târziu). Dar, în 1987, nu aveam nici energia nici dorinţa de a persevera în a-l cunoaşte (dacă m-ar fi luat de nevastă atunci – fie şi de formă – mi-ar fi salvat viaţa!)

Şi astfel au trecut opt ani (opt ani!), eu având şaptezeci de ani (şaptezeci de ani!) când relaţia noastră a început cu adevărat.

Iar astăzi, în 2004, suntem căsătoriţi de şase ani.

18 APRILIE

Liviu mi-a promis că-mi cumpăra o pianina.

Încă n-am identitate.

Nu ştiu dacă voi pleca în Anglia.

I-am spus agentului Glenn (care hodoronc-tronc m-a sărutat) că am destule probleme şi tulburări şi fără el şi că nu mai am loc pentru

emoţii suplimentare.

21 APRILIE

M-am cam dezvăţat să dau amănunte în acest jurnal, să-mi „notezgândurile". Astfel, acum îmi amintesc cum veneau părinţii mei la noi în vizită, Duminica, acum vreo douăzeci de ani, şi cum plecau acasă ca doi pinguini ţinându-se de braţ – iar

Ali şi cu mine îi urmăream de la balcon. Ali i-a iubit pe părinţii mei – el care era orfan de ambii părinţi, de la nouă ani –, de

Trunti a fost deosebit de ataşat, s-a internat alături de el la spital, au plâns împreună când mi-am revenit eu din comă.

Iată-mă fără amândoi – şi acum chiar că nu mai începe să-mi priască viaţa. Până. acum a fost, cum spuneam, un fel de anestezie.

29 MAI

A trecut o lună de când n-am mai notat nimic aici. Am lucrat destul de mult la Jurnalul unui jurnal – mai ales după ce am „reuşit" să nu plec în Anglia, refuzându-mi-se permisul de călătorie. (Deşi m-a căutat Casa Albă! – în urma insistenţelor zadarnice ale Brendei Walker.)

Situaţia mea e în continuare suspendată.

Azi, am avut două „revelaţii": una că, de 1 an şi 9 luni de când sunt aici, am trăit împărăteşte, adică am avut apă caldă, am avut căldură şi distracţii la televizor şi succese literare şi a doua că nimeni nu ţine la mine cu adevărat (adică, să zicem, ca mama, ca tata, ca Ali, ca bărbaţii care m-au iubit, ca femeile care mi-au fost prietene).

Amândouă „revelaţiile" sunt, probabil, greşite. Prima – cu siguranţă. Ba amândouă.

Desigur, nu pot nega că mă bucur de un anumit confort:

când e frig, dau drumul la căldură, mănânc struguri, pepeni în tot timpul anului, de asemeni, legumele mult râvnite, varză de

Bruxelles, mazăre nouă, sparanghel; carne de porc, de curcan, ficăţei, „fructe de mare „în conserve (midii, stridii), tarte gata făcute: gospodăria e uşoară, cu unelte şi detergenţi – deci… ce să mai adaug? Cârligele de lipit pe pereţi, spălatul şi uscatul automat al rufelor, orarele magazinelor (non stop) newyorkeze – splendid!

…Dar, de fapt, „confortul" de acasă consta în pianul

Beckstein (nu pianina destul de nenorocită dăruită de Liviu), tablourile, biblioteca, femeia de serviciu care-mi făcea curat şi-mi gătea, o anumită siguranţă a zilei de mâine (pensie, drepturi de autor,

chiar aşa prăpădite cum erau în ultimul timp) şi, mai ales, limba în care mă exprimam! (Şi, am uitat să spun că minunatele alimente pomenite mai sus n-au niciun gust.)

Cât despre a doua„Revelaţie" – ei, da, nu prea am ce să-i opun. Sunt aici oameni care mă simpatizează, mă apreciază, unii chiar ţin la mine (Tamara, Barbara) dar, în comparaţie cu ce am avut şi încă am în România…

Şi din nou, toate astea nu sunt întru totul adevărate.

„Confortul" de acasă e dezechilibrat de frigul din casă, de lipsa apei calde, iar „siguranţa zilei de mâine" e o figură de stil, dacă mă gândesc la „materialul" despre mine aflat prin intermediul lui Babu Ursu în mâinile Siguranţei. Şi Olga, fiica lui, care îşi mai permite fraze ca: „Nu vreau ca nimeni să beneficieze de moartea tatălui meu!"

Probabil că, îmbolnăvindu-mă în România, tratamentul medical ar fi mult mai accesibil decât aici – cu alte dezagremente în schimb, deprimantele spitale în frig, lipsa medicamentelor…

Dar ce mă apuc eu să fac comparaţii – de vreme ce soarta mea s-a hotărât.

Important e să am din ce trăi, modest, să fiu sănătoasă, să pot lucra, să nu mă desfigurez interior.

5 IUNIE

…Dar mă desfigurez exterior. Am îmbătrânit groaznic.

Poate mi se pare doar pentru că nu am o oglindă mare în care să mă văd întreagă – dar ceea ce văd mă înspăimântă. Nu mi-am făcut niciodată probleme cu vârsta pentru că eram cu

AU. El îmbătrânea înaintea mea iar eu îl urmam în ritmul naturii şi ne cunoşteam, ne iubeam, şi nicio deteriorare a noastră fizică nu antrena modificări în sentimente. Ei, dar acesta a fost raiul. Raiul pierdut. Acum, singură şi neiubită, îmi contemplu sfârşirea şi sfârşitul, cu certitudinea că nu-mi voi găsi niciodată de acum încolo un om apropiat, un partener cu care să mă confrunt, care să ţină la mine – nu ca AH, desigur, dar destul de prezent pentru a nu mă prăbuşi în golul cel mare înainte de vreme.

Gândul sinuciderii se întoarce la mine după oarecari pauze.

*

Un român, la un party, pe neaşteptate, mi-a citat cartea lui Al. I. Ştefănescu să nu fugi singur prin ploaie. Am fost emoţionată – şi AU, autorul, s-ar fi bucurat.

*

Situaţia mea – neschimbată deşi avocatul m-a umplut din nou de asigurări.

Diseară mă duc la teatru cu Costache. Îl voi revedea pe

Maurice care e atât de zadarnic drăguţ.

Pe linia asaltului de amintiri se plasează şi rochiţele copilăriei şi adolescenţei, le văd cu uimitoare claritate, şi alte amănunte care toate mă umplu de o jale profundă, răscolitoare.

(În paranteză fie spus, nici în adolescenţă, nici mai târziu n-am avut un „stil" în îmbrăcăminte: ba mă purtam „sport", ba abordam rochii pe talie, „princess", cum se nimerea. Spre deosebire de Irinel Liciu care avea un stil impecabil şi un ascuţit spirit critic: despre toaleta de recepţie a unei tinere şi recente soţii de cunoscut scriitor a spus: „E ca un ornament de Crăciun din vitrina unei alimentare „...) Nu scap de tortura memoriei decât privind filme la televizor; în restul timpului, când scriu la Jurnal, când am timp de gândire sau când dorm – ah! visele! – sunt fără apărare.

7 IUNIE

Am întâlnit ieri pe un proprietar de galerie de artă, interesat de moderni şi vrând să afle de la mine mai multe despre M.H. Maxy.

I în căldurile recente, am simţit că mor, nu puteam respira, neavând aer condiţionat. Acum am unul de ocazie, cumpărat cu

200 de dolari (în loc de 500 cum îmi propunea Mimi). Totodată

Hermann mi-a trimis 1.500 de dolari în loc de o mie! îmi pică de minune.

4 IULIE – ZIUA INDEPENDENŢEI!

Pe I iulie, mi s-a acordat statutul. Acum să vedem ce-mi rezervă viitorul. Am o invitaţie pentru Viena, în decembrie, şi pentru la anul, în Anglia.

*

M-a mai vizitat Peter, „pretendentul" meu. Şi Charlie

Kormos, din Israel. Şi m-a găsit şi Martin König, după douăzeci de ani (dansatorul interesat de folclorul românesc, cu care am stat la 2 Mai, cu sufletul la gură, în zilele invaziei Cehoslovaciei).

Şi i-am scris lui Cioran care mi-a trimis o carte însoţită de frumoase rânduri.

Şi mătuşa prostului de Pista, Noemi, mă invită la

St. Louis.

După cum se vede, tot felul de evenimente ceea ce înseamnă implicit că n-am prea lucrat. Trebuie urgent să mă reapuc. Dacă m-aş putea disciplina… şi să ţin televizorul închis7

13 IULIE

Mi-a sosit şi „travel permit"-ul. Hermann mi-a trimis din nou 1 599 de dolari. În schimb „open fund" (Soros) mi-a refuzat sprijin în continuare. „American Poetry Review" mi-a acceptat două poezii.

*

Cu Alex Schlesinger, cunoscut la funeraliile Evei Feiler, am relaţii ciudate, vag erotice. E inteligent şi cultivat – dar cam dezechilibrat.

Dar am găsit un alt fel de om, un om cu adevărat, psiholog şi sociolog, un „famous american" (a primit o medalie de aur de la Reagan), e mai în vârstă ca mine – şi e negru. Văduv recent şi pare-mi-se inconsolabil după o minunată soţie pe care o pomeneşte tot timpul. Avem aceleaşi idei. Vechea mea. boală:

coincidenţa intelectuală şi etică! Oarejtm vreo şansă?

*

M-am gândit astăzi: i-aş vrea vii pe Trunti şi pe Ali – dar în România ultimilor ani? Aceşti ultimi ani au cuprins bolile şi morţile lor succesive, dar trăind ar fi tremurat de frig şi ar fi înregistrat decăderea generală, agresiunea fascisto-antisemitosecuristă, coşmarul omniprezenţei ceauşiste.

Nu mă mai doresc în România cu toate că-mi lipsesc prietenii de acolo, cu toată relativa „siguranţă a zilei de mâine".

(pensia, drepturile de autor). Prefer greutăţile şi incertitudinile şi chiar lipsa de perspectivă americană – faţă de lipsa de perspectivă românească, agravată de prigoana anticulturală, de interdicţia călătoriilor şi a contactelor, de mojicia străzii, de obligaţia de a suporta MINCIUNA generalizată.

Oare i-aş vrea vii pe tata şi pe Ali în asemenea condiţii?

Nici pe mine nu m-aş vrea vie în grozăvia pe care m-am decis s-o părăsesc.

*

Ieri am fost la Gaby şi la Luigi, am înotat, am stat în soare, am fost la cinema. Azi am scris paginile pe care vreau să i le dau agentului.

Pe 23 iulie, dau un „party" ca să mă revanşez faţă de avocaţii mei care m-au ajutat pe gratis.

18 IULIE

Din nou edific, visez, trăiesc ipotetic. Omul adevărat pe care l-am întâlnit se numeşte Kenneth Clark (se spune despre el că e un „geniu"), Barbara Nissman, iubita lui Daniel

Haberman, mare pianistă, (ne-am întâlnit la recitalul Belei

Ahmadulina), mi-a spus că i-a telefonat Kenneth, că vrea să mă vadă, că i-am plăcut foarte mult. i-am spus că şi el mi-a plăcut foarte mult – şi deci urmează să ne vedem. Să am răbdare. Deşi sunt sigură că, asemeni iepuraşului din anecdotă, îmi curăţ puşca de jucărie şi vorbesc prostii… cum o prostie am spus şi în paginile precedente: da, i-aş vrea vii şi sănătoşi alături de mine pe tata şi pe Ali, chiar în România şi chiar ameninţată de autorităţi. Cu AU alături, nu mi-era frică nici de moarte nici de viaţă!

20 IULIE

N-o să mă văd curând cu Ken. Mi-au scăzut şi entuziasmul şi speranţa.

O să trebuiască să plec la St. Louis, la mătuşa lui Pista.

Nu se refuză o invitaţie…

5 AUGUST, ST. LOUIS

Sunt într-un fel de paradis… neprielnic. Noemi are o casă superbă, în pădure, de o arhitectură aparte, cu lumina năvălind din toţi pereţii şi din toate tavanele, cu un spaţiu enorm (inadmisibil?) pentru doi adulţi şi un copil, cu mobilă puţină dar plină de gust, cu cărţi şi pian – într-o elegantă izolare.

Noemi e tiranică, acaparatoare, cam ţicnită (asta-mi place), oricum fumez mai puţin (n-am voie în casă), beau mai puţin că n-am ce.

Am citit jurnalele Sylviei Plath şi am fost tulburată de similarităţile noastre şi, evident, de neasemănări.

7 AUGUST

Noemi azi a fost ceva mai logică şi mai receptivă deşi emite perpetuu, amestecând lucruri interesante cu banalităţi.

Dar, foarte curând, şi-a reluat stilul care constă în a mă întreba ce vreau, în a-mi propune să fac numai ce vreau şi în a mă obliga să nu fac ce vreau. Pierd vremea. Ştie că nu mă pasionează opera drept care apus un disc cu o soprană care-mi găureşte timpanele şi-mi interzice concentrarea, (am încercat să scriu o poezie). În „Les chants de Maldoror", Lautréamont pomeneşte de o asemenea soprană a cărei

voce îl duce cu gândul la Dumnezeu mişcându-şi degetele de la picioare în creieri umani…

Trebuie să fiu atentă să nu dezvolt un sentiment de ură sau de conflict faţă de Noemi care, probabil, e plină de bune intenţii. Zice că mă iubeşte, îmi sărută mâinile – eu cred că mă detestă, ea fiind o veleitară şi eu – pasămite, fiind „realizată”…

*

Mă enervează faptul că n-am văzut mai nimic în St. Louis.

Când o aud pe Noemi zicând „vai, ce repede trece timpul”, îmi vine să urlu pentru că, iată, din nou pierdem prosteşte această dimineaţă. O să mă întrebe iar: „Vrei să lucrezi? Vrei să mergem în oraş? „După care uită totul. Şi, deşi spune că o interesez, refuză să-mi asculte caseta cu imprimări muzicale…

10 AUGUST

A fost un eşec, au fost nişte zile care o să ne lase amândurora o amintire dezagreabilă.

Astăzi e ultima zi, Noemi stă închisă în dormitor, poate doarme, poate doar se refugiază de mine.

*

Am apucat totuşi să văd splendidul „arch” – o capodoperă misterioasă ca toate capodoperele. Şi down townul – sunt o urbană incurabilă, vreau să fiu la nivelul străzii (şi la nivelul mării) şi doar pentru scurt timp în măreţia şi izolarea naturii.

*

Nu ştiu de ce nu reuşesc să termin scrisoarea către

Cioran. De ce, de asemeni, când încerc să scriu poezii, mi-a mers mai greu ca de obicei. Să înceapă oare să mi se întâmple fenomenul „dezrădăcinării”? Ar fi cumplit.

23 AUGUST, NEW YORK

„Sărbătoarea naţională” a României, după cel de al doilea război mondial. Din cauza căreia n-a putut apărea necrologul lui Ali. Ceauşescu a decis să nu moară nimeni în preajma sărbătorilor!!!

De data asta, de 20 august, data morţii lui, am fost la

Amherst (oraşul lui Emily Dickinson), recitind Der Erwähite.

(Alesul) una din capodoperele lui Thomas Mann, într-o excelentă traducere engleză – carie pe care Ali o adora.

Asta, după trei zile în Fireisland unde am făcut nudism, am înotat în ocean şi am scris douăzeci şi două de poezii. Deci, nu mi-a

secat izvorul laptelui deşi poate secret un lichid mai amărui nu departe de fiere.

Hermann mi-a telefonat ieri – dar nu pot trăi din mila lui toată viaţa.

31 AUGUST

Trebuie eliminată şi subţirea ipoteză „Ken". La telefon, nu-şi mai amintea de mine. Până la urmă a acceptat să-mi facă o vizită pe 9 septembrie – aniversarea sosirii mele în America – dacă nu uită! L-am chemat şi pe Daniel întrucât parcă se temea să fie singur cu mine.

De ce repet iluziile adolescenţei? De ce permit intruziunea speranţei în compactul meu dezastru?

*

Pe 19 septembrie, am un recital de poezie la un restaurant (bineînţeles, i-am chemat şi pe Daniel Haberman şi pe

Ken).

*

S-ar putea să predau la New School. Dar, de fapt, nu se întâmplă nimic decât că trăiesc. Eva Sârbu e la Paris, i-am telefonat dar se teme să vorbească cu mine.

Cât o s-o mai duc aşa?

e SEPTEMBRIE

Deci, Kenneth vine mâine. De dala asta, nu mi-a uitat nici numele nici întâlnirea. Decât că a întrebat dacă vine şi Daniel, i-am spus că da şi a zis că o să vină împreună. Mă rog…

*

Fiind într-un tren, spre Maria şi Costache Toma, ofilipineză, m-a întrebat dacă am familie. Când i-am spus că nu mai am pe nimeni, a început să râdă. I-am explicat că, într-adevăr, mi-au murit toţi. Şi atunci a râs şi mai tare.

14 SEPTEMBRIE

A venit momentul să mai notez şi unele lucruri cu semnul +:

1) întâlnirea cu Ken a fost bună chiar peste aşteptări, „I

like your smile", un fel de promisiune că va intra în viaţa mea, dar, mai. ales, o comunicare (aparţinem aceluiaşi trib) pe care n-am prea avut-o cu nimeni aici (pe linia „idealurilor").

Cică o să vină. la recitalul meu. de sâmbătă iar pe urmă ne ducem toţi patru (cu Barbara şi cu Daniel) la el acasă, în

Hastings.

Asta nu înseamnă nimic şi nu am voie să-mi fac speranţe.

2) M-a căutat Editura Norton, îmi apreciază foarte mult poeziile, vrea să-mi publice un volum.

*

Recitalul trebuie să fie bun, în special ca impact asupra lui Kenneth (după cum se vede, asta e prioritatea mea, ca întotdeauna – dragostea, înaintea oricăror alte interese; e înspăimântător cât de aceeaşi rămân, în ciuda răsturnărilor fundamentale din existenţa mea).

*

Scrisoare de la Petrică din Franţa. Nu ştia că aş fi „ales libertatea" („necesitatea", cum zic eu). L-am lămurit în răspunsul meu.

26 SEPTEMBRIE

A avut loc „marele" recital: Ken a fost, după care, cu

Daniel şi cu Barbara, am fost la el, la Hastings.

Frumoasă casă, un copac enorm, diplome, medalii şi prezenţa tutelară a minunatei lui partenere de viaţă, Marnie, decedată dar neuitată.

Ken are picioare albe, e afectuos cu mine dar mai mult absent.

Mi-a dat o carte Dark Ghetto cu o oarecum frumoasă dedicaţie.

Hermann, în afara generozităţii financiare, se arată foarte prevenitor uşurându-mi acceptarea pomenii.

Intense rememorări, Ali, AU, iubitul meu, minunea mea defunctă.

Nu ştiu ce mă aşteaptă. Cresc şi decad.

30 SEPTEMBRIE

După cum am declarat, trebuie să mă lepăd de prea multă

„Socializare" şi să mă consacru muncii. I-o datorez şi lui

Hermann care mă întreţine dar mi-o datorez în special mie.

Mi-e scârbă de mâncarea pe care mi-o prepar.

Îl iubesc pe Ali, dragostea mea mare şi definitivă! Nu-mi vine să cred că nu mă vede, că nu mă aude.

Printre sutele de nume pe care i le dădeam, era şi o serie derivată din „pisică" şi „motan", cu accentele aferente: Zeul

Motan, Motan der Weise, Motannenbaum, Catedrala Pisachiev.

Pisistratos tiranul Atenei etc.

Nu pot trăi fără el. Doamne ajută!

AMINTIRI DE-A VALMA ŞI ALANDALA

Mă năpădeau atunci, în primii ani ai exilului, şi în următorii,

fragmente, particule, cuvinte de demult şi mai recente, toate legându-mă de mine însămi, din copilărie sau de mai încoace, de ţară, de prieteni, de peisaje, toate aparţinând lăzii mele de zestre, într-o lipsită de ierarhie ţdez) ordine.

Transcriu câteva:

— Frumoasa doctoriţă Nerescu, cea care m-a operat de un polip la coarda vocală, s-a sinucis aruncându-se de la etaj în Germania unde se exilase. Oare ceva similar o să mi se întâmple şi mie? mă întrebam.

— Partidul inventase şi sprijinise la un moment dat un grup de poeţi, numiţi „generaţia de mijloc" (Ion Horea.

Tiberiu Utan şi nu mai ştiu cine, cred că Ion Brad). Utan avea mai puţin talent decât Horea dar a rămas celebru atunci prin următoarele rânduri: „Frumoase versuri spune ţara / de dimineaţa până seara", la care Geo

Dumitrescu replicase: frumoase versuri spune ţaţa /
de seara până dimineaţa".

— Slavomir Popovici spunea „împiedicamente" în loc de „Impedimente"...

* „Cacuvecărul". Breban, la Sinaia, ne-a spus odată că el se culcă devreme dar se scoală la două noaptea, „cacuvecărul" – delicioasă combinaţie din „Wecker", cuvânt german care înseamnă „ceas deşteptător" şi cacofonia română „ca-cu"! Ne-a încântat atât de mult sonoritatea aceasta încât am numit o băutură din coniac cu suc de portocale „cacuvecăr".

Nea Stelică, ziceam, sau dragă Mimi – fă-mi şi mie un cacuvecăr...

— Crisanta Olteanu era secretara lui Nicolae Moraru pe care-l numea „Morăraşul"... E posibil să nu fi ştiut de torturile pe care le aplica scriitorilor?

— Mă plâng de mâncarea fără gust, „prefabricată", pe care o mănânc. Aveam unsprezece ani când am dorit „cherci cu ceapă". Negăsindu-se în preajmă, tata, ca să mă pedepsească, m-a târât din Piaţa Senatului până la Gara de Nord ca să-mi facă pofta.

Altă dată, am vrut poleială – pentru că sclipea şi mă plonja în basm. N-am găsit şi am chinuit-o pe „fräulein", m-am întins pe jos şi am dat cu picioarele în ea.

Am fost – chiar dacă numai uneori – un copil imposibil.

— La o conferinţă a scriitorilor, Ion Bănuţă a proferat

următoarea frază: „Se zice: despre mine că sunt poet prost, editor prost, om prost. Ajunge, destul, basta, suficient!”

— Tot în copilărie, la Constanţa, am auzit de monştri care mă pândeau şi care se numeau Bobou şi Boboca.

Zgripţuroi şi Zgripţuroaica…

— Cred că am mai pomenit de numele incredibile care semnau materiale în „Scânteia”: Bivolu, N. Priceputu etc.

— La Capsa, Marin Preda nu comanda în ultima vreme decât „şalău bonnc femme”. Când locuiam amândoi la

Foişor (Sinaia), Marin obişnuia să exclame: „Bine trăim!” Iar odată, când a intrat în palat o delegaţie sovietică, a spus: „Dacă tata i-ar fi văzut, ar fi zis: „Mă, da’ urâţi mai sunt”. (Tudor Călăraşii – Moromete)

Mie-mi plăcea bavaroaza de alune şi lui Ali puii de baltă.

Dar acum, în iulie 2004, pot spune că am învăţat să gătesc. Ştiu să fac sarmale, piftie, salată de peşte, borş de leuştean etc.

Cele câteva amintiri pomenite mai sus sunt o mică parte din cele care mă cutreierau iar dacă nu le-am înserat în jurnal, aceasta se datorează faptului că mă copleşeau detaliile „actualităţii imediate”.

OCTOMBRIE, DUMINICĂ

Singurele acte vii ale mele sunt când scriu, când mă gândesc cum să repar Simfonia I-a să trăiesc în acest prezent, fără nostalgii.

(Mai am, din când în când, revelaţia că eu am murit nu acum trei ani, odată cu AU, ci acum douăzeci şi doi de ani, în acel an al cruzimii 1968 – 69, datorită lui Ali!)

Am să-i scriu lui Tolea Vieru, ca răspuns la o scrisoare a lui primită azi.

14 OCTOMBRIE

M-am văzut cu Ioana Andreescu (noi n-am fost prietene la Bucureşti), s-a despărţit de Costin Miereanu, a publicat o carte de antropologie.

Degeaba încerc să mă debarasez de oameni. Nelu Iureş e aici, sâmbătă mă văd cu nişte tineri români, duminică, Tamara îmi aduce o combină muzicală, apoi am o conferinţă, luni, altă conferinţă, marţi mă duc la editură să perfectez apariţia cărţii mele – şi uite aşa… când să mai lucrez?

Bine că măcar de ideea de amor am scăpat.

19 OCTOMBRIE

Am vorbit acum cu Petrică Solomon, dragul meu prieten de

patruzeci de ani încoace!

*

Aseară, la Catedrala St. John the Divine, cântece sacre şi invocarea unor scriitori americani (la Poets's Corner).

*

Mi-e urât. Mi-e a moarte.

Drăguţul de Petre îmi spune că, vorbind cu Dragoş, acesta i-a declarat că „doamna Ninaface o prostie". Oare?

26 OCTOMBRIE

Mi-e rău. Sunt deprimată.

Când mă aflu jos de tot, la pământ, contemplu două alternative: să trăiesc sumbru şi concentrat, cu o anumită demnitate şi cu conştiinţa curată sau, a doua, aberantă, să-mi găsesc un partener! Evident, există şi o a treia – dar trebuie să-mi procur cantitatea de somnifere necesară.

*

Am văzut spectacolul Mahābhārata al lui Peter Brook – era să şi adorm. Superbă scenografie dar performanţă nepermis

(nejustificat) de lungă.

*

Cu Iureş am cheltuit o grămadă de bani ca să mă aleg cu constatarea că e un laş. Refuză să-mi ducă manuscrisul în Israel – ca să nu rişte… ce? Riscă să nu-i apară cartea. În schimb, pe mine mă îndeamnă să mă întorc în România chiar dacă tragedia lui Babu Ursit e încă atât de activă!

*

E o toamnă foarte rece dar cu zile superbe. Continuu să trăiesc din pomeni. Barbara îmi cumpărase două rochiţe de vară, acum Elinor mi-a mai dăruit nişte veşminte.

*

Sunt sătulă de casa în care stau şi de muncile zilnice, gătit, spălat, făcut ordine – şi de viaţă…

28 OCTOMBRIE

Am vorbit acum cu Sanda şi cu Vasile Dumitrescu – sunt la Paris pentru câteva zile, Vasile a avut un atac cerebral şi e, cum spune el, „în colivascenţă". Le-am spus despre mine şi ce aş dori în legătură cu lucrurile din casă. Se pare că, după plecarea Evei, s-a mutat în locul ei o individă care face chefuri, că

Besoiu ar dori să ia apartamentul. Sunt de acord, evident – adică ce cuvânt mai am eu de spus şi, oricum, am pierdut totul şi. sunt chiar total aeriană, neinteresându-mă nici cine locuieşte în casă nici cine o plăteşte… decât că aş vrea să mi se trimită nişte cărţi.

Urmează să scriu un eseu despre Celan („dimensiunea românească"). Petrică a scris o carte admirabilă şi de referinţă cu acest titlu.

10 NOIEMBRIE „*

Întâlnirea la editură a fost foarte promiţătoare.

Mă aşteaptă lecturi la Colegii, un Thanksgiving la Peter – apoi Crăciunul, Anul Nou (Va veni Florian Potra, vrea să-l sărbătorim împreună).

*

Am avut o săptămână de reprimare a depresiunii. Acum m-a răzbit din nou.

Am fost la un foarte slab Flaut fermecat, la un program de.

desene animate, cu câteva foarte bune, la defilarea de Halloween (absolut grozavă pe linia feeriei! La primul Halloween petrecut la New York, în înghesuiala din Washington Square, un domn bine îmbrăcat care era în spatele meu şi-a băgat mâna în buzunarul jachetei mele. De acolo, i-am scos-o şi i-am înapoiat-o goală, căci gol îmi era şi buzunarul…

11 NOIEMBRIE

Ninge. („Ninge, ninge, ninge, ninge, ninge", cum cânta

Melania Cârje şi cum cântam împreună cu Ali). Azi chiar mi-a fost cam frig în casă, a trebuit să-mi pun ciorapi groşi şi să port o jachetă, afară fiind minus 15 grade! îmi închipui cum aş fi arătat la Bucureşti.

Foarte rar, am o senzaţie de „bine". Pe vremuri, constatam că mă simt „rău „aceste momente fiind o excepţie, acum e invers.

Scurtul moment în care mi se pare că mă simt „bine" e oricum acompaniat de dureri ciudate la un genunchi, de dureri perverse la două degete, şi se datorează mai ales ceasurilor când mă predau nesimţirii…

12 NOIEMBRIE

Am avut o noapte albă. Genunchiul drept m-a durut îngrozitor. Anacin nu mi-a ajutat ci, mai degrabă, Aspercreame.

M-au chemat la o recepţie la „Lawyer's Commitee for

Iluman Rights".

În România, din nou reducere de 30% la gaze şi electricitate în consumul casnic, la teatre etc. Din ce mai reduc?

16 NOIEMBRIE

Din nou, în irealitate!

În faţa a circa 1.000 de persoane, a fost pomenită opoziţia mea faţă de Ceauşescu şi am fost declarată, împreună cu încă vreo şase, din America de Sud, Africa, Asia etc. O „eroină a luptei pentru drepturile omului"!

Nu merit acest înalt titlu.

Nu sunt o eroină. N-am fost arestată, schingiuită şi ucisă în închisoare, ca Babu Ursu.

E adevărat, opoziţia mea faţă de Ceauşescu era notorie.

Indignarea mea privind politica lui de exterminare la toate nivelele mi-o exprimam fără reţinere (unii prieteni mă sfătuiau să-mi ţin gura, AU însuşi îmi spunea „mai lasă-l pe Ceauşescu şi vezi-ţi de simfonie „...)

Gelu Ionescu mi-a spus odată, la Mangalia, când ne plimbam. împreună: „În ţara asta nu se poate trăi, nu se poate decât muri". (Eram buni prieteni, îl ascultam cu delicii imitându-l pe Petre Comarnescu carezicea „Broahă" pentru Breughel şi descria un tablou de Velázquez spunând că, în josul lui, se afla „un căţăluş".)

Dar de aci până la...

Despre ce e vorba? Unde mă aflu? Sunt oare încă în viaţă? Cine mă povesteşte cu o străină gură?

17 NOIEMBRIE

Tot la Hilton, trece o superbă femeie, pe care o cunoşteam în de mult văzute filme şi zic: „Êtes-vous Claudette Colbert? „şi probabil având în vedere bunul meu accent francez, răspunde:

„Oui".

24 NOIEMBRIE

Peter Waldot; „pretendentul" meu, m-a invitat la

Thanksgiving la New Jersey – dar e un drum prea complicat.

Apoi, vineri, de ziua mea, voi fi la Yvette Biro, cu iubitul ei şi cu... Paul Kovesdy, galeristul care a fugit în 1956 din

Budapesta, luând cu el liedul meu pe versuri de Eminescu (evident traduse în maghiară).

Apoi, sâmbătă, o sărbătorire comună la Vera Micinic, la care

i-am invitat pe „verii mei” Jackie şi Richard, pe Dumitru
Radu Popa şi pe Alex.
Ken mi-a dispărut din viaţă, fără urmă şi fără regrete.
*
Cică la Braşov a fost un fel de răscoală muncitorească, au devastat Primăria (Rathaus) şi sediul Partidului. Cică au fost gaze lacrimogene şi 3.000 de morţi. Nu-mi vine să cred.
26 NOIEMBRIE
Azi e ziua în care, de fapt, m-am născut (dar pentru că era
13 pe calendarul vechi, din superstiţie, părinţii m-au declarat a doua zi). Primul lucru pe care-l aflu aici la t.v. e că se anunţă
„Taifunul Nina”!
*
Sunt invitată la Peter iar, dacă nu, mă duc la inestimabilul cuplu Gabi şi Iohana Căciulă.
Am imprimat liedul pentru Kovesdy-Vera, voce, eu, pian – şi lucrez cu spor la eseul despre Paul Celan.
ORA ZECE SEARA
Şi am fost în West Orange Arena, după un drum chinuitor, l-am cunoscut pe părinţii lui Peter, şarmanţi, un frate interesant, altul nu şi o fiinţă îngrozitoare, Sarah.
*
Ieri, mă chemase Miky Lupu la teatru. Dacă m-ar fi luat de nevastă acum doi ani, n-aveam existenţa pecetluită de azilul politic, şi, la ora asta, am fi fost divorţaţi şi liberi.
Degeaba îmi spune că în exilul american sunt trei personalităţi: Miłosz, Brodski şi… eu. Acum e prea târziu.
*
Deci, acum şaizeci şi trei de ani m-am născut. De ce?
Sensul? Creaţia? Ce e adevărat?
Cum i se adresa Beniuc câinelui lui bolnav şi bătrân: „Ei.
Motoc, când murim?”
*
Mi-e dor de tata şi de AU. Mor de dorul lor.
28 NOIEMBRIE
Întâlnirea de la Yvette Bir o a fost perfect nesărată.
Kovesdy nu arată rău, e cult, inteligent dar – dincolo de insuportabilul lui accent, am impresia că e închis în sine, drept care nu

mi-a plăcut şi nici nu doresc să-l revăd. Alt eşec.

30 NOIEMBRIE

Şi ziua mea la Vera Micinic, la fel de zadarnică.

Ieri, am meditat şi am ajuns din nou la ideea de renunţare: la dragoste, la bucurie, la viaţă.

*

Am terminat eseul despre Paul Celan.

DECEMBRIE

Ce mă fac? Nu pot lua tot ce mi se întâmplă drept realitate şi să mă comport corespunzător. Vreau, jur că vreau să fac faţă dar, tot mai mult, simt că nu pot.

3 DECEMBRIE –".

M-a invitat Daniel Elaberman la Revelion. Îi pune inelul în deget Barbarei Nissman. Frumos! O să merg probabil însoţită de Florian Polra şi de Lia pentru că am decis să fim împreună în această, noapte semnificativă.

S-ar putea să fie şi Ken acolo dar nu vreau să-mi revină incorigibila prostie de a spera.

16 DECEMBRIE

Lucruri bune:

1) un „grani" de 3.500 de dolari!

2) lectură la Queens Collège – 200 de dolari

3) lectură la Brooklyn Collège – 100 de dolari

4) Editura Norton mi-a telefonat că sunt interesaţi să-mi publice un volum de „selecledpoems".

*

Revelionul a fost cumva ridicol, cu muzică însoţind schimbul de inele. Florian şi Lia Potra erau îmbrăcaţi în costume naţionale româneşti. După ceremonie, ne-am întors în insulă unde am mai stat un timp împreună.

*

Mi-am cumpărat un pomişor adevărat şi i-am pus o ghirlandă şi arată înzăpezit.

Şi? Şi nimic.

*

Am văzut Nixon în China de Adams, unul din principalii minimalişti de aici. Bun, în afară de actul trei.

Concertul Barbarei Nissman-Haberman, destul de bun.

La Brooklyn Collège mi-au spus că sunt bucuroşi că am ales această ţară ca să rămân. O profesoară mi-a spus că e un privilegiu să coboare în acelaşi lift cu mine (!!!) Ha, ha…

*

O să apară o revistă literară, „Agora", cu redactor-şef

Dorin Tudoran – dar Volodea Tismăneanu a jurat să nu-mi ceară colaborarea. Nu ştiu de ce mă urăşte.

27 DECEMBRIE

S-a întâmplat.

Oricum, trebuia să se întâmple.

Mi-au sechestrat casa. Dar grav e că, se pare, Eva şi

Dragoş n-au scos nimic din ea, deci s-au dus pe apa Sâmbetei tablourile, pianul, cărţile, scrisorile mele cu Ali şi cine ştie câte manuscrise!

Sunt atât de speriaţi prietenii mei cărora n-am vrut să le fac niciun rău – dar cum de n-au ţinut seama de repetatele mele mesaje de a goli casa de câteva extrem de preţioase lucruri!

Sunt disperată!

*

Am primit cadou o maşină de scris electronică, a doua, după ce Eva Havas mi-a mai expediat una din California… Ce stupid e totul…

1988

3 IANUARIE

Am aflat că am fost sub urmărire de multă, vreme în ţară

(mi-a spus şi Lia Potra şi Miriam Eliad) – habar n-aveam.

Slobodă la gură cum eram, recitam în public versuri parodice de-ale mele ca de pildă: „Căci iubirea de moşie e un zid/care nu se înfioară de-a ta spaimă, drag Partid!" Mă legănam în infantilismul meu protestatar, crezând că nu voi păţi nimic. Se pare că, într-adevăr, m-am salvat în ultimul moment! Bizarerie.

Nici eu, nici Ali, nu bănuiam cât suntem de… bănuiţi. Mă voi mai putea oare întoarce vreodată în România?

*

Discuţie telefonică neplăcută cu Jeny, cumnata lui Ali.

Puica e sănătoasă dar Jeny o urăşte, e indignată că fiica ei Ady şi-a luat-o pe cap. Habar n-are de coşmarul ultimei mele convieţuiri cu Puica. Sechestrarea, casei s-ar fi putut evita dacă familia m-ar fi ajutat

să plătesc chiria sau dacă, aşa cum mi-au spus în repetate rânduri, Puica s-ar fi întors acasă, în lipsa mea.

Dar e clar că eu nu mai am familie. Poate doar Mircea Petrescu să mai aibă simpatie pentru mine. Cât despre Nicuşor-Lucian – ceauşist înverşunat, nici nu vreau să aud.

4 IANUARIE

M-a chemat Hermann. A fost bolnav. Când i-am mulţumit pentru că mă ajută, a spus „cuplăcere" sau „mypleasure", nu mai ştiu, şi că o să mai aud de el. Are peste optzeci de ani.

5 IANUARIE

O surpriză – Dragoş e în Germania şi-l voi agrăi sâmbătă.

E iarnă dură afară – minus zece grade. În casă, pot sta şi dezbrăcată. La Lisette Daniel – cea care mi-a adus vestea cu luarea locuinţei – sunt şapte grade înăuntru!

Am avut două mari iubiri, loji şi Ali. Am avut două iubiri importante, Marin şi Slavomir, am avut şi două mici iubiri, Ad.

şi Bruno. N-ajunge pentru o viaţă? Ce mai pot aştepta acum, bătrână, urâtă, singură, săracă, dezrădăcinată? Nimic. Un mare NIMIC.

Am apărut pentru a patra oară în „The New Yorker". Cu

„Văduva", o prea tristă poezie scrisă după moartea lui Ali:

„Frigul i-a deformat degetele.

Arşiţa i-a spuzit braţele.

Acum anotimpul i-a ajuns la creier dându-i forma unui nor de furtună.

Nu poartă văl cernit, umblă goală, fără blană, fără pene, ca o şopârlă.

E urâtă.

Câinele îi amuşină singurătatea şi fuge schelălăind.

Ea miroase aţâţător a

ABSENŢĂ".

*

Tot de la Lisette am aflat că Petrică mănâncă împreună cu Alexe la cantina comunităţii întrucât Yvonne nu mai poate găti nici sta la coadă (ceea ce înţeleg perfect). Dar iată ce degradare şi cât de jos au ajuns prietenii mei! Iar eu? Eu m-am

„Salvat" cu fuga „ruşinoasă" dar „sănătoasă"?

*

Ioana Andreescu mi-a transmis din partea lui Cioran că, dacă vin

la Paris, „să nu-l ocolesc”! Parcă aş putea… E cea mai importantă întâlnire la care visez!

E iarnă grea, minus cincisprezece grade. Se anunţă o furtună de zăpadă. Totuşi, miraculos pentru mine, în casă e cald, nu foarte, nu pot ţine geamul deschis dar pot lucra, pot să mă spăl pe cap, să fac duş! Sunt în America, nu în România nenorocită în care prietenii mei se chinuie.

9 IANUARIE

Am vorbit cu Dragoş. E groaznic, n-au ascultat sau n-au recepţionat mesajele mele. Totul a rămas în casă şi a fost luat de

ICRAL. Puteau să ia măcar un portret al meu să şi-l pună în casa lor. Ce fapt iremediabil!

11 IANUARIE

Sunt îngrozitor de deprimată, străbătută de amintiri, drumuri din copilărie, fragmente de compoziţii de pian, oameni, decoruri, obiecte, rochii, voci, Sinaia, cheiul Dâmboviţei, părinţi, iubiţi…

21 IANUARIE

Încerc să mă conving că America a fost pentru mine o salvare providenţială, de singurătate, mizerie, umilinţă, ameninţare. Ce mă făceam eu acum în România? Tremuram multilateral şi, eventual, îmi continuam idila cu Racoveanu care nu cred că m-ar fi luat de nevastă ştiind cât de compromisă eram şi sunt.

La trei săptămâni după moartea lui AU – la Paris, s-a ivit ideea de Americă. M-am întors. A urmat iarna groazei, frigul, duşmănia Puicăi, ancheta lui Babu.

Ce-mi lipseşte esenţial? AU. Iubire. Un partener.

Ce-am câştigat? Un fel de renume: public, încep să fiu cunoscută. Am scris o serie de poezii, nu rele. Eseul despre Paul

Celan.

Am prieteni, cunoştinţe, am cu ce să mă îmbrac. Dacă

Hermann nu mă va mai sprijini, oricum am din ce trăi un an şi jumătate. Chiar şi moartea mi-o pot pregăti mai uşor aici.

Am şi nişte nevoi: un palton, cizme, rochii (m-am săturat de acelea devenite zdrenţe de acasă.)

Perpetuă e doar senzaţia de irealitate populată cu vise

(Ali, tata) şi ucigătoarea – nu nostalgie ci memorie.

ŞI, DECI, AMINTIRI…

„Familie”…

Pomeneam mai sus de o conversaţie cu Jeny Ştefănescu
(nume de fată Muscan), mama lui Ady, nepoata lui Ali (care, din senin, din iarbă verde mi-a devenit duşmancă, împreună cu
Puica, sora lui Ali), Jeny, văduva fratelui lui Ali, Jan, care fusese ucis, (Breban îşi aminteşte în Sensul vieţii că Ali i-a spus că seamănă cu fratele lui…)
E ciudat dar m-am simţit legată de familia Muscan (tatamare şi mama-mare) şi de tot ce îmi aducea Ali (sora lui, Maria, cumnatul lui, Costache Petrescu, cel care se „amorezase" de mama, spunând că „o asemenea madam Cassian nici la Paris nu găseşti!")
Pe cât mă voiam de independentă, pe atât îmi doream o
„Familie", o apartenenţă afectivă…
Morţi, toţi morţi… afară de cei doi nepoţi ai lui Ali.
Mircea Petrescu, un bun băiat şi Nicuşor Lucian Petrescu, un rău băiat, pe care Ali l-a ajutat, şi cu sprijinul lui Vasile Dumitrescu, să devină funcţionar în Ministerul de Externe, şi care s-a dovedit un înverşunat adorator al lui Ceauşescu…
Şi astfel, la ora asta, nu mai ara familie „prin alianţă".
*
Brebanşi Ali.
Aci sunt multe de spus. Dar, deocamdată, amintesc de aniversarea a cincizeci de ani a lui Nicolae, în strada Luterană.
După cum a remarcat chiar el, Ali a ţinut, dintre toţi, cel mai minunat „toast", în care, bineînţeles, îl numea pe sărbătorit
„Marc scriitor" etc. Era de faţă şi Mircea Săndulescu.
Ali era în ultimul lui an de viaţă. I-a spus Danei Dumitriu, tot atunci, că nu-i pasă că moare, ci îi pasă c-o lasă singură pe
„Asta mică" („asta mică" fiind cu care aveam aproape şaizeci de ani!…)
Niciodată Nicolae nu a manifestat vreun sentiment de gratitudine faţă de Ali, cel care, primul, „îl văzuse" şi despre care Nichita Stănescu spunea că Nicolae ar trebui să-l ajute să treacă strada… Dar „gratitudinea" e – nu-i aşa? – semn de
„Mediocritate"…
Comemorarea lui Lucreţiu Pătrăşcanu.
Din partea conducerii superioare de Partid n-a venit decât
Gogu Rădulescu. La mausoleul care, pare-se, va fi demolat, au mai fost de faţă Cristian Popişteanu, Eduard Mezincescu – şi eu cu Ali,

mai bolnav ca oricând (am o fotografie a noastră de atunci cu Gogu).

Într-o maşină, se afla Elena Pătrăşcanu cu soţul ei, Iannis

Veakis. Ea de-abia se mişca. Ne-am apropiat şi am salutat-o şi ne-a spus „vă mulţumesc că aţi venit".

Venisem, consideram aceasta o datorie a noastră, pentru a-l comemora pe Lucreţiu Pătrăşcanu, un comunist veritabil şi un indiscutabil intelectual (păcat capital!).

La alt diapazon.

În 1949, la Sinaia, Marin Preda şi cu mine muream de râs când Sanda Movilă, plângându-se de clătitele servite la cantină, spunea că sunt „arse pe dinafară şi vii pe dinăuntru", (el auzea mai bine decât mine şi o imita la perfecţiune).

DE-ALE BABUŞCĂI

Un câine aleargă prin curte, la care ca remarcă: „Rapidă, rapidă"...

După o vizită a lui Ali: „Fost Ali. Plecat. Nina condus la el la poartă. Sărutat, îmbrăţişat – eh, fantzezic, fantzezic..."

Rodica Sfinţescu îi cere un ibric. „Caută la mine în buzunar". Rodica găseşte o cutie de chibrituri. „Babuşca, nu caut chibrituri ci un ibric". „Şi dumita cauţi ibric în buzunar?!"

Laura Aslan îi dăduse o bucată de carne s-o pună în fântână. A doua zi, o găseşte stricată în bucătărie. „Babuşca, te-am rugat s-o pui în fântână". „Dumita nu spus, eu nu auzit şi uitat".

Mă ţinea de zece zile cu „cartoflea fierţi", „cartoflea prăjiţi", „cartoflea cu ceapă", când i-am spus: „Babuşca, nu-mi tai şi mie o găină?!" „Vine domnu'?!"

„Nu, vine de-abia săptămâna viitoare". „Atunci, ce atâta găină!"

Am mai descris-o pe această femeie, înaltă şi lemnoasă ca o vâslă, analfabetă dar cu foarte ascuţit spirit de observaţie

(despre răutăcioasa mea verişoară Angelica spunea: „asta doamna belea!") Când, după cutremurul din 1977, a fost greşit informată că aş fi murit (în locul Veronicăi Porumbacu), m-a plâns şi şi-a rupt părul din cap. M-a iubit şi am iubit-o.

*

Ignoranţa mea... istorică şi geografică.

Vizitând Escurialul în Spania (în timpul voiajului nostru de nuntă petrecut la douăzeci şi cinci de ani de la căsătorie), l-am întrebat pe soţul meu cine era reprezentat în portret şi el mi-a spus: Filip! „Filip

cel Frumos?", am întrebat eu în prostie.

„Nu", mi-a răspuns AH, iritat: „Filip cel urât!"

La Londra, pentru prima oară fiind, după o vizită la

Trafalgar Squarc, i-am spus colegului meu: „Am văzut statuia lui Napoleon! „Vai, mi-a replicat colegul, să nu cumva să spui asta unui englez. E statuia lui Nelson – ce ţi-a venit cu Napoleon?" „Păi, i-am văzut tricornul". Mergând apoi la muzeul de ceară al lui Madame Tussaud care culminează cu o vestită scenă de bătălie, am zis: „Asta e bătălia de la Trafalgar Square"…

Pentru prima oară în Turcia, îl întreb pe Ali: „Bine, suntem la Istanbul dar când mergem la Constantinopole?" „Păi, îmi spune Ali, e tot aia". „Cum aşa?" „Da, Istanbul, Constantinopole, Bizanţ şi Ţarigrad sunt tot aia". Am crezut că-şi bate joc de mine…

Mi-e ruşine de ignoranţa mea dar – până şi astăzi – mi-o asum şi o îndur.

7 FEBRUARIE

Nu mi-e bine. Nu fac nimic ca lumea. Maşina de scris electronică nu e convenabilă (de altfel, i s-a terminat panglica în câteva zile). De „food processor" nu m-am atins de frică.

Microwave-ul mi-a stricat o mâncare.

Fac greşeli şi cu oamenii.

M-am văzut cu Vera Lungit (groaznic de îmbătrânită dar cu deosebit talent de pictoriţă).

Daniel Haberman mi-a trimis manuscrisul lui de poezii proaste – şi va trebui să-i spun părerea, cum?!

Am predat eseul la Parnassus şi poezii la Norton.

*

Înainte cu o zi ca Dragoş să se întoarcă în România, i-am mai dat un telefon în care i-am spus că e de necrezut că n-au scos nimic din casă (ce-ar fi fost să-şi atârne unul din tablourile mele pe perete – că televizorul a ştiut să şi-l ia!). Oare toţi prietenii mei au uitat că aparţin cumva Istoriei Literaturii Române şi că mă îngrijoram de documente? îmi dau lacrimile când îmi rememorez unele din „obiectele" care aparţin vieţii mele unice şi care sunt de neînlocuit…

*

Ar trebui să mă concentrez pe câteva idei de viitor.

(Viitorul meu e o nălucă, doar dacă zeii sau zânele protectoare vor voi altfel…)

Voi pleca la Lancaster – Pennsylvania, pentru o lectură – aranjamentul i se datorează fostului meu adorator Peter

Waldor, am să-i văd de departe pe Amish, ciudata populaţie germano-olandeză care refuză „binefacerile" tehnice ale civilizaţiei…

Apoi, voi pleca în Anglia, aş vrea să includ Parisul. Tot nu-mi vine să cred că locuiesc în America şi că aceasta e ţara mea de plecare şi de întoarcere!

13 FEBRUARIE

N-am cu cine să mă joc! Această copilăroasă afirmaţie exprimă cel mai bine culoarea constantă a singurătăţii mele.

*

Luni, mă duc să discut eseul la Parnassus. Îmi cer modificări. Chiar dacă nu în România – de „modificări" nu scap.

*

Am avut acum câteva zile o criză de identitate. Ce sunt eu? Românca? Nemţoaică? Evreică? Rusoaică? Unguroaică?

Internaţională?

O senzaţie bizară de apartenenţă şi nonapartenenţă…

Mă aşteaptă o săptămână obositoare care o să-mi dea, probabil, impresia că exist.

*

Notam undeva în acest caiet că am comasat cinci ani în treizeci şi patru de pagini şi, altă dată, şapte ani în o sută de pagini iar aici, la New York, iată, am comasat doi ani şi jumătate în treizeci şi nouă de pagini.

Scriu mai des pentru că trăiesc mai rar.

29 FEBRUARIE

Nu mi-e bine (a devenit refren).

Se pare că traducerea lui Mircea fomuş a eseului e nu numai necorespunzătoare ci chiar compromiţătoare, textul sună non-ideomatic, mort, („likeputing sand în a gas tank", cum s-a exprimat conducătorul revistei „Parnassus") – ceea ce eu nu cred.

Drept care, acum rescriu eseul despre Paul Celan.

*

M-am săturat de mizerie, de zdrenţe, de lipsa unui partener.

Câţi au murit de când am plecat din România? Marius

Robescu, Nadia Lovinescu, Constantin Noica, Virgil Teodorescu – dar, de fapt, nu mi-i amintesc pe toţi, ba da, Marcel Mihalaş.

Dana Dumitriu, Nicolae Velea – dar cine mai ştie cine? Leonid Dimov şi…

Acum păcătuiesc: de ce nu Lăncrănjan sau Eugen Barbu? De ce nu Perechea Odioasă? Doamne, iartă-mă.

12 MARTIE

Mâine termin rescrierea eseului meu despre Paul Celan.

M-am chinuit mult. Două săptămâni de muncă (necalificată).

*

Era cât pe ce să încep din nou aceste însemnări cu „nu mi-e bine" dar ăsta e adevărul. Dorul de iubire mă bântuie. Şi cortina, chiar dacă nu de fier, care a căzut pe viaţa mea. Şi merg înainte, cu capul bine proptit în zidul din faţă. Şi Muzica – din nou părăsită. Şi România – tot condamnată.

Şi încep să mă urăsc. Îmi urăsc biologia. Nu şi biografia care numără extazuri şi căderi – dar care avea o logică, o consecvenţă, un tip de armonie pe care l-am pierdut.

Mereu spun: ăsta e adevărul. Adică faptul că viaţa mea a luat o întorsătură bizară, că tot ce mi se întâmplă e ireal, că viitorul meu n-are înţeles.

29 MARTIE

La Lancaster, am avut un mare succes, la studenţi şi profesori. Şi mi-au dat 500 de dolari!

6 APRILIE

Am vorbit cu Liana Gritl la telefon (e în Israel). Ştie şi ea că laşitatea, prudenţa, ezitarea prietenilor mei – care n-au scos nimic din casă – e cel mai negru, ireparabil lucru care mi s-a întâmplat după tragediile fundamentale, pierderea lui Ali şi a existenţei mele constituite.

17 APRILIE

Ei, Doamne, viaţă, moarte…

Ieri a fost la mine Emil Manu, cel care, din amiciţie, interes, complezenţă, s-a purtat frumos cu Ali, scriind despre el… deşi, „Nina e cea talentată în mariaj"! Ce nedreptate! Şi chiar cred că printre altele această prejudecată i-a grăbit sfârşitul iubitului meu…

I

*

Astă-noapte, în vis: Munţi (mama) şi Trunti (tala) cu mine, eu spunându-le: „e minunat că vă visez pentru că, iată, în felul ăsta, eu vă

vorbesc şi voi îmi răspundeţi…” Totul era firesc, senin, fără dramă.

…În schimb, tot în vis, de câte ori mă aflu – foarte des – în România, cu prieteni, peisaje recunoscute, mă bântuie o grijă: cum mă voi întoarce la New York? O să-mi dea drumul?

Am făcut oare o prostie ireversibilă întorcându-mă? Ş.a.m.d.

Joi voi semna primul meu contract cu Norton & Company pentru Versuri alese.

Sper să plec în Anglia dar şi la Paris ca să-mi revăd prietenii. Poate şi în Germania. Deci, s-o revăd pe verişoara mea

Mela şi pe Hannelore, pe Negoiţescit, iar la Paris pe Eugene

Guillevic, pe Aurora, Daisy, Mioara dar, mai ales, pe Cioran

(despre care Eugen Mihăescu mi-a spus că s-a sinucis ca apoi să spună că nu). Şi, desigur, pe Monica, Virgil, pe Cella Minart, pe Nicole Dreyfus, pe Claude Morand, pe Lily Denis ele.

Dar despre ce vorbesc eu? Proiecte? De viitor? Plăceri?

Cu ce drept? Eu, moarta moartelor, zâna zânelor, muma pădurii – povestită de un autor invizibil, inaudibil, inexistent?

Am mai făcut ceva ce n-am făcut în viaţa mea. Am dat un anunţ la „personalele” unei reviste de prestigiu, citită doar de intelectuali („The New York Review of Books”) la care mi s-a răspuns şi am avut parte de întâlniri interesante. De pildă, un domn bine care ura femeile şi animăluţele de casă; „un altul.

„Irish-German-Catholic”, profund religios, care ura pe indienii din India, pe cei de pe teritoriul american, pe chinezi, pe evrei, pe negri etc.

După cum se vede, credinţa nu l-a împiedicat să urască mai mult de o treime din populaţia globului!

După care, m-am potolit.

30 APRILIE

Sunt în avion aşteptând plecarea.

Am debutat cu două catastrofe: mi-am uitat acasă ochelarii de citit fără de care nu pot participa la niciun recital

(cine să mi-i trimită la Londra, cine îmi poate găsi ceva asemănător?) şi – doi – mi s-au furat banii! Din fericire nu cei

700 ci numai vreo 200 + Social Security. Dar, de fapt, nu cred că mi s-au furat ci că mi-am uitat portofelul pe raftul de la telefon, în timp ce-i dădeam telefon lui Tibi Horvath şi Verei ca să le cer să-mi trimită ochelarii.

Ceva mai rău nu mi se putea întâmpla la sărăcia mea!

Un domn de alături mi-a plătit receptoarele pentru filmul din avion.

Sunt disperată – de ochelari şi de bani. Totul mi-a mers anapoda – şi bănuiesc că voi avea un voiaj negru.

1 MAI, CHINGFORD

Nu-mi pot ierta imbecilitatea care mi-a adus atâtea pierderi.

Aici, stau la Brenda care, şi ea îmi pune probleme, nu mă lasă să fumez, îşi aduce o grămadă de membri de familie cu copii – drept care sper să mă pot muta la un hotel.

Ce să mai spun? Scriu cu ochelarii (improprii) ai Brendei pe nas – mâine voi cheltui alţi bani ca să-mi cumpăr o pereche nouă. La Paris va trebui să plec cu avionul nu cu ferry-ul care e în grevă. Cum voi locui acolo? Voi avea la cine?

Nu mă pot bucura de-ajuns că o prudenţă obscură m-a pus să aşez cele şapte bancnote a 100 de dolari într-un plic aparte şi nu în poşetuţa bleu azi pierdută.

Trebuie şi eu să mă bucur de ceva, nu?

6 MAI

După o noapte de degerare (şi degenerare) la hotel, azi-noapte mi-a fost cald şi am dormit bine.

*

Mă aşteaptă zile foarte grele, cu voiaj incomod de colo-colo, cu trenuri, cu mutat la Andreea Deletant, cu plecat la

Paris noaptea – cine să mă aştepte la aeroport?

Unde voi sta? La Miky e aglomerat. Lily e în voiaj. La

Vera e peste mână.

10 MAI

Şi am fost de colo-colo, ca pasărea Kolo-Kolo (pe care am invocat-o în prologul piesei de păpuşi Povestea a doi pui de tigru numiţi Ninigra şi Aligru). La Hull, la Bolton (mai întâi la

Essex), la Morecombe şi apoi la mare – apa, departe, după kilometri de pământ muiat în flux –, în Lake District (unde au hălăduit poeţi iluştri ca Wordsworth şi Coleridge). Şi acum, iată-mă în Durham County la Newcastle, după Lancastershire şi Cumbria. Peste tot, lecturi „triumfale". În toate peisajele, prezenţa lui AU şi dor nestins.

Miky mă va aştepta la Paris, la cumplita oră de noapte.

Am vorbit şi cu draga mea Mioara Cremene dar tot nu ştiu unde

voi sta.

10 IUNIE, PARIS

Şi, deci, la două săptămâni înainte de întoarcerea mea la

New York – m-am văzut cu un milion de oameni. Cioran, mai ales. Apoi, în cavalcadă, Monica, Virgil, Hermann, Cella Minart.

Lily Denis, Nicole Dreyfus, Daisy Schnapp, Aurora Cornu.

Mioara, Zimra, Doina Sălăjan Breban şi Cristina. Imre Toth vine special de la Regensburg să mă vadă. Cu Toia şi Donca

Gherman am vizitat castelele de pe Loara. M-am revăzut şi cu

Nae Tertulian şi Georgeta Horodincă. Iar, după ce m-am mutat în sfârşit la Vera, bucătăreasa lui Hermann, unde locuiesc civilizat, m-am văzut cu Lucian Raicu şi cu Sonia Larian (în paranteză fie spus, cartea ei Bietele corpuri, sper că reţin titlul exact, a constituit o apariţie excepţională, din nefericire, neînregistrată ca atare).

Nu mă bucur de Paris. Doar mirosul familiar al metroului îmi readuce câte ceva din nostalgia prezenţelor mele trecute.

M-am revăzut şi cu Guillevic, cu Tudor Banuş care mi-a făcut un portret ca şi cum aş fi pe patul morţii (poate că sunt), cu Victor Roman care acasă mi-a făcut două sculpturi grozave şi cu Gheorghe Zamfir (neplăcut personaj, nemaivorbind că ne-a prezentat un fel de compoziţie proprie absolut ridicolă…)

Nu mă bucur de nimic. Probabil că a fost o călătorie inutilă (în ciuda succeselor engleze). Eu nu trăiesc. Nici nu mă aşteaptă speranţa unei schimbări. Sunt lot mai urâtă. N-am poftă de nimic, nici de muzică, nici de poezie, nici de jurnal. De ce mai trăiesc?

5 IULIE, NEW YORK

Ieri, de ziua Independenţei am înotat în bazin şi am mâncat icre negre (!) la o prietenă a lui Patty, această prostuţă prietenă a mea, atât de americană, cu fel de fel de alte fiinţe (ce contrast faţă de ceasurile cu Imre Tolh, filosofice, sau cu cele cu

Lucian Raicu şi Sonia, nemaivorbind de cele cu Cioran căruia-i scrisesem într-o scrisoare că abia aştept să urc „treptele desăvârşirii spre înatul dvs. etaj", pe care l-am văzut de două ori, el nelăsându-mă să plec şi mulţumindu-mi pentru vizită…)

Mi-am uitat la Paris fularul scump dăruit de liermann – care mi-a dăruit şi timpul (viaţa), asigurându-mă de sprijinul lin

„Pentru veşnicie". Drept care mi-am cumpărat un televizor şi un V.C.R. şi un telefon, că cel vechi se stricase.

Colette, sora lui Miky, a fost deosebit de caldă cu mine.

Mi-am mai pierdut şi ceasul Zenith pe care-l aveam de treizeci şi cinci de ani.

Dar câte nu mi s-au întâmplat şi mi se întâmplă!

*

William Jay Smith mă zoreşte să-i dau traducerile „Brute" ale poeziilor mele (de fapt, le traduc eu însămi cumva), dă zor cu volumul, vor să participe la el şi Richard Wilbur.

Carolyn Kizer, Stanley Kunitz etc. Laura Schiff, traducătoarea mea din Berkley (Lady of Miracles, căreia, de fapt, îi datorez prima mea „lansare" în acest teritoriu) vrea 50 de dolari pentru fiecare poezie tradusă de ea şi inclusă în volum, ca şi când, altfel, ar prefera să şi le ţină în sertar!

Convorbire dulce cu Margareta Dorian.

Un alt posibil pretendent iubeşte o femeie care, ca în vechiul adagiu, e „curvă în pat" şi „bucătăreasă în bucătărie".

Eu, ce să vezi, sunt poetă şi în pat şi la bucătărie şi în societate…

Nu mai sunt chiar atât de urâtă T *

*

Am dat un interviu cu Monica la Europa Liberă. Am vorbit şi despre mine şi despre Babu. Poate că, totuşi, a fost o greşeală, o atitudine politică, o punere sub reflector, la un post finanţat de CI. A. Sigur, eu nu mă mai aflu în România, dar prietenii mei, da.

În „Universul" lui Buhoiu mi s-a publicat un portret şi coperta cărţii engleze şi un comentariu cu titlul „Nina Cassian a rămas în U.S.A?"

*

Am o perspectivă de mutare în septembrie. Să scap de zgomot! Dar de ce mă lăcomesc la două camere pe hol?!

14 IULIE

Azi, în sala de aşteptare a dentistului, am citit la rubrica de decese a „Universului" că a murit VERA. Da, Vera Valeriu, prietena mea cea mai bună pe răstimp de decenii (chiar dacă în ultima vreme mă mai distanţam de fobiile ei, de credinţa ei într-o familie spirituală care ne veghează şi în reîncarnare), înaltă, subţire, râs sclipitor, nefardată, simplu îmbrăcată, gata oricând să-mi asculte şi comenteze confidenţele, ajutându-mă şi în marele conflict cu Ali şi în degradantul conflict cu sora lui.

Puica.

Deci, tata, Ali şi acum Vera – trei oameni esenţiali ai vieţii mele (la care i-aş adăuga pe Marin şi pe Slavomir) m-au părăsit. Mi-au murit toţi.

În dispoziţie lichidatoristă, din nou fără speranţă – să-mi văd de treabă, şi atât.

…Dar marea… Nici în al treilea an n-am să am parte de ea?

5 AUGUST

Nu ştiu cum am aflat – dar a murit Babuşca, Maica mea de vară.

18 AUGUST, CUMMINGTON

Sunt la casa de ţară a lui William Jay Smith. Lucrăm la volum – dar el n-a prea tradus ce-i repartizasem.

E o natură superbă în jur, răcoare, chiar frig.

Până la urmă, cred că între mine şi Bill e o oarecare nepotrivire de caracter.

Dar, de altfel, nimic nu are sens. Trebuie să mă decid pentru asceză. Să beau, să fumez mai puţin, să „socializez" mult mai puţin şi, dacă voi dovedi seriozitatea programului meu

(cui? mie?), moartea îmi va veni mai uşor.

Prea mulţi morţi, prea multă fugă de realitate, prea multă ne-speranţă (vorba lui Nichita, via Hegel), prea multă silă…

20 AUGUST

I

A 4-a aniversare a morţii Lui, Iubitului.

*

Deci, a 4-a aniversare. Primul voiaj, în Elveţia, în 1984, soldat cu lovirea capului meu de o grindă. Apoi în acelaşi an, la

Paris, fracturându-mi trei coaste. Apoi, în 1986, în America, citind din cartea pe care o iubea, Thomas Mann, Der Erwählte.

L-am cunoscut pe marele şi prea frumosul poet Richard

Wilbur. La ce bun? Volumul meu de la Norton – la ce bun?

Mi-a apărut şi ultimul poem achiziţionat de „The New

Yorker".

M-am cam plictisit de mine însămi.

Mi-e foarte rău fără Ali la care mă gândesc mereu (cu excepţia orelor din faţa televizorului). f.

Altcineva? Chiar dacă ar fi o combinaţie de Robert

Redford cu Einstein – şi tot l-aş izgoni.

De mi-ar reuşi asceza!

Şi iată, se apropie de sfârşit şi această a treia vară pe teritoriu american, cu o singură „ieşire la mare”, cu de trei ori înot în bazin, cu prea puţin stat în soare – o, lungile şi fertilele mele vacanţe doimaiote şi cele sinaiote, în iarnă!…

25 AUGUST, NEW YORK

Pe 23 August, („sărbătoarea naţională a României socialiste” – vai, ce fosforescenţi de speranţă eram acum patruzeci şi patru de ani, eu cu Jany Colin şi cu alţii!…), m-am întors din

Cummington, fiindu-mi cam frig şi colaborarea cu Bill, mai puţin productivă.

*

Am văzut, la t.v. câţiva actori bătrâni: Joel McCrea – de nerecunoscut, Ginger Rogers şi Alice Faye, superbe, Gish – divină, Barbara Stanwick, la fel. În schimb, Bette Davis – o ruină.

9 SEPTEMBRIE

Acum exact trei ani am aterizat pe acest tărâm.

Am fost să beau un pahar la Miriam Eliad şi la mama ei.

Fany. Am ascultat povestea extrem de dureroasă a plecării lui

Tudor şi a fetelor, Katia şi Masa.

M-am gândit azi la „marii sinucigaşi”, scriitori, poeţi, pictori, compozitori. O listă rapidă şi întâmplătoare: Sacrale.

Esenin, Maiacovski, Zweig, Kostler, Sylvia Plath, Hemingway.

Faulkner; Voronca, René Crevet, Paul Celan etc. ele. ele. Aş fi în companie bună…

11 OCTOMBRIE

De mult n-am mai coborât în intimitatea mea! Ce să-nsemne asta? Multe s-au mai întâmplat dar nu dătătoare de forţă

(poate doar un impuls spre meditaţie datorită lecturii Epistolarului).

La Lydia Ilieşiu, între Washington şi New York, am revăzut-o pe Papa. De Papa (Miriam Răducanu) mă leagă decenii de prietenie şi de colaborare artistică.

Plec la Provincetown pentru un recital.

Ceea ce mă ucide e rememorarea, imagini din copilărie, mirosuri, odăi (camera 25 de la Pelişor cu perdelele verzi şi soba verde – am pus-o în poemul „Prima şi ultima noapte de dragoste”), tâmpla tatălui meu, subsuoara lui Ali – şi mi-e, ucigător, dor de mine.

*

Am primit acum un telefon cum că mi se recită (în România) poezii la Radio şi că – OARE? – cartea lui AU va apărea!!! Dă Doamne!

29 OCTOMBRIE

Cape Cod – Provincetown. Ar putea fi o splendoare dar nu e. Apa e rece, nu există nudism, localitatea aparţine oamenilor bogaţi.

Prezenţa mea a născut (ca de obicei) entuziasm pentru poezii, amiciţie, căldură umană… dar ce folos? Eu reţin numai faptul că mi s-a rupt o cheie în broască şi, mai ales, că m-am întors cu un bagaj lipsă (conţinând „obiecte de neînlocuit"), ulterior recuperat.

5 NOIEMBRIE

Din ce în ce mai des visez casa din Dimitrie Racoviţă. Eu care nu sunt legată de „bunuri materiale", visez acea grădină, acel hol, acel „studio „imens cu pianul meu cel mare, cu biroul şi biblioteca mea – dar, mult mai intens, acea familie care-mi aparţinea şi căreia îi aparţineam. De acum încolo, nu voi mai avea, niciodată, nimic din ceea ce fusesem şi avusesem.

Şi-mi simt tot mai strâmtă, lumea. Mi s-a strâmtat când ne-am mutat în Dionisie Lupu (Ali n-a vrut niciodată dar nu mai aveam bani s-o plătim pe cea somptuoasă, el voia ca locuinţa din Racoviţă să poarte o placă comemorativă: „Aici au trăit din 1968 şi până la moarte Iosiflassian Mătăsaru, Ni na Cassian şi Al. I. Ştefănescu"!…)

Strâmt mi-a fost şi Washington Square Village, strâmt îmi e şi în Roosevelt Island.

ŞI ALTE AMINTIRI DE-A VALMA

Dar, înainte de acestea trebuie să fac o pauză solemnă:

Azi, 30 septembrie 2004, am aflat că a murit Geo Dumitrescu.

Departe de mine gândul de a-i face un elogiu postum.

Prietenia noastră intermitentă a străbătut decenii, unele obsedante, altele mai puţin – dar toate aparţinând unui destin în care onestitatea şi poezia consunau.

Farmecul lui adie în mintea şi în ţesutul meu afectiv ca o memorie activă şi fără final.

În adevărata hecatombă a poeţilor (despre care voi mai pomeni), Geo e sortit unei perpetue amintiri…

*

Cioran mi-a spus odată că trei mari opere sunt pierdute în traducere franceză: Biblia, Shakespeare şi Divina Comedie. E

ciudat că acest autor atât de deosebit, care a ţinut să-şi redacteze filosofia într-o franceză impecabilă şi profund expresivă, şi-a dat seama că această limbă – prin exces de „cartezianism", de abstractizare poate – a devenit inadecvată pentru redarea unei literaturi de „carne şi sânge".

*

O vorbă de duh a tatii: „Valonul nu crede flamandului".

*

Cu cât prezentul e mai populat, cu atât îmi devin mai numeroase amintirile.

Din copilărie, Bunicul Nathan din partea mamei, blând şi supus autoritarei lui soţii, Margareta, o bunică nesuferită. Spre deosebire de cea din partea tatii, atât de plină de tact şi de umor, care a locuit cu părinţii mei până la moarte (am mai pomenit de proza lui Ali, „Zâna", dedicată ei). Pe bunicul Samuel nu-l ţin minte. A murit de cancer când încă nu împlinisem doi ani.

…De la uşa de intrare până în camera de zi, la Braşov, pe strada Luca Plăieşilor, era un culoar lung şi întunecat pe care-l străbăteam în fugă ca să ajung mai repede la lumină…

…Tot la Braşov, în clasa de gimnastică a Hellei Leitner, aceasta avea obiceiul, după ce ne făceam programul de tumbe şi căţărări pe spalier, să răspândească dintr-un pulverizator o mireasmă de pini şi să ne pună să respirăm adânc, de parcă am fi fost într-o pădure…

…şi să nu uit magica jucărie „caleidoscop" care, rotită uşor în dreptul ochiului, proiecta cele mai sclipitoare şi colorate figuri geometrice imaginabile sau inimaginabile.

…

Nedumeriri literare

Rămâne pentru mine de neînţeles cum subtilul autor al

Ocheanului întors, Radu Petrescu, a putut scrie un roman atât de ieftin, chiar vulgar, ca Matei Iliescul El însuşi, aflându-mi părerea de la prietenul lui, Mircea Horia Simionescu, m-a întrebat ce-i reproşez. Am bâiguit ceva, m-am jenat să-i spun că o copulaţie între insecte din cartea cu pricina făcea deliciul revelioanelor noastre – şi tot nu înţeleg discrepanţa dintre autorul

Ocheanului întors şi cel al lui Matei Iliescu; după cum tot

nedumerită sunt cum o mare intelectuală ca Henrictte Yvonne

Stahl a putut scrie una din cele mai proaste cărţi citite de mine şi anume Fratele meu, omul – şi când te gândeşti că unii mai credeau că ea îi scrie cărţile lui Petru Dumitriu!!!

14 NOIEMBRIE

A fost la mine Katharine Washburn, una din traducătoarele lui Paul Celan.

*

M-am revăzut cu Miriam şi Cornel Răducanu. Ei au dreptate să plece acasă, eu am dreptate deocamdată să rămân aici.

*

Mi se organizează ziua mea – şi mi-e groază! Deşi o să mă ajute prostănaca de Pat şi dulcea Tamara, cum o să încapă cincisprezece – douăzeci de oameni în mizeria mea!?

*

Am luat masa cu Barbara Davis şi Hannah Pakula.

*

Pe 6 decembrie, plec la Salisbury State University

(Maryland) pentru un „reading".

S-ar zice, o viaţă plină de evenimente, oameni, chiar succese! S-ar zice… De fapt, gol, gol, gol…

19 DECEMBRIE

Ei bine, sunt încă pe lume.

Ziua mea, peste douăzeci de inşi care toţi s-au simţit bine.

Triumful zădărniciei…

*

Am avut „reading"-ul la Salisbury. Am întâlnit un cal sălbatic, cafeniu deschis, cu moţ şi coamă blondă, de fapt, o iapă, un alter ego, pe malul oceanului, sub ninsoare.

21 DECEMBRIE

Vin sărbătorile. Suni invitată pentru Ajun şi prima zi de

Crăciun – deocamdată, nimic pentru Revelion. Ce-ar fi să stau singură acasă, să mă îmbăl şi să scriu poezii toată noaptea?

24 DECEMBRIE

Ajun de Crăciun. Mi-am cumpărat un mic pom artificial

(acasă aveam unul mare, tot artificial, pe care Ali aşeza lumânările electrice şi pe care eu îl decoram în fiecare an, conform unei „concepţii", când roz-mov cu argint, când numai cu globuri

albastre – în ultimul an dinaintea morţii, AU m-a dus în

Piaţa Palatului ca să cumpărăm ghirlande chinezeşti. De altfel de câte ori eram în străinătate, la Viena, la Paris, la Frankfurt, cumpăram superbe decoraţii pentru pomi…) căruia i-am pus beteală şi beculeţe albe.

Mă uit la el cu jale şi-mi dau lacrimile pentru că-mi sărbătoresc singurătatea şi degradarea.

*

Richard Wilbur a tradus minunat „Balada valetului de care".

*

N-am sentiment festiv. Am sentiment funebru.

Gătesc pentru mine tot felul de feluri nereuşite. Trăiesc în dezordine.

25 DECEMBRIE

Crăciun la Sonio Beneş. De la Nana, fata Steluţei Sabin, am aflat că a murit Costache, tatăl Ricăi, unchiul meu şi prieE 11 seara. Am aprins beculeţe electrice la pomişor. Nu simt nimic decât jale pentru absenţa iubitului meu Ali. Deci, e

Crăciun şi steaua sus răsare ca o taină mare – iar eu descresc.

27 DECEMBRIE

O catastrofă: tocmai când reîncepusem să lucrez cu oarecare regularitate, mi s-a terminat panglica de la maşina de scris şi nu mă pricep s-o înlocuiesc.

Ah, dacă Ali trăia (sănătos), cred că am fi rămas împreună la Bucureşti, în Dimitrie Racoviţă sau în Dionisie Lupu, cu toate mizeriile, indignările, cu toate persecuţiile – eu cred că m-aş fi întors acasă de la New York şi am fi înfruntat împreună ceauşismul, bătrâneţea, creaţia, moartea, iar dacă în exilul meu ar exista vreun câştig, mă voi bucura de el post mortem.

Dacă AH trăia (sănătos), n-aş mai rosti acel „nu mă pricep „care-mi acompaniază cu un uruit sinistru viaţa practică, pentru că Ali „ştia tot".

1989

13 IANUARIE, NEW YORK HOSPITAL

Sunt în infern. În noaptea de Revelion, pregătindu-mă să iau funicularul ca să ajung acasă, în insulă, ani căzut şi mi-am fracturat glezna în trei locuri. Ore întregi am aşteptat zadarnic ambulanţa, pe un ger năprasnic. Până la urmă, a venit o maşină a poliţiei şi m-a adus la

acest spital, la secţia Urgenţă. Mi-au pus o bucată de ghips şi un bandaj fixându-mi o întâlnire pentru peste o săptămână. Între timp, m-a văzut un doctor, prieten cu Miriam Eliad, care mi-a refăcut bandajul (îmi născuse o rană)".

M-am întors la N.Y. Hospital, mi-au făcut un nou bandaj, spunându-mi să vin joi pentru ghips, în aşteptarea dezumflării.

Când colo, alt doctor îmi spune că trebuie să mă operez. Nici nu mă lasă să mă duc acasă să-mi iau câteva lucruşoare, mă pun să-mi fac toate testele, îmi bagă un tub în venă şi mă internează într-o cameră cu trei femei, cu paturi despărţite de perdele, şi mirosind a defecaţie. Patty se duce şi-mi aduce câteva lucruri, unele inutile şi grele, cu de la sine putere – eu stau acum în scaunul pe rotile şi nu ştiu dacă să mă decid pentru operaţie sau pentru ghips. În lot acest timp m-am chinuit cu cârje, n-am mâncat aproape nimic, îmi văd viitorul barat!

*

Ar trebui să mă operez peste două ore…

*

PUNCTUALITATEA

(Anticipând cele ce vor urma, îmi amintesc că, între unsprezece şi cincisprezece ani, deşi locuiam practic vis-à-vis de şcoala mea <Institutul Pompilian era pe Rahovei, eu locuiam pe 1J Iunie, aproape nu era zi în care să nu întârzii la prima oră, într-atât îmi era de nesuferit mersul la şcoală. Altă explicaţie n-am. Pentru că, ani mai târziu, punctualitatea mi-a devenit un fel de obsesie. Până astăzi. Ajung de cele mai multe ori înaintea orei fixate. Chiar când am întâlnire cu un bărbat. Ceea ce nu prea e o trăsătură feminină…)

…Dar nu pot muri prosteşte cu cetrieja neterminată şi fără testament!

Doamne, ce mă fac? M-am şi rugat. Mi se pare nedreaptă, nemeritată, această catastrofă (veritabilă, nu terminarea panglicii la maşina de scris). Degeaba mi se spune că

„O să treacă". Nu va trece. Socid acestor zile la spital m-a ars pur şi simplu pe dinăuntru. – şi nu-mi voi putea reveni de pe urmă. acestei schilodiri şi umilinţe (a merge la toaletă a devenit o aventură!)

Iată, scriu aceste rânduri în „salariul" friguros al spitalului, în faţa televizorului deschis. Aştept o minune care nu va veni şi mi-e teamă că, în faţa atâtor nenorociri, „imunitatea".

mea va ceda.

A muri pe masa de operaţie? Oare voi putea umbla din nou? Ce deprimare…

15 IANUARIE

Sunt după operaţie. Pe masa de „disecţie”, am aşteptat, goală, trei ore, să vină chirurgul care a apărut fără nicio silabă de scuză.

După trezirea din anestezie, am avut dureri mari – dar, iată, acum nu mă mai doare (nu mai fac nici injecţii cu morfină).

Acum, în sfârşit, după câteva ore, mi-au scos tuburile, mă mişc mai liber. Urmează ca mâine să mi se scoată armătura grea şi să mi se pună un ghips cu care voi pleca acasă stând tot cu piciorul în sus câteva zile, apoi cu piciorul în jos dar necălcând pe el circa şase săptămâni.

Deci, încă o noapte-două alături de vecina cu diaree

(chiar acum sufăr o nouă explozie de mirosuri imposibile) …

Cum o să mă descurc şase săptămâni de aci înainte? Cum am să mă spăl? Cum am să mănânc? Cum am să lucrez?

SPITALE

27 NOIEMBRIE 2004

Acum cincisprezece ani, trezită din anestezic, la reanimare, am rostit pentru prima oară, ivită din subconştient, fraza banală: „Where am I?”, în englezeşte.

De data asta, n-am spus nimic după anestezie pentru că, iată, m-am întors de la spital, după operaţia de izolare a vertebrei sparte acum doi ani şi jumătate, după trei săptămâni de coşmar spitalicesc, simţindu-mă încă foarte rău, în luna asta fatală în care împlinesc optzeci de ani!

Nefastă aniversare!

Nu-mi ies din minte cele câteva luări de sânge pe zi, radiografiile, gemi de moarte din salon şi din sala de exerciţii, trezirile de câteva ori pe noapte pentru diferite motive, mâncarea mizerabilă – de altfel n-am mâncat aproape nimic, am slăbit şase kilograme, mi s-a blocat urina, mersul la toaletă era un calvar – nu-mi arde de nicio sărbătorire.

Şi să nu uit – cum aş putea?! – cum, la două zile după operaţie, doi doctori tineri mi-au intrat în salon şi mi-au spus că am nevoie să repet operaţia! (Ulterior s-a dovedit că s-au înşelat şi că era vorba de alt pacient – dar o zi şi o noapte am trăit în angoasă…)

Şi cate şi mai cate…

28 NOIEMBRIE

Iar ieri a fost ziua mea şi am împlinit optzeci de ani. Au fost la mine câţiva prieteni de inimă – dar eu n-am avut tragere de inimă.

31 IANUARIE 1989

Deci, ar mai fi circa o lună până – oare? – voi putea să umblu.

Eu ştiu că mă vindec repede dar, ieri, doctorul mi-a spus că tija şi cuiul au tendinţe migratoare şi că, dacă mă vor jena, vor trebui scoase!!?

Mă obsedează problema mutatului – cum să-mi permit o chirie mai mare?

17 MARTIE

Parcă din lene, parcă din superstiţie, parcă din laşitudine – n-am mai scris aci de peste o lună şi jumătate. De abia ieri mi s-a scos ghipsul. Cum am (n-am) trăit?

24 MARTIE

Mă tot codesc să notez în acest jurnal torturile ultimelor luni. Cum am încercat fără succes să umblu în cârje cum am străbătut odăile în cărucior – În fine, umblu şchiopătând, laba dreaptă e tot umflată, nu pot încălţa niciun pantof.

Pe 6 aprilie ar urma să mă mut în două odăi pe hol, pe partea considerată a „bogaţilor" insulei, cu parchet, spălător de vase, aer condiţionat. Am şi plătit 5.000 de dolari fdodormă!

Volumul pentru Norton e gata – bune traduceri pe baza textului meu.

Pe 12 aprilie plec la Bloomington pentru un recital, la

Matei Călinescu (pe care l-am revăzut cu plăcere).

*

În România se întâmplă lucruri mari: scrisoarea celor şase (Alexandru Bârlădeanu, Corneliu Mănescu, Constantin Părvulescu, Grigore Răceanu, Silviu Brucan, Gheorghe Apostol). Un proces al ziariştilor trădători, un interviu al lui Mircea Dinescu ele. Dragii mei intelectuali se dovedesc mai demni decât

„Marea masă".

*

E Vinerea Mare catolică-prolestantă. Cea ortodoxă e aproape de Pastele evreiesc, decalată cu o săptămână. Tradiţia noastră, a mea şi a lui AH, pe decenii, era să petrecem învierea cu Irinel şi Doinaş (şi alţii).

Chiar, cum o fi participând Doinaş la ceea ce mişcă în

România împotriva „celui mai urât (în toate sensurile) tiran din lume”?

20 APRILIE

În România, după scrisoarea lui Deşliu, se pare că i-au scris lui D.R. Popescu, Bogza, Doinaş, Hăulică, Pleşu, Sora.

Paiet; Paleologu etc.

Dragii mei colegi – le-am scris o poezie în avion:

„Poeţii, misterioşii, făţişii, coifurile – înăuntrul ţestei, scuturile – de ţiplă, poeţii, aceste specii, aceste sepii care se apără împroşcând cerneală…”

21 MAI

Deci, a mai trecut o lună şi, în sfârşit, îmi intră unii pantofi pe picior.

Casa nouă mă inspiră pentru că văd apa, miros marea, cetatea e peste drum, vapoarele îmi trec prin faţa nasului.

Oarecare nedumerire am avut când am constatat că râul – East River – care-mi înconjură insula curge când de la stânga la dreapta când de la dreapta la stânga, ceea ce e anormal – până am înţeles că e vorba de două braţe ale oceanului şi, deci, supuse mareei.

23 IULIE

După două luni, mă întorc la acest caiet

Am avut vizitatori: Puica Popescu, Lydia Ilieşiu (a stat opt zile, două împreună cu fiica ei).

Am văzut Battery Park, artificiile la 4 Iulie, Cosi ian tutte pus în scenă de Peter Sallers. Un recital grozav de poezie.

James Merrill, la Guggenheim.

Interviu pentru Helsinki Watch.

Mi-am cumpărat un pian nou, mal seiimp dar nu mai bun ca primul.

Strângerea relaţiilor cu James Waller care, însă, a plecat în Turcia pentru un an.

A venit, probabil definitiv, Traian Filip junior.

Am apărut în „Agora”.

Mă va revizita Cornel Bogdan. M-a mai vizitat şi Mihai Botez! Fascinantă personalitate. M-am bucurat şi am fost mândră că un disident de talia şi de valoarea lui a ţinut să mă cunoască.

*

Pe 20 august (cinci ani de la moartea lui AU), au fost la mine câteva prietene şi, ca şi acum patru ani, le-am citit poeziile de dragoste pe care i le-am închinat de-a lungul anilor iubitului meu celui mai iubit.

*

Umblu mai bine dar nu m-am refăcut complet. Voi fi oare din nou întreagă? Şi când?

29 AUGUST

M-am revăzut cu Stella Knoll, prietena mea din copilărie, din Prundul braşovean, de când aveam cinci ani. Epsihiatru – Musiktherapie – la Viena.

*

O altă surpriză: Sanda Roşculeţ, cunoscută prin Tudor
Ganea, la 2 Mai.

E lumea mică? Fără îndoială că da.

Avocatul Jahan mi-a făcut figura, n-a înaintat actele pentru prelungirea paşaportului astfel că vara, vacanţa, Grecia s-au dus pe apa Sâmbetei!

E a patra vară fără mare caldă, fără soare şi nisip şi, implicit, fără poezie…

13 SEPTEMBRIE

De cincisprezece zile n-am mai scris nimic aici.

Nu pentru că aş fi trăit intens – nici pentru că nu s-a întâmplat nimic.

Iată, pe scurt:

Lola, prietenă tot din copilărie, de la nouă ani, a stat cu bărbat su la mine trei zile. Bineînţeles, m-au invitat la São Paulo şi m-aş duce, printre altele, ca să-l revăd pe Kindy.

*

Întâlnirea cu Sanda Roşculeţ – are treizeci şi una de pisici, doi câini, raţe, o broască ţestoasă şi opt papagali: într-adevăr, mare e grădina lui Dumnezeu!

*

Ratarea unui party şi cunoaşterea unui turc, „turcul din metrou", vânzător de covoare şi n-am ratat un party la Tamara, cu Dumitru Radu Popa şi noul lui copil de nouă luni…

*

Yvonne a fost în Europa, am vorbit la telefon cu ea, cu
Miţa Constantin şi cu Puiu.

*

Cartea Life Sentence e chiar gata. Apare în ianuarie.

Pozele pe care mi le-a făcut o prietenă a Barbarei sunt oribile.

Vor să-mi sărbătorească cei şaizeci şi cinci de ani de viaţă.

Şaizeci şi cinci? Eperfect neverosimil. În mine, nu s-a schimbat nimic în sens biopsihic. A, ba nu, trupul meu nu mai e frumosul de altă dată – dar parcă şaizeci şi cinci tot nu ard

Mi-au cenzurat o tabletă la Europa Liberă!!! Libertatea cuvântului? Ei aşi!

*

Ce să mai notez? Că nu pot trăi fără Trunti şi Ali?

*

S-ar putea ca Zimra – Ana Novac – să stea la mine în octombrie, vreo săptămână.

Aştept întoarcerea Lydiei din România.

Vreau să scriu un articol despre „Exterminarea sistematică a unui popor, fără vărsare de sânge”!

16 OCTOMBRIE

Întâlnirile mele cu Stella au fost plăcute. Mi-a amintit de o prostie de a noastră din copilărie: „Der braune Fuchs wältzt sich im Sand”. De ce rădeam nestăpânit la faptul că „vulpea cafenie se tăvăleşte-n nisip”, n-am să ştiu niciodată.

17 OCTOMBRIE

Aseară, recital de poezie Gerald Stern. Bun. L-am revăzut pe Peter Waldor care n-a pregetat să-mi amintească de cererea lui în căsătorie şi de faptul că-i plac femeile mai în vârstă.

*

De asemeni, l-am cunoscut pe Mihai Teodorii, tatăl lui

Şerban. I-a vorbit cuiva despre „şarmul” meu. Degeaba.

*

Mă doare piciorul drept. Merg prost.

19 OCTOMBRIE

Mi-e cu neputinţă să-mi asum condiţia vârstei.

Mă simt încă prezentă în iarna lui 1948, în Sala Palatului

Regal, valsând cu Ali – ca să nu mai pomenesc de decorarea pomului de Crăciun, la Braşov, cu „Engelhaar”…

1 NOIEMBRIE

Luna naşterii mele. Mi s-au făcut nişte poze pentru

„American Poetry Review" unde va apărea (poza) pe întreaga primă pagină sau aşa ceva.

Gerald mă va vizita, turcul m-a vizitat, am probleme cu asigurarea medicală, cu tablete la Free Europe, cu pianina pe care nu reuşesc s-o vând, cu trupul pe care nu reuşesc să mi-l modific, cu Ceauşescu care nu se mai termină.

Ni s-a pus metrou pe insulă.

Am văzut – revăzut – piesa tâmpită a lui Tănase Williams (cum îi spun eu lui Tennessee Williams), cu Vanessa Redgrave în rolul înnei Răchiţeanu (Orfeu în infern). Mult mai bun a fost spectacolul românesc…

ÎI NOIEMBRIE

Mari evenimente în ţările din Est. Şi în Polonia, şi în Ungaria, mai nou, circulaţie liberă între cele două Berlinuri.

Jivkov a demisionat. Pentru prima oară, de decenii încoace, cred şi sper că se va termina şi cu Ceauşescu!

Am apărut (alături de El. Bishop, Auden, Sylvia Plath. Roelhke etc.) într-un caiet scos de „The New Yorker", dedicat profesorilor de liceu. Uimitoare lucruri mi se întâmplă!

16 NOIEMBRIE

Am fost de acord să semnez, alături de alte personalităţi, un apel întru demiterea lui Ceauşescu. Dracu' ştie ce efect poate avea.

*

„Jurnalul" a început să apară în revista „Minimum „pe care Mirodan o scoate la Tel Aviv. Nu mi-a cerut acordul dar, evident, mă bucur, deşi ar trebui să-mi revăd cu atenţie paginile ce se referă doar la atâtea persoane în viaţă. De pildă, acum toată lumea ştie (inclusiv preopinentul) că-l numesc pe Traian Şelmaru „personaj nefast, ulterior secretar (şi torţionar) al Uniunii Scriitorilor".

Am „second ihoughts". Nu pentru că nu-mi plăteşte, ci pentru motivele de mai sus.

17 NOIEMBRIE

L-am visat azi pe AU, care-i ştia pe toţi domnitorii României, că-ispuneam: „Bine, hai, ţine-mi o lecţie, hai, pisează-mă, hai, plictiseşte-mă"… cu un zâmbet de dragoste pe buze.

23 NOIEMBRIE

Ce caut eu în America? Aceeaşi perplexitate, după patru ani şi

mai bine, mă domină. Oare sunt gata moartă? Cine sunt?

Mai sunt? De ce mai sunt?

HOTELUL „NINA".

Ani de zile, au locuit în casa mea din insulă, sumedenie de români, în primul rând, veniţi din România, din Israel, din

Brazilia, din Austria etc: Anatol Viera (de trei ori), Vladimir

Devesselu, Yvonne Hasan, fiul ei, Alexandru Solomon, Eva

Sârbu, verişoara mea Angelica Pavlu, Mircea Gorun (de trei ori), Agnia Bogoslava, Lydia Ilieşiu şi fiicele ei – Lola şi Stela – dar şi o englezoaică, dar şi o nemţoaică şi doi prieteni americani etc.

Mi-a făcut plăcere să-i adăpostesc – pe gratis, bineînţeles – şi pentru aprecierea pe care le-o purtam şi ca antidot la singurătate…

10 DECEMBRIE

Am fost la manifestaţia anticeauşistă din faţa Misiunii

Române (al cărei buncăr a stat ermetic şi neluminat tot timpul).

În decembrie 1982, notam în caiet ce superbă a fost prima mea călătorie în Statele Unite! Locuiam la Misiune, în frig, când mă spălam pe cap, ca să mă usuc, deschideam uşa cuptorului şi-mi vâram capul înăuntru ca şi cum aş fi vrut să mă sinucid, asemeni Sylviei Plath…

Nu exista decât telefon interior (la care vorbeam cu

Margit Marinescu). Când mă chema cineva din oraş, trebuia să mă îmbrac, să ies în stradă, să reintru la Biblioteca Română pentru convorbire. Nu aveam dreptul să primesc pe nimeni. Pe

William Jay Smith sau pe Mircea Ionescu îi puteam întâlni tot la

Bibliotecă. Orele de revenire seara la domiciliu erau strict limitate.

Aproape în fiecare duminică, mă trezeam în următoarele sonorităţi: „Ceauşescu murderer!", „Ceauşescu asasin!"

Vedeam de la fereastră circa cinci-şapte persoane cu câte un steag, cu câte o pancartă, ideea generală fiind reunirea familiilor, nu vreo idee mai amplă, ţinând de ideologie sau de vreo schimbare de sistem…

13 DECEMBRIE

Jivkov a fost dat afară din Partid urmând să fie „judecat pentru corupţie şi incompetenţă". I se aplică perfect lui Ceauşescu decât că s-ar cuveni adăugate cruzimea faţă de popor, ura la adresa culturii, distrugerea materială şi morală a unei naţiuni!

Pe 17 ianuarie am o consfătuire la PEN, împreună cu

Norman Manea. Dorin nu poate (sau nu vrea) să vină.

21 DECEMBRIE

Ca să continui ultima notaţie – consfătuirea s-a amânat, într-un fel din cauza mea, pentru că l-am propus pe Dumitru

Radu Popa, l-au invitat, apoi au început să aibă aprehensiuni

(slujba lui la „Tribuna României" – sau, poate, şi-a vârât codiţa

Dorin Tudoran), drept care preferă să amâne iar, după aia, să nu-l mai invite.

DACĂ MAI ŢIN BINE MINTE…

Până la urmă, a fost un fel de consfătuire, dezastruoasă pentru mine, întrucât o duduie din Elveţia s-a plâns că „a trebuit" să mă citească în cărţile de şcoală.

Prietenul meu Norman n-a rostit nicio silabă întru apărarea mea. În schimb, Andrei Brezianu a încercat să echilibreze situaţia, numind-o pe Ana Blandiana „oponentă" (vezi „Motanul

Arpagic") şi pe mine „disidentă" (fără, din păcate, citate din multele mele versuri şi atitudini).

Ca de obicei, în asemenea împrejurări, eu paralizez.

22 DECEMBRIE

De azi, de la 6 a.m., trezită de telefoane, urmăresc problema românească. Sunt încă lupte dar Ceauşescu a fost dat jos, se pare că a fugit cu Cotoroanţa, dar Nicuşor e luat prizonier.

Ştirile se succed de la un minut la altul. Mircea Dinescu, vorbind de la tribună, o apariţie îmbătrânită a lui Silviu Brucan, a apărut şi Sergiu Nicolaescu (!?), Pino Caramitru se pare a ţinut şi el un discurs.

Palatul Republicii e în flăcări – e de necrezut! dar se întâmplă!

Ce va urma? Securitatea încă acţionează, victimele omeneşti se acumulează, nu mi se pare posibil ca Asasinul să-şi restabilească puterea!

Au apărut Dan Deşliu (cu mustaţă) şi doi speakeri de la t.v. – insurgenţi.

29 DECEMBRIE

Monstruoasa pereche a fost executată! îmi pare rău doar că au murit ţanţoşi, agresivi, că n-au apucat să simtă gustul umilinţei.

*

După un mare număr de morţi, situaţia pare a se calma deşi nu toţi securiştii s-au predat. Am aprehensiuni cu privire la luptele intestine sau de vendetă care urmează. S-a înfiinţat

Partidul Naţional Ţărănesc Creştin. Partidul Comunist se va desfiinţa probabil. Nicio pagubă. Tot nu mai exista decât ca o forţă opresoare şi înfricoşătoare.

Anticristul a murit de ziua Naşterii Mântuitorului! Nu ştiu cine va mântui ţara de lipsuri, frică, abrutizare şi de inevitabilele primitivisme care se ivesc în momente anarhice.

Cică cineva ar fi spus la Televiziunea Română: „Unde e poeta Nina Cassian? Să vie că e nevoie de ea".

— Ceea ce nu pot face pentru că nu am greencard. De asemeni, mă tem de o posibilă explozie a antisemitismului făţiş (latent şi intermitent ţinut sub obroc atâta vreme…) Ca să nu mai pomenesc de „trecutul".

meu care-mi poate fi reproşat, neţinându-se cont nici de atitudinile mele despre care atâţia pot da mărturie, nici de poeziile mele (nici măcar de cele subversive), nici de… nici. de…

În orice caz, Păunescu a fost scuipat şi arestat. Eugen

Barbu, la fel.

1990

5 IANUARIE

Ştirile de dinainte s-au dovedit fause… Barbu conduce în continuare „Săptămâna „şi pune la cale acţiuni cu bătaie ca să devină Preşedinte la Uniunea Scriitorilor! Păunescu e prezent în toată presa şi scrie articole neruşinate. Ce o să iasă? Când va lua sfârşit confuzia şi vânătoarea de vrăjitoare? Cum va arăta ţara? Va fi capitalism ca în America? Va fi cu adevărat democraţie? E prea devreme pentru pronosticuri.

*

Am apărut cu poză pe copertă şi poezii în „American

Poetry Review". Şi cu încă patru poeme în „The New Yorker".

6 IANUARIE

Eva e la Paris şi va veni să stea la mine

*

Nu mă pot întoarce în România în care Eugen Barbu continuă să-şi exercite maleficiile.

*

Oameni cinstiţi şi canalii au coexistat în toate partidele, în toate categoriile, în toate profesiile, la comunişti şi la legionari, la scriitori şi la ingineri.

Cu onestitatea mea – la cine să mă prezint? cui să-i dau socoteală? cine are autoritatea de a mă judeca?!

6 MARTIE

Exact ce spuneam mai sus. La discuţia la PEN, am fost apostrofată de un exilat român, plecat din ţară de patruzeci de ani, care m-a numit „poetă stalinistă". Apoi, cum am mai spus, cred, o tânără doamnă s-a plâns că m-a citit în cărţile de şcoală.

La Europa Liberă, altă româncă m-a făcut albie de porci. Ceea ce nu înseamnă că, după o lectură a mea la New Jersey, tot o româncă nu mi-a declarat: „Faceţi cinste ţării".

9 MARTIE

Mi-e tot mai urât. Deşi, la suprafaţa destinului (poate în profunzimea lui…), lucrurile se desfăşoară „pozitiv", cu succes literar, pe planul sănătăţii, mâinile îmi sunt tot mai dureroase, n-am asigurare medicală, n-am Green Cârd nici după şaisprezece luni.

*

Andrei Şerban a preluat conducerea Teatrului Naţional.

Mihai Ursachi pe cea a Teatrului Naţional din Iaşi.

Eu n-aş prelua nimic – ce-i drept, nici n-am fost solicitată – dar, pentru prima oară m-am gândit că aş pleca acasă de tot. Lângă prieteni, să-mi scriu, cărţile şi mai ales muzica, să am liniştea, poate mediocră, de a nu avea grija zilei de mâine, şi să adulmec urma lui AU în toate ungherele…

10 APRILIE

Mă aşteaptă o serie de călătorii. Anglia, Paris, poate
Grecia. Dar voi traduce Visul unei nopţi de vară pentru Liviu
Ciulei aşa că mă voi duce cu siguranţă în România.

Deocamdată, sper să iasă bine turneul englez şi festivalul de traduceri franco-engleze de la Paris.

14 IUNIE

M-am întors. A fost foarte obositor, cu mare succes la public, chiar şi în Parisul amorţit (unde, bineînţeles, am fost singura neplătită, ca nefiind cetăţean american).

Am stat la Toia Gherman, complicat, datorită firii ei abuzive. M-am revăzut cu Miky Axei, cu Mioara Cremene, cu
Cella Minări, cu franţuzoaicele mele Nicole Dreyfus, Claude
Morand, Lily etc.

Foarte obositor periplul englez: Essex, Exeter, Brighton.

Bolton, Hay-on-Wye, Bath, Cardiff Lancaster. Lecturi, interviuri, emisiuni, oameni mai mediocri sau mai puţin. Mai drăguţi sau mai talentaţi.

Peter Jay vrea o nouă carte. Şi Brenda.

Ar urma, peste zece zile, să plec din nou la Paris, apoi

Grecia şi retur.

Întoarsă aici, am găsit o scrisoare frumoasă de la

Bulandra în legătură cu traducerea din Shakespeare.

Dar voi însoţi cu o poezie o serie de fotografii despre copiii cu SIDA din ţară – înspăimântător!

*

În şase luni de la Revoluţie şi nicio lună de la alegeri, deşi există libertatea cuvântului şi libertatea de circulaţie după cincizeci de ani de grozăvie – minerii au devastat şi au asaltat studenţi, au incendiat maşini ale poliţiei, asta după ce şaisprezece milioane au votat pentru Iliescu…

Şi o întâmplare a mea de la Ambasada României din

Londra. Nu m-au lăsat să votez, mi-au spus minciuni, apoi, când mă pregăteam să plec, mi-au cerut să le spun o poezie. Erau tot ăia, securiştii pe care, fără să-i fi cunoscut personal, i-am recunoscut după ochii de gheaţă şi zâmbetul de torţionari…

Adevărul e că o masă de oameni nu poate fi înlocuită în câteva luni. Cum pot fi selecţionaţi cei competenţi şi cinstiţi – virtuţi care nu se conjugă întotdeauna? Cine mai înţelege ce se întâmplă?

18 IUNIE

Nu-mi vine să cred că voi fi în Grecia, după cinci ani în care am fost lipsită de o mare caldă, fără plaja mea, fără răgazul şi plenitudinea atâtor decenii din viaţa mea. Voi fi întâi cu Toia apoi cu scumpa mea Tamara (care la spital, mi-a tăiat unghiile de la picioare – unul din acele gesturi care nu se uită, ca şi sticla cu apă caldă pe care Vera mi-a pus-o la picioare, în ceasul grav cu AU…)

Vreau să-l revăd pe Ritsos şi pe Dimos, iar la Paris, nu-mi vine să cred că o voi revedea pe Ţuca, această extraordinară prietenă a mea…

PARIS, 30 IUNIE

Am pornit-o cu stângul, am luat cu mine la aeroport un bilet greşit, un simplu „aller", apoi James a găsit biletul aşa că e posibil să recuperez 835 de dolari…

*

Apoi, la Roissy, mi s-a pierdut un bagaj. Mi-a fost restituit dar totul pe insomnie, nervi etc.

În sfârşit, cea mai mare grozăvie! Revedere cu Kindy, îndelung visată de mine, care, după câteva momente fireşti, s-a transformat într-un scandal inexplicabil, el fiind extrem de vehement la adresa mea. Nu-mi iese din minte şi din stomac acest sumbru eveniment, mi-e rău tot timpul.

Mă întreb ce alte dezastre mă mai aşteaptă. Poate întâlnirea mea de mâine cu Rémy…

SKOPELOS, 6 IULIE

Într-adevăr, la câteva ore după cele scrise mai sus, am avut un atac puternic de „labirintită „sau „sindrom Menier", adică ameţeală enormă, vărsături fără substanţă, am chemat

S. O.S. Médecin la 7 dimineaţa, mi-au făcut o injecţie.

7 IULIE

Am luat nişte medicamente. Rémy a venit să mă ia dar nu-mi puteam ridica scăfârlia de pe pernă, Toia a coborât şi i-a explicat dar Rémy s-a supărat.

Şi aşa, am pierdut o revedere importantă pentru memoria şi nostalgia mea.

În ciuda stării mele, am decis cu Toia că plecăm totuşi în

Grecia şi a fost un drum lung, obositor, eu de-abia ţinându-mă pe picioare, apoi am petrecut o noapte infernală în camera în care m-a cazat Zimra, mi s-a făcut foarte rău din nou.

A doua zi, ne-am mutat într-un hotel confortabil şi cu vedere magnifică. Skopelos e splendid, Egeea de asemeni, plaja cam mizerabilă, plină de pietre. Am înotat puţin, de frica ameţelilor.

O zi mi-a fost ceva mai bine aporceva mai rău, am chemat un doctor, spunându-mi că, dacă ameţelile continuă (şi au continuat), să-mi fac o encefalogramă la Voios.

Doamne, ce am? Tumoare la creier? (Nu pot uita encefalita urmată de comă…) Stare psihosomatică după o serie de evenimente odioase, la Claude, cu Kindy, cu mojicia „gazdei".

mele, la Paris, agresiunea organizatorului Rancourt? Va trebui să trăiesc aşa? Sau să mor aşa?

*

Am început Visul unei nopţi de vară. Ce miracol, să traduc această capodoperă, chiar în Grecia!

De n-aş fi handicapată. Voi rezista oare până acasă?

(Care „acasă”?)

Hermann, salvatorul meu, se poartă minunat.

12 IULIE

De aproape cinci zile, am scăpat de ameţeli. (De altfel, mi s-a spus că acest sindrom vine şi dispare fără explicaţie şi că n-are cură…)

Am văzut privelişti superbe, Elios, Limonari, Melia, mi s-au umflat ambele glezne de la mersul pe pietre, pe potecuţe întortocheate.

Am scris poezii, printre care:

„Ţărmuri stâncoase, solzi de case – Nu mă rog în bisericile voastre, nu mănânc din mielul vostru decât mi-e prietenă întrucâtva capra bălaie cu care, de trei ori pe zi, discut iarbă, rumeg poezii şi mi-e prieten întrucâtva blândul măgar cu care piatra de mormânt şi păcatele mi le car”.

*

Nu ştiu dacă, în contratimp cum sunt, voi reuşi să-l văd pe Ritsos. Sau pe Dimos.

23 IULIE

Grecia mea se apropie de sfârşit. Gleznele mă chinuie tot timpul, ratându-mi vacanţa. Câteva poezii, două acte din Visul.

Tamara e cu adevărat minunată. Privelişti, înoturi.

Sper ca, la Atena, să-l văd pe Ritsos. Am vorbit la telefon.

Se pare că Dimos e plecat în vacanţă.

*

Zimra – scriitoarea Ana Novac – emană atâta răutate că mă îmbolnăveşte. I-am spus că „numai cu răutate nu se face mare literatură” – drept care ne-am certat la cuţite. M-a degradat, nu trebuia să mă las antrenată…

17 AUGUST, NEW YORK

M-am întors alaltăieri, după patru zile de Atena şi cincisprezece zile de Paris.

De necrezut, dar zilele ateniene mi-au încununat dezastrele. Cu o singură excepţie: l-am văzut pe Ritsos, probabil cu puţin înainte de moarte. Am stat cu el cinci minute, i-am sărutat mâinile, el pe ale mele, spunându-mi că arăt mult mai tânără decât în urmă cu treizeci de ani, eu că, data viitoare, vreau să-l văd vertical – vocea lui, foarte stinsă, părul şi barba, foarte albe, s-a emoţionat, a şi plâns. Acest poet (cel mai mare în viaţă, încă, după părerea mea) care şi-a petrecut jumătate din

existentă în lagăre şi închisori şi cealaltă în spitale (bucurându-se, cred, doar de lunile din România, cu scriitori, castele şi scriind poezii) – e totuşi contestat (n-a primit Nobelul, fiind comunist).

Ei bine, aş fi putut să-l văd şi pe Dimos dacă nu aş fi fost greşit informată că e în vacanţă. Am vorbit la telefon, ne-am ratat, nu ne-am văzut.

*

Skopelos-ul ultimei săptămâni a fost la fel de dezagreabil – decât Marea, da, Egeea e marea, mea de acum încolo. Dar ce fac cu ţărmul?

În fine, părăsindu-mă Tamara, am trăit la Atena într-o căldură insuportabilă, într-o singurătate sterilă (ba nu, am tot scris poezele şi, poate, poezii). O plimbare zadarnică pe Acropole – bineînţeles, închisă duminica – deprimare generală. În ultima zi, după alte coincidenţe nefericite, m-am revăzut cu

Ka ieri nu A ngelaki-Rourke.

(Şi să nu uit taxiul care m-a dus greşit la întâlnirea cu

Ninetta care m-a îndrumat în ultima clipă spre Ritsos, apoi aşteptarea chinuitoare la aeroport – poate totuşi apare Dimos! – n-a apărut…)

*

Parisul. Ce oraş frumos (re) descoperit datorită multelor autobuze pe care le-am folosit.

Mi-a fost greu cu Toia Gherman a cărei răutate intempestivă a jignit-o pe Claude ba chiar pe Hermann (care a fost din nou foarte generos cu mine deşi nu-mi suplimentează „venitul”…)

M-am văzut cu Simone şi cu Cioran, fermecător ca întotdeauna (acasă am găsit o scrisoare de la el comentând cartea mea).

I-am revăzut cu plăcere şi pe Monica şi Virgil care mi-au şi telefonat a doua zi. S-ar zice că relaţia noastră e bună.

Dar cel mai răsplătitor eveniment a fost reîntâlnirea cu

Juca. Cu minunata Ţuca, cea ultrainteligentă care mi-a fost alături în clipe grele, ea însăşi destul de nefericită. Am dus-o la

„Flore” şi i-am oferit un „citron presse”, în amintirea unui moment când ea a stors o jumătate de lămâie cu forţa unui perceptor, spre indignarea mea – nu se găseau lămâi şi noi beam vodcă cu lămâie!

Mintea şi sufletul ei, relatările ei obiective despre Piaţa

Universităţii – toate plimbările noastre au fost o confirmare a profundei prietenii care ne leagă.

*

Şi iată, deci, cu acest bilanţ inegal, adesea dramatic, sunt „Acasă" (termen abolit pentru mine), unde mă aşteaptă milioane de treburi (printre care trei zile în Arizona, în octombrie.

Pennsylvania, în februarie, o discuţie la Columbia University. „Traducând-o pe Nina Cassian", cu participarea lui William Smith, Dana Gioia, Chr. Hewitt, Naomi hazard…

*

Şi am uitat să consemnez că, tot la Paris, m-am văzut în ultima zi cu Rodica Iulian şi cu Oana Orlea de care fusesem întotdeauna foarte ataşată.

Şi ceea ce-mi dovedeşte de asemeni că nu mă consider în America, în ruptură de România: mi se pare firesc să mă întâlnesc cu Juca, cu Rodica, cu Tolea, chiar cu Perahim şi cu alţii, suntem în continuare toţi împreună!

ŞI ALTE AMINTIRI NECOORDONATE

În 1984 sau '85, mi-au făcut o vizită în Dionisie Lupu Paleologu şi Mircea Dinescu, şi am semnat atunci, dacă-mi amintesc bine, o cerere de convocare a Consiliului Uniunii Scriitorilor.

*

Neuitată rămâne replica dată de Arghezi, la poşta „Biletelor de papagal", unui aspirant: „Tâmpit, tâmpit, nu mai trimiteţi".

*

După demascarea plagiatului, Eugen Barbu şi-a depus decoraţiile şi carnetul de Partid la Uniunea Scriitorilor. A fost rugat să şi le reprimească! Din Partid nu-ţi dai demisia, poţi doar să fii exclus.

*

Tot în legătură cu E. Barbu, m-am dovedit o proastă cunoscătoare de oameni. L-am adoptat, împreună cu Ali, pentru talentul lui şi pentru că-l consideram băiat modest… deşi Vasile Dumitrescu mă avertizase că nu prea e aşa.

Ţin minte că, la 2 Mai, Eugen era deja căsătorit cu Marga (fostă Butuc, Codrescu), le-am citit din traducerile mele din Ritsos, părea să funcţionăm pe aceeaşi lungime de undă. Până când, în „Luceafărul", condus de el a apărut un atac concentric şi

tripartit la adresa mea, a lui Ali şi a tatălui meu! Târziu ne-am trezit dar, mai apoi, toate s-au dovedit coerente, în revista

„Săptămâna", când Eugen a fost securistul, denigratorul breslei, până la urmă fascist şi antisemit („aşchia nu sare departe de trunchi", tatăl lui natural fiind N. Crevedia).

George Radu Bogdan publică întâlnirea lui cu Lovinescu, ducându-mă şi pe mine la el într-una din ele. Autorul crede că eu, la şaptesprezece ani, nu mai eram fecioară atunci, ei bine, da, eram. Şi a avut dreptate maestrul să-mi recomande să trăiesc, să iubesc, mostrele de poezii pe care i le adusesem fiind uscate şi anemice. Cum a avut dreptate şi dacă m-a considerat o jidoavea urâtă.

*

Nu pot să uit (re) întâlnirile mele ratate.

Am pomenit de Rémy (Sorin Mladoveanu) pe care nu l-am putut revedea din cauza bolii stupide care mă pocnise.

L-am pierdut pe Dimos, datorită unei informaţii greşite (mai târziu, în România, Tanasis Fapas mi-a spus despre el că a murit). La Berlin, tot datorită unei informaţii greşite, nu l-am putut revedea pe Heinz Kahlau, lupul cu un fir de nu-mă-uita în bot. Dar, am mai apucat să-l văd pe esenţialul meu prieten, Ovid

S. Crohmălniceanu…

*

De-abia s-a încheiat Crăciunul 2004. Îmi amintesc de cadourile absurde, în tradiţie suprarealistă, pe care le ofeream prietenilor, la sărbătorire. Erau mai toate cumpărate de la

Ferometal, şurubelniţe, obiecte grele, unelte care nu ştiam la ce folosesc dar, oricum, greu de cărat şi însoţite de scurte versuri sarcastice…

*

Nu ştiu de ce dar, pomenind de atâtea fiinţe dispărute din existenţa mea, încerc să memorez o reală hecatombă a poeţilor.

După pieirea celor „mari", Şt. Augustin Doinaş, Gellu Naum.

Geo Dumitrescu, trebuie să enumăr, nu în ordine cronologică sau valorică, pe Turcea, Robescu, Tomozei, Hagiu, Nichita.

Baltag, Sorescu, Ursachi, Dimov – şi atâţia alţii, mai mult sau mai puţin venerabili… Veşnică pomenire!

3 SEPTEMBRIE

Am încheiat o primă versiune din Paul Celan.

M-am văzut cu Mirela Roznoveanu.

Am ascultat o casetă cu acea nefericită Piaţă a Universităţii şi cu cântecelul „mai bine huligani decât activişti, mai bine morţi decât comunişti" care, cumva îmi aduce aminte de cenaclul Flacăra al lui Păunescu – dar nu am autoritatea să înţeleg şi să mă pronunţ…

Margit Lehbert, cunoscută de mine în Anglia, va sta la mine o săptămână ca să-mi traducă nişte poezii pentru

Frankfurter Allgemeine Zeitung.

Mâine plec la Tucson, Arizona.

Duminică, 9 septembrie – cinci ani de când am aterizat la New York – am invitat nişte prieteni la restaurant.

Mă aşteaptă mult lucru, un curs de poezie, traducerea din

Visul (Liviu şi Matei Călinescu au fost la mine şi le-a plăcut ce le-am citit).

11 OCTOMBRIE – *

Şi uite aşa, trece ziua, trece luna, viaţa.

Arizona a fost grozavă cu deşertul ei care era să mă trăsnească în moalele capului, cu succes la oameni chiar şi la câţiva români de calitate, cu perspectiva de a preda acolo la anul. Tot acolo, am văzul pentru prima oară pasărea-muscă, precum şi, într-o cuşcă de sticlă, un şarpe alb cu un cap de cinci milimetri şi un trup subţire de circa un kilometru! Iar, pentru că

The National Endowment for the Arts tocmai promulgase un fel de interdicţie privind orice „obscenitate" – am sugerat să se pună prezervative pe „faluşii" cactuşilor…)

*

Cursurile de la Writer's Voice le-am început cu nişte studenţi, vreo doi talentaţi, alţii deştepţi, cam toţi încă departe de poezie – nu, nu-mi place să fiu profesor.

*

Mă chinuiesc în continuare – extatic – cu Visul.

*

A fost Iliescu la New York, i-am dat o carte, mi-a mulţumit telefonic, apoi l-am văzut la Biblioteca Română unde m-a sărutat, compromiţător, pe ambii obraji. Nu-l prea cunosc, ştiu doar că, la Iaşi, era adorat, că la Editura Tehnică era adorat – se purta frumos cu oamenii, şi că Ceauşescu nu-l adora.

*

Telefon de la Florian-Frumuşoiu („I Iove You").

România se pare că e ceva mai liniştită, după spusele lui

Buzura cu care am avut la mine o conversaţie. În aparenţă, totul decurge satisfăcător – la suprafaţa vieţii.

Ciudat sau nu, mi-e din ce în ce mai dor de tata şi de Ali.

27 NOIEMBRIE

Şi iată e ziua mea – şi după masă o să-mi vină studenţii.

Am terminat Visul – oare voi fi într-adevăr în România, la premieră?

Vineri recit la Ymca.

Deci, ca în „gloriosul socialism", îmi sărbătoresc ziua prin muncă!

8 DECEMBRIE

E posibil să nu fi scris aici că m-am revăzut cu Cristian

(cel căruia i-a retras dedicaţia la o poezie precum Beethoven lui

Napoleon)?

Denisa n-a stat la mine. Mi-e urât s-o trimit acasă în iarnă şi întuneric şi dezordine.

Ziua mea a fost promiscuă, nu din cauza homosexualilor mei prieteni, ci şi, mai ales, din pricina heterosexualilor care s-au îmbătat.

Sunt obosită. Sunt zadarnică.

Gaby şi Katō mi-au cumpărat un covor. De ce?

*

Mă obsedează viitoarea vară română. Unde voi sta? Nu există viitor.

20 DECEMBRIE

Se află la mine Gabriela Adameşteanu, prozatoare expresivă şi violentă, acum implicată, ca şi alţi, mulţi, colegi de breaslă, în politică. Nu ştiu de ce nu mă pot dezbăra de ideea că

„Jocurile" se fac în afara noastră, a naivilor şi a bineintenţionaţilor, oricât de inteligenţi şi de combativi am fi… Politica e şi ea o vocaţie – precum a noastră e scrisul şi arta. Mă tem că va mai dura mult până se va risipi confuzia.

Ideea plecării în România continuă de asemeni să mă domine şi să mă terorizeze. Unde voi sta? Lg hotel (n-am bani), la Juca, la Lisette Daniel, la Fana Steriade? Voi ajunge oare şi la 2 Mai?

Unparty la care l-am revăzut pe Volodea Tismăneanu, pe

Mihai Botez şi, vai, pe Valéry Oişteanu care, la o critică de a mea

adresată lui Leonte Răutu, unchiul lui, m-a apostrofat: „Tu să taci, vacă comunistă!!”

Iată cine îmi aplică acest stigmat (am încercat să explic, ba chiar să justific), oare le spune părinţilor lui şi unchiului său

„Boi comunişti”? Ce deosebire dintre el şi fratele lui, demnul şi competentul Andrei Oişteanu!

1991

4 IANUARIE

Sunt cu moralul la pământ. Pentru că n-am niciun apetit la continuarea jurnalului – ceea ce e catastrofal, el prelungindu-mi în mod artificial viaţa.

20 IANUARIE

Şi iar am citit la „Gas Station”, cu succes – şi iar nimic, nimic, nimic. Ar trebui să spun din ce consistă „nimicul”, el e complex, apăsător, deci, probabil, plin de substanţă.

*

Scrisoare de la minunata Ioana Crăciunescu: e la Paris (pentru totdeauna?) cu, se pare, Virgil Tănase (vai!).

Obsesia România continuă. Am vise bizare. Deocamdată n-am paşaport, n-am vize, n-am poftă de lucru. Dar de moarte, da. Îmi trăiesc degradarea (fizică, desigur, dar şi a forţelor creatoare). De ce nu-mi repar Simfonia cortegiilor?

Mi-a trecut ideea de a-mi găsi un partener. Vreau să am posibilitatea de a mă omorî când vreau. Vacii noastre nu-i e bine… – *

Deci, la suprafaţă mă comport „ca şi când nimic nu s-ar fi întâmplat”, cum spuneam într-o poezie:

„Mă trezesc din somn şi spun: sunt pierdută.
E primul meu gând de zori.
Frumos îmi încep ziua cu gândul acesta omorâtor.
Doamne, fie-ţi milă de mine e gândul al doilea – şi-apoi mă dau jos din pat şi trăiesc ca şi cum nimic nu mi s-ar fi întâmplat…”

*

M-am văzut cu Lisette, cu Aurora, mă aşteaptă acel „Panel”: „translating the poems of Nina Cassian”, nu-mi recunosc numele, am şi scris nişte poezii, poate nu rele – dar nimic, nimic, nimic.

În „nimic” intră şi izbucnirea războiului cu Irakul şi bombardarea Israelului.

Mi-e că voi muri anormal, într-un fel de copilărie, de lene şi dejoacă…

4 MARTIE

„Panel”-uri de succes la Columbia şi Syracuse.

Dar tot timpul, lucru cu Liviu la Visul, uneori sâcâitor, dar, de cele mai multe ori interesant şi răsplătitor.

6 MARTIE

Cred că această zi avea o anumită rezonanţă în România:

„Victoria în alegeri”. Cine mai ţine minte? Şi care victorie?

*

Pentru prima oară mi-am făcut formele pentru I.R.S. – taxe. Mă ajută James.

*

Am redevenit cetăţean român. Mi-am validat şi prelungit paşaportul până în 1994! Am şi paşaportul de rezident american.

Sunt, deci, cetăţean român (rezident în străinătate) – despre mine e vorba oare? Despre ce vorbim?

…

19 MARTIE

Voi pleca în România pe 9 mai – Liviu s-a înşelai: premiera e pe 14 mai nu pe 14 iunie. Deci, trei luni urmează să stau în România. Deocamdată nu ştiu unde. Ioana Crăciunescu mi-a spus capot sta la ea. Dar nu e nimic sigur.

American Express mi-a restituit biletul suplimentar plătit când am plecat la Paris. De astă dată, plec cu Lufthansa.

Stela, Mircea Gorun, Tania Lovinescu – toţi ar vrea să vină la mine dar trebuie să-i sincronizez cumva. Am mult de lucru. După ce, aseară, am terminat, după zile şi zile şi nenumărate ore corecturile la Visul cu Liviu care a plecat aseară la Bucureşti – mă aşteaptă o muncă stupidă dar istovitoare la nişte cântece de musical (West Side Story) pentru o echipă basarabeană, de fapt, moldovenească, pe care vreau s-o ajut, împreună cu Ilinca Bartolomeu (Preoteasa).

Am vreo două volume de poezii pe care aş dori să le public în România.

Trebuie să cumpăr şi cadouri pentru prieteni. Cu ce bani?

*

Poimâine îi fac o vizită Ilenei Mărculescu (e la New York pentru cinci zile, n-am văzut-o de douăzeci şi cinci de ani!)

*

Scrisoare de la Rodica Sfinţescu care-mi desfiinţează 2

Maiul şi-mi recomandă Casa Scriitorilor de la Neptun. Nici vorbă!

*

Mă întreb dacă pot recupera ceva ţoale de vară, din cele lăsate acasă şi luate de prieteni. A cumpăra o casă e o problemă care nu intră în posibilităţile mele.

Vorba lui Ghiţă Dinu: „Om muri şi om vedea".

10 MAI, ÎN AVION SPRE BUCUREŞTI

Spre deosebire de acum şase ani când „mă îndreptam spre b sală de concert necunoscută" şi când, în rumoarea motoarelor avionului, auzeam obsedant o singură melodie, vocea Mariei Tănase intonând: „Lume, lume"... de astă dată mă îndrept spre ceva cunoscut şi parţial necunoscut, peste trei ore şi jumătate mă voi afla pe pământul meu natal.

N-am emoţii pentru că sunt zdrobită de nesomn şi de oboseală. Nici nu ştiu cum voi face faţă primelor ore de reîntâlnire cu prietenii.

Nu vreau decât să dorm, să despachetez şi iar să dorm.

În general, nu ştiu cum o să-mi fie în România – unde voi sta trei luni şi, oricum, pe 14 mai am premiera cu Visul unei nopţi de vară.

21 MAI, BUCUREŞTI

Iată, sunt de zece zile aici şi abia acum notez câte ceva.

Avanpremiera Visului a fost triumfală! Liviu m-a scos la rampă deşi eu aveam reticenţe, nu voiam să ies în faţă. Ei bine, la premieră, spectacolul a fost mult mai slab şi n-a mai trebuit să am reticenţe întrucât Liviu a „uitat" să mă mai cheme pe scenă (şi erau în sală critici, autorităţi şi prieteni!).

A fost şi un scurt reportaj la Televiziune în care am fost şi eu zărită o clipă dar, pomenindu-se realizatorii spectacolului, numele meu a lipsit.

România e, deci, consecventă în purtarea ei faţă de mine.

Şi eu sunt, în purtarea mea faţă de ea, dăruindu-i excepţionala mea traducere (o spun fără jenă) şi poeziile mele (am trimis volumul la Mircea Ciobanu şi un grupaj Constanţei Buzea).

Reproduc şi nişte cuvinte pe care mi le-a adresat Andrei Pleşu: „Eşti neschimbată. Eşti neschimbată-n bine".

*

M-au căutat – şi m-au găsit – Dumitru Titus Popa, Drăgănoiu, François Pamfil: m-am revăzut cu Petrică şi Yvonne.

Alexe, (m-a filmat recitând un poem în limba spargă), cu Liana

Grill, Herta, Rica, Dragoş (foarte săritor şi prezent ca-ntotdeauna), Mioara (în trecere pe aici), Rodica şi Dody Sfinţescu etc.

Am revăzut şi un Bucureşti schimbat (centrul civic etc).

*

Casa Ioanei în care locuiesc – fără apă caldă şi cu apa rece curgând numai două-irei ore dimineaţa. E un chin să mă spăl sau să spăl vasele.

28 MAI

S-a întâmplat o catastrofă. Întorcându-mă de la teatru (în paranteză fie spus, o Noapte a regilor sub nivelul talentului lui

Andrei Şerban), mi-am pierdut în taxi portofelul cu un ştiu câţi bani dar, mai ales, cu acte: greencardul şi două creditcarduri!

3 IUNIE

Niciun rezultat în urma anunţurilor la t.v. şi în ziar („recompensă specială"). Am anunţat Ambasada U.S.A. şi Miriam mi-a anulat creditcardurile. M-am îmbolnăvit de inimă rea şi am şi răcit teribil, cu tuse de câte şapte ore în şir.

Am fost la concerte („Săptămâna muzicii noi") unde mi-am revăzut foştii „pretendenţi": pe Mihai cu o persoană alăturată, cu treizeci de ani mai tânără, şi pe Nicolae

Racoveanu cu o altă persoană, foarte grasă cu care el mi-a spus că „nu mă pot compara" (sub formă de compliment). Ce folos!

Eu tot singură rămân…

*

Am întâlnit un colonel – Chevereşan – care a făcut un lucru extraordinar salvând o parte din cărţi, acte, fotografii, manuscrise şi a unor tablouri (câteva). Pianul se pare că are azil politic în beciul Ateneului Român. Unele tablouri, la

Patrimoniu.

Mă obsedează primirea unei locuinţe şi recuperarea unora din lucrurile care mi s-au confiscat. Dar am sentimentul că „ei" (?) nu mă vor şi nu sunt Lăpuşneanu să-i vreau eu!

În general, după aproape o lună de România, bilanţul e dezastruos, cu pierderi de toate felurile. Deşi mi-a apărut o pagină cu

poezii în „România literară”, deşi cronicile îmi laudă traducerea din Visul, deşi mi s-a relatat că acum câteva luni mi-a apărut o poză cu următorul text: „Dragă Ninicuţa, sunt sigur că nu vei dezavua nostimada noastră dar mai vino pe acasă când poţi, oricum nu poţi pleca din limba română”.

Asta ştiu şi eu – dar cine m-o fi „ninicuţind”?

Mi-e atât de rău, nu mănânc aproape nimic, nici nu ştiu să-mi gătesc nici cât o fac la New York unde totul e atât de la îndemână.

Nimic nu-mi prieşte. Manuscrisul de la Biblioteca pentru toţi a dispărut. Mă deprimă lipsa apei calde.

*

„Capitalismul” românesc se caracterizează deocamdată prin şopuri, scumpiri de preţuri aiuritoare, presă deşănţată, de un antisemitism mai dihai decât al „Poruncii vremii” (condusă de Eugen Barbu şi de Corneliu Vadim Tudor, în „România Mare”), de un antimaghiarism incitator la masacre, cu securişti în circulaţie, cu demonstraţii bine organizate şi cu „Jos Iliescu”!

Cu Doinaş, Irinel şi Mony, în schimb, m-am văzut în condiţii calde.

*

Aş vrea să lucrez dar, de când am venit, o ţin într-un tremur perpetuu şi extenuant.

21 IUNIE

Astăzi, AU ar fi împlinit şaptezeci şi şase de ani – şi ar fi trebuit să-i împlinească de fapt şi de drept.

M-am întors după două zile la Sinaia. A fost şi o recepţie la Pelişor unde însă nu m-am dus să vizitez camera 15 unde am stat aproape douăzeci de ani.

M-am văzut cu mulţi colegi dar fără emoţie sau bucurie, poate şi pentru că Grete Tartler, în raportul ei despre literatura pentru copii, a „uitat” pur şi simplu să mă pomenească şi pe mine în ciuda celor 12 cărţi pentru copii pe care le-am scris şi publicat (dar şi pe Vladimir Colin) …

*

Cred – mă tem – că nu voi reuşi să aranjez nimic cu o eventuală locuinţă a mea în Bucureşti. După cum mă tem că tot drumul meu aici ar fi o Pagubă. Simt că nimeni nu are nevoie de mine.

*

M-am revăzut cu Szász János şi cu Anemone care a avut o hemoragie cerebrală. Are o depresiune gravă şi plânge tot timpul.

*

S-a găsit manuscrisul de la B.P. T.

O să dau un articol despre Visul la „Secolul XX" – un scurt interviu despre cenzură, o invocare (evocare) a lui Babu

Ursu.

Sunt deprimată. Vreau să iau de la Geta (revăzută cu

Johnny) ciclobarbital, să le am cu mine, pastilele care-mi asigură supravieţuirea, întrucât îmi pot pune capăt zilelor oricând.

*

În autocar, cu Doina Uricariu. M-am revăzut cu Mircea

Horia Simionescu, cu Dinu Abăluţă, cu Rodica Tott – la Sinaia.

O să mă văd cu Breban.

Vai, Doamne, nimic nu are sens.

Pe 26 iunie, (ziua mea de nuntă cu Ali) mă duc la crematoriu.

IULIE

Breban mă invitase la el acasă. Am venit la ora fixată dar nu mi-a deschis nimeni. Uitase. La telefon a fost deosebit de mojic spunându-mi că el e foarte ocupat şi trebuia eu să-i amintesc.

După crematoriu, cu Petrică şi Yvonne, cu Sfinţeştii, cu

Dragoş, la Izvorul Rece.

*

Am făcut cerere de repatriere.

*

Mâine plec la Vama Veche.

5 IULIE, VAMA VECHE

Stau la Sanda şi la Vasile Dumitrescu. Sunt bolnavă, tuşesc, strănut, îmi curge nasul, mă doare gâtul şi mi-e frig – vremea e sumbră. Am scris patru poezii.

*

Din curiozitate, am citit America de Boris Polevoi, publicată în 1958. Mai rar atâta prostie şi minciună – mai puţin comentând realităţile americane cât pe cele din Uniunea

Sovietică. Limba nu e de lemn ci de o substanţă mult mai puţin nobilă…

8 IULIE

Am fost tot timpul bolnavă ascultând mii de sfaturi, să-mi acopăr capul, să-mi pun ciorapi, să nu stau la soare ca să nu se activeze virusul. După zile de morfondare în care am auzit interminabile monologuri, azi am decis să mă „mitridatizez", am fost la plajă, am făcut duş, m-am spălat pe păr – şi mi-e mult mai bine.

Din scrisorile primite de la Sanda, părea că s-a umanizat.

Falsă alarmă. E la fel de rea şi de brutală, ştie tot şi vrea să impună tot. Şi Vasile parcă s-a înrăit. Am făcut o mare greşeală hotărând să stau la ei. Vama Veche e cam moartă şi după masă, când termin lucrul, mă simt foarte singură, pe Sanda şi pe Vasile nu-i interesez deşi aş putea să le povestesc atâtea. – dar poate că nu-i mai interesează nimic.

Sanda mi-a pus în vedere că nu mai poate să gătească şi pentru mine (o gură în plus?!) aşa că mănânc la cantina clujenilor.

*

Întorcându-mă azi de la masă, am găsit în curte un „complet de judecată". Sanda îmi arată două mucuri de ţigară aruncate pe jos, lângă masă. Nu le aruncasem eu, cunoscând porunca Sandei de a ne stinge ţigările în scrumiera de metal de pe masă. Îi aparţineau probabil lui Vasile dar întrucât acesta tăcea, am preluat vina şi am spus cu un ton melodramatic: „În genunchi îţi cer iertare. Nu se va mai întâmpla niciodată!"

10 IULIE

Dacă scena de mai sus se explică şi prin faptul că nu voiam ca Sanda să mă dea afară – ei bine, tot s-a întâmplat iar luni mă mut la 2 Mai, în casa în care am stat aproape treizeci de ani dar nu în camera mare ci în una mai proastă şi fără Babuşca ci cujapiţa de fie-sa… A fost sugestia Sandei deci, într-un fel, tot m-a dat afară.

Oricum, voi fi independentă şi n-o să umblu tot timpul cu complexe şi culpabilităţi imaginare!

16 IULIE, SATUL 2 MAI

S-a întâmplat ceva foarte rău. A murit Rica, verişoara mea cea bună. Ieri am primit telegrama. Am plâns-o, o plâng.

Rica, blânda mea verişoara, spre deosebire de cealaltă.

Angelica cea afurisită, deşi amândouă inteligente şi talentate.

Herta Spiihn, cea mai bună prietenă a ei, m-a somat să vin la Bucureşti şi să încerc să mă mut în casa Ricăi, pe numele ei literar Sanda Radian, apartamentul aparţinând patrimoniului

Un iun II Scriitorilor.

Când am văzul-o pentru ultima dată, mi-am dat seama că o iubesc dar că ea nu mă mai iubeşte din pricina unui conflict anterior între soţul ei Guşti şi Ali…

Săraca Ricuţa…

*

Sunt foarte bolnavă. Tuşea continuă, transpir ca un cal.

Dar cel puţin nu mă mai terorizează Sanda.

Sunt fără Babuşca (am fost la mormântul ei). Dar cu flori galbene (anemone sălbatice?) care existau şi în grădina fericirii mele trecute, în Dimitrie Racoviţă, flori care îşi leapădă sepalele sub ochii tăi şi se oferă ca nişte balerine în tutu-uri diafane.

22 IULIE

Marele sentiment al zădărniciei. Nu ştiu ce caut aici. Nu ştiu ce cant în lume.

La Bucureşti mă aşteaptă alergături, cu casă, cu buletinul, cu lucru la B.P. T.

28 IULIE

Ultimele zile de mare. Am fost, cu două-trei excepţii, zilnic la plajă, am înotat (puţin), am scris circa douăzeci de poezii.

Probabil că nu trebuia să-mi permit această vacanţă ci să stau în Bucureşti şi să-mi rezolv treburile.

Probabil că nu trebuia să vin deloc în România – şi să nu rezolv nimic, să mă adaptez la nimic, la rutina anilor de viaţă pe care mai sunt nevoită să-i parcurg.

Probabil că, fie că fac ceva, fie că mă abţin, tot greşit este. Asta cred că e cea mai adevărată frază pe care o scriu aici.

9 seara.

Nu, niciodată nu mi s-a întâmplat să fiu la 2 Mai singură, absolut singură, în plină activitate a cârciumilor.

Deci, trebuie recunoscut şi adeverit că nu mai sunt în

„Manşă", ca la bridge adică în mişcare, ci în „zonă", în final, real, concret, de necontestat.

Doamne, AU, ce mi-ai făcut?

27 IULIE

Azi la plajă, o doamnă de circa patruzeci de ani îmi cere să-i semnez „biblia" care e volumul meu Cronofagie apărut prin 1974 pe care o poartă cu ea (chiar şi aici, în cort, la 2

Mai!) ... Un mic miracol.

*

Nu cred că voi rezolva ceva în legătură cu locuinţa (care reprezintă însăşi forma mea de viitor).

3 AUGUST, BUCUREŞTI

Coşmarul se apropie de sfârşit – dar într-o înteţire incredibilă. Actele şi acţiunile pentru obţinerea locuinţei cu chirie a

Ricăi mă copleşesc şi mă ucid. Mi se dau indicaţii greşite, pierd ore întregi la telefon, nu e nimeni să preia problema şi să mă ajute.

Oare ar trebui să renunţ la idee, să mă mulţumesc cu reprimirea câtorva tablouri, eventual să transport pianul de la

Filarmonică şi să-l depun la cineva – iar eu să mă întorc când

(peste o săptămână plec)?

Ieri am fost în casa Ricăi cu Herta, a ţinut să-mi dea o rochie, dulapurile sunt pline, casa e veche, neîngrijită dar mi-ar fi bună dacă s-ar ocupa cineva de ea în absenţa mea (Alexe?

Ţuca?)

14 AUGUST, NEW YORK

„Înteţirea" coşmarului de care vorbeam a fost floare la ureche faţă de ceea ce a urmat.

Cu o seară înainte de plecare, au năvălit Sorin Dumitrescu şi fiul părintelui Galeriu. Asta se petrecea în casa Ioanei în care locuiam. După îmbrăţişările de rigoare, prima întrebare pe care mi-a pus-o Sorin a fost: „Tu cu cine ţii? „(Sorin care, la jocul adevărului, în cadrul unei reuniuni la Ioana, întreba cu regularitate: „Câte orgasme ai avut în săptămâna asta?" – eu fiind proaspătă văduvă). Când am dat să răspund că de-abia am venit, Sorin a urlat la mine: „Eşti o ticăloasă! Eşti o ticăloasă!"

E drept că amândoi erau cam afumaţi (asta mi-a spus Eva Sârbu care era de faţă). „Ieşiţi afară!" am bâigui Peu, speriată şi perplexă. „Nu e casa ta, e casa Ioanei" mi-a replicat Sorin (avea dreptate). Totuşi, au plecat, Sorin trântind uşa cu o violenţă care a zguduit tot blocul.

Mi s-a făcut rău. Toată dimineaţa am vomitat. (Ali era entuziasmat de tablourile lui Sorin cu cruci şi voia neapărat să-i cumpărăm unul. N-am apucat...)

Un alt moment de vârf a fost la aeroportul de la

Frankfurt, un domn nu voia să mă lase să iau avionul spre New

York pentru că pierdusem greencardul, deşi aveam un reentry

permit care nu se poate obţine decât pe bază de greencard!

Era să-i cad în genunchi, m-am umilit, i-am arătat ultima carte publicată în Statele Unite, mi-a spus: „Ich glaube Ihnen nicht!" I-am spus că sufăr de inimă – ceea ce era adevărat la ora aceea – nu m-a crezut. A zis să spun că mi-au fost furate actele la aeroportul din Frankfurt, i-am spus că nu pot face asta, că am anunţat Ambasada Americană cu două luni în urmă că le-am pierdut şi că „Ich luge ale". Mi-a spus că trebuie să rămân la Frankfurt (deşi pentru două ore aveam nevoie de viză de tranzit) şi să rezolv cu Ambasada Americană. I-am spus că am bilet de avion cu dată fixă. M-a întrebat dacă am alte acte americane. I-am spus că nu. A zis că nu mă poate lăsa să plec

(dar nu era treaba lui ci a autorităţilor americane!)

În sfârşit, mi-a dat drumul „pentru că sufăr de inimă" – au fost douăzeci de minute de groază şi de panică, inima mea vrând literalmente să-mi sară din piept!

De ce nazistul a vrut să mă reţină? De ce a fost nevoie să-mi lipsească un bagaj şi să nu mă aştepte nimeni la sosire, fiind silită pe o ploaie torenţială să găsesc un taxi?

Prea multe mi s-au întâmplat în acest voiaj mult dorit. De ce m-a agresat Sorin fără măcar să afle ce gândesc?

19 AUGUST

Lovitură de stat în Uniunea Sovietică. Debarcarea lui Gorbaciov.

20 AUGUST

Acum şapte ani a murit AU. Oare a murit ca eu să rămân în America? Oare Rica a murit ca eu să am o locuinţă fără să trebuiască să-mi cumpăr frigider, mobilă, aşternut, tacâmuri etc.?

Asta e preţul?

*

Mi-am făcut însă rost de ciclobarbital, garanţia demnităţii mele. (Cu câteva ore înainte de a muri, Rica a spus: „Nu mai vreau să trăiesc. E prea complicai. Mă cheamă Guşti". Voi spune şi eu asta, la şapte ani distanţă, nu la şase luni ca ea.)

De data asta, comemorez singură, în neputinţă de lucru, cu televizorul înlocuitor de activitate. îl iubesc pe AU şi mi-e dor de el – şi nu merit această singurătate.

Oare am să apuc să termin jurnalul şi să repar simfonia?

*

În România, m-am revăzut deci cu Tolea Vieru, cu

Abăluţă – nu eram în forma mea cea mai bună, mă tem că nu m-au iubit aşa, prăpădită şi neinspirată cum sunt.

*

În noiembrie sunt invitată la două festivaluri şi lecturi în

Anglia, dar aş mai putea eu cheltui 300 de dolari pentru un

Londra-Bucureşti, Bucureşti-Londra?

25 AUGUST

Lovitura de Stat din Uniunea Sovietică a luat sfârşit cu mare câştig pentru Elţîn şi mare pierdere de autoritate pentru

Gorbaciov.

„Pravda" a fost interzisă! Sediul Partidului Comunist – sigilat cu conţinut cu tot! Abolirea Partidului Comunist! Dacă se va întâmpla aşa pe o durată mai lungă (dacă nu definitiv), urmările ar trebui să fie vizibile şi în România şi în celelalte ţări foste aşa-zis socialiste.

Cât despre „comunism" ca idee… ce se va mai alege şi din asta? Comunismul ideal n-a avut loc niciodată, şi niciunde.

Utopie inaplicabilă? Desigur. Bună doar pentru aspiraţii morale individuale…

Mâine e Sf. Alexandru – o (altă) zi a lui Ali.

6 SEPTEMBRIE

Mi-am recăpătat greencard-ul, deocamdată sub forma unei adeverinţe. După patru ore chinuitoare la I.N.S. (noroc de prezenţa lui James).

Am fost la doctor. Se pare că nu e nimic alarmant deşi inima continuă să mă ardă. Dacă aş putea fuma mai puţin.

Peste o lună plec în Anglia şi la Houston. Şi în România.

TAMARA ŞI JAMES

Tamara e prima soţie a lui Vladimir Tismăneanu pe care acesta mi-a prezentat-o, vizitându-mă curând după sosirea mea în America, în locuinţa N.Y.U-ului din Village. El – un ins absolut sclipitor, de o vervă aiuritoare, ea – o fiinţă măruntă, grăsuţă, tăcută, în umbra lui.

Nu bănuiam atunci că urmau să se despartă curând şi că eu mă voi împrieteni cu Tamara în care am descoperit o fiinţă inteligentă, de o rară demnitate şi onestitate, plină de umor, pictoriţă de talent. Ne-am legat puternic (am fost împreună şi în

Grecia şi în România), m-a binecuvântat cu devotamentul ei după cum sper că şi eu i-am dovedit dragostea mea în multele şi

profundele noastre comunicări şi fiind alături de ea, în momente fericite şi nefericite.

„Am o prietenă ca o prună, dulce, mustoasă, brună”, îi scriam odată.

Am fost martora anilor ei feerici, căsătorită fiind cu un cercetător excepţional, Remus Albu, precum şi a despărţirii de el, în suferinţă şi derută.

Fiinţa ei fermecătoare nu merita acest declin.

*

James e un bărbat înalt, chel, homosexual, cultivat, sărac, pe care l-am cunoscut printr-un român – şi cu care m-am împrietenit repede, prin adeziunea noastră la poezie, prin umor şi – recunosc – prin impecabila lui asistenţă în contactul meu cu autorităţile, cu formidabila birocraţie americană (acte, vize etc.)

de care el însuşi, ca american, s-a îngrozit. Nu numai că aveam probleme cu limba dar eram, din născare, stângace, incapabilă să mă descurc în probleme practice, „mal preparee pour la vie”, cum îmi spunea Mihai Popescu.

Cum am reuşit să supravieţuiesc, mă întreb şi azi – iar răspunsul e că pronia, prietenii care m-au înconjurat au avut grijă să mă scoată din nenumărate impasuri.

Nu cred că acest ajutor mi s-a dat din milă, cred că totuşi a avut loc un schimb: am dat şi eu – ce oare?

Firește, lui James îi plăcea poezia mea, conversaţia mea – dar ceea ce i-am dat a fost mai ales afecţiunea mea, faptul că-l ascultam şi-l înţelegeam, după cum îi iubesc şi partenerul, Jim, la a căror nuntă am asistat (ilegală, conform ideii fixe a lui Bush)

şi cu care ocazie le-am dedicat un poem.

25 SEPTEMBRIE

Complicaţii, muncă, probleme administrative, băneşti etc.

Deci, totuşi, voi pleca în Anglia şi în România. Sunt hârtii de semnat, de făcut corecturile la B.P.T. (nu ştiu de ce, n-am nicio bucurie că apare, atât de târziu, după mai toţi colegii din generaţiile anterioare şi ulterioare). Nu mai am încredere nici în calitatea selecţiei…

24 OCTOMBRIE, CHINGFORD

Dezolant voiaj.

După succesul festivalului de la Chelthebham, după

Poetry Society – Miron Grindea îmi telefonează ca să-mi spună

că a murit Petrică.

Da, a murit Petrică, eternul meu prieten de aproape cincizeci de ani! Partenerul meu de Ioachim, de „expoziţie arheologică", de munte, de apropiatuljiostru Celan, continuă prezenţă… L-am revăzut după şase ani şi l-am pierdut acum iremediabil. Yvonne rămâne singură (dar cu fiul ei). Sper că

Petrică a murit uşor, nu ca Ali.

*

La Houston-Texas a fost un triumf.

Anglia îmi pică greu. Locuiesc la străini în condiţii destul de proaste. Şi mai durează până la celălalt festival, la

Aldeborough – şi apoi, da, pe 12 noiembrie, România. Fără

Petrică…

Deocamdată, Juca s-a instalat în casa Ricăi, a zugrăvit, am trimis bani (bani pe care nu-i am), nu ştiu ce mână mă conduce în această aventură nesăbuită.

Deci, Bucureşti fără Petrică; ziua mea fără Petrică…

*

M-am văzut aici cu Daniela Crăsnaru (mi-e prietenă şi ader la poezia ei) şi cu Grete Tartler (m-am făcut că nu-i port pică, deşi atitudinea ei de la Bucureşti mi-a fost atât de ostilă…)

*

Pamela Cuny-Ross, o adevărată doamnă (la care am stat acum un an şi jumătate) trece (dacă poate) printr-o tragedie: i-a murit într-un accident de avion fiica, de douăzeci şi şase de ani.

Casandra (am cunoscut-o).

Mie mi-au murit într-un an Rica şi Petrică.

30 OCTOMBRIE, LONDRA

Sunt într-un apartament gol în care îngheţ, nu ştiu să umblu la comutatoare, nu prea am ce mânca, nici bani, nici prieteni – sunt cam pierdută.

Nu ştiu cum voi ajunge la gară, la Liverpool staiion, ca să ajung la Aldeborourgh şi nici cum voi face bagajele într-o zi ca să ajung a doua zi să iau avionul spre Bucureştii

Am nevoie de ajutor.

22 NOIEMBRIE, BUCUREŞTI

Sunt în casa Ricăi pe care Juca a transformat-o într-un timp record într-un spaţiu plăcut de locuit.

Stau acum şi ascult muzică de Weber la radiocasetqfonul care ar putea fi al meu, pun scrumul în scrumiera „mea", care face parte dintre puţinele obiecte salvate de prietenii mei, poate va veni şi pianul!

29 NOIEMBRIE

Ieri a fost ziua mea şi ai'ost lume multă şi mâncare bună

(datorită admirabilei Ţuca şi mamei ei) şi am şi pianul (cu unele stricăciuni) şi nişte cărţi şi bronzul meu făcut de Victor Roman şi portretul meu făcut de Victor Cupşa – da, m-aş întoarce aici, între prietenii mei, înconjurată de limba mea – dar încă n-am repartiţie.

6 DECEMBRIE

Să Niculae. A şi fulguit. Şi peste câteva zile plec, tulburată de această România, de ea în mine, de mine în ea.

La o recepţie la Palatul Cotroceni, am avut dezolanta surpriză să-i întâlnesc pe Eugen Barbit şi pe Corneliu Vadim

Tudor. Un şoc! Ca şi pe Nelu Valeriu care a ţinut să-mi spună lucruri neplăcute. (C. V. Tudor, în schimb, a declarat arătându-mă: „Eu pe această doamnă o iubesc" referindu-se la premiul I pe care l-am luat cu acel cântec pentru pionieri

„Roşu, galben şi albastru" în care nu era însă pomenii

Ceauşescu, ceea ce se vede că nu l-a deranjat prea tare…)

Casa? Tot în aer. Cu toate intervenţiile. Când m-a văzut, primarul Halaicu mi-a spus: „Credeam că aţi răposat". După care mi-a făcut promisiuni.

Mezincescu vrea să mă vadă. Nu am scris aici, de teamă probabil, că, în urmă cu ani, la 2 Mai, ne-a dat mie şi lui AU să citim nişte manuscrise de ale lui, profund subversive, în stil Kafka din Colonia* penitenciară. Unde vor fi paginile, astea acum?

Mâine o să am din nou o sindrofie de adio cu Maria

Luiza, Irinel, Tolea şi alţii.

17 DECEMBRIE, NEW YORK

În ultimele zile la Bucureşti, m-am văzut mai mult şi mai intens cu Yvonne (deşi are idei năstruşnice cu privire la cauzele morţii lui Petrică).

Comunicarea cu Juca e de cele mai multe ori profundă şi profitabilă. Îmi pare doar rău că, după volumul ei de poezii.

Aer, n-au urmat altele şi că nu-şi valorifică destul capacităţile intelectuale.

*

Geta, ciudata parteneră de viaţă a lui Johnny Răducanu, atât de deosebită de el ca înfăţişare (părul ei e de un blond palid, faţa ei, delicată) şi ca personalitate (e foarte citită, excepţională comentatoare de cărţi şi fapte de viaţă, inclusiv ale ei) a plecat din ţară… ca să moară, să se omoare, ea mi-a făcut rost de ciclobarbitale. A făcut-o oare? Am dat într-o doară telefon la

Johnny şi sunt aproape sigură că mi-a răspuns chiar ea: „Greşeală". A doua zi, am primit eu un telefon, parcă de la Geta! Şi a închis. Eva a chemat şi ea şi e sigură că a răspuns Geta. Juca se îndoieşte. O fi moartă? O fi vie?

În ziua plecării, m-a dus la aeroport Iliuţă, fiul Georgetei

Năpăruş şi al lui Octav Grigorescu, pe viscol. La Otopeni, am stat opt ore pe scaune incomode, în ger total, lângă toalete impracticabile, fără a avea nimic de mâncare sau de băut – pierzând şi legătura spre New York. Am dormit la un hotel, la

Londra şi, extenuată, am sosit la Kennedy unde mi-am găsit, ultima, ultimul bagaj.

*

În preziua plecării, mi-a telefonat Sanda Dumitrescu anunţându-mă că a murit Jany. îl vizitasem o singură dată, vorbisem cu el la telefon – comunicarea era imposibilă.

Prea multe pierderi… Rica, Petrică, Jany… Şi, de fapt, unde sunt eu?

*

Mi s-a părut oarecum simbolic faptul că, în casa Ricăi, aş sta vis-à-vis de Poienaru Bordea nr. 6 (de altfel, o priveam în balcon şi o vizitasem adesea) casa părinţilor mei unde am locuit o vreme cu Jany Colin, apoi, intermitent, cu noua mea dragoste.

Ali, cu care într-o noapte am dansat strâns lipiţi (părinţii mei dormeau) pe melodia „Sentimental Journey"…

28 DECEMBRIE

Acum cincisprezece minute am vorbit cu Geta la telefon!

Minunata care plecase ca să nu se mai întoarcă.

După cum am mai spus, am căutat-o şi la Bucureşti şi eram sigură că-i recunosc vocea. De astă dată, am rugat-o să-mi spuie măcar o silabă – şi a zis: „Mulţumesc, Nina". Deci, e adevărat, e vie şi mă acceptă.

*

De ce nu mă pot debarasa de mâncare, de băutură, de ţigară, de însemnele triviale ale vieţii, de joc mai ales, jocul sub forme uneori greu de recunoscut, care-mi guvernează existenţa, din copilărie şi până astăzi, în continuul infantilism de care dau dovadă, cu speranţe nesusţinute de logică etc. etc. etc.

*

Am vorbit şi cu Hermann azi. Nu vrea să-mi majoreze

„Cadoul" dar îmi spune că, în România, cu banii pe care mi-i trimite, aş trăi „ca o regină".

Deocamdată, sunt săracă şi aici şi acolo.

1992

3 IANUARIE

Să Jac un bilanţ cum făceam pe vremuri?

1) vreo 35 – 40 de poezii pe care trebuie să le trec pe curat ele fiind grifonale prin trenuri, avioane, pe malul mării, în săli de aşteptare ele.

2) Nimic în muzică

3) Autoprefaţa la Biblioteca pentru toţi

4) Traducerile cu Brenda – dar, mai ales traducerea

Visului unei nopţi de vară ///

*

Cele două voiajuri în România, primul catastrofal, al doilea mai benign, în casă potenţială, cu pianul recuperat – deşi tot fără repartiţie.

Drumuri în Texas şi în Anglia.

*

Morţi: Rica, Petrică, Jany şi Jebeleanu, Lulu Ross.

21 IANUARIE

Am fost respinsă de National Endowmentfor the Arts – al cărui sprijin m-ar fi putut ajuta să-mi îmbunătăţesc condiţia materială. De altfel, de câte ori încerc să obţin ceva, sunt refuzată (am şi scris un poem în acest sens), reuşitele mele sunt numai în formă de „pere mălăieţe", întâmplătoare sau prin generozitatea unor prieteni.

13 FEBRUARIE

Iar am păţit-o! Sunt ameninţată cu evacuarea din casa

Ricăi, la Bucureşti. Se fac intervenţii dar, probabil, va trebui să plec acolo poimâine cu bani şi energii imense cheltuite ca să fiu de faţă şi să mă trezesc, eventual, scoasă cu poliţia, poate şi în lanţuri!

Ce mă fac?

Nu sunt destul de notorie ca să provoc un scandal internaţional.

Şi adică, luni, 17 februarie 1992 o să mă dea afară din casă? Cu pianul în stradă?

De ce acest destin neprivilegiat? Oare pentru că n-am cerut niciodată nimic mai mult decât ceea ce credeam că mi s-ar cuveni?

14 FEBRUARIE

Aseară, Aurel Dragoş Munteanu căruia i-am cerut ajutorul mi-a telefonat că s-a stopat evacuarea. Sper că-i adevărat.

Oricum, comitetul director al Uniunii Scriitorilor a trimis telegrame.

17 FEBRUARIE

Cumplite au fost zilele astea! Se făcuse un contract cu un ştiu cine pentru casă care însă s-a anulat. Dar problema nu e rezolvată. Azi a fost unul, Cazan, care i-a spus Ţucăi (ea îmi ţine locul) că e un interval suspendat dar că ea să nu părăsească locuinţa.

M-aş muta cu Ţuca sau cu Ilinca – se consideră casa prea mare pentru mine (Trei pe hol, deşi eu am dreptul şi la o cameră de lucru).

Deocamdată nu pot pleca în România – nu mi s-a trimis un nou greencard.

*

De asemeni, am primit o scrisoare de la o bancă din

Anglia în legătură cu o moştenire pe care aş putea-o primi de la

Rica! Ce ironie: ea n-a lăsat testament dar eu, acum şase ani când am plecat din România, îi lăsasem unul pe numele ei. Iată că a murit ea înaintea mea.

25 MARTIE

Şi iată scandalul!

Un anume Florentin Ţugui, viceprimar al sectorului 4 a intrat în casă, avea deja adresa pe buletin, obţinută într-o zi, a schimbat imediat yala, Juca a stat o noapte-ntreagă în fotoliu.

Intrusul şi-a adus mobila (eu pledasemjadarnic pentru repartiţie cu primarul Sevastian Blejan); Juca că „sigilat două camere şi s-a mutat la mătuşa ei, eu sunt pe drumuri, deposedată a doua oară.

Nici nu ştiu cum scriu aceste rânduri. O să plec la Bucureşti peste o săptămână – de ce? Pentru Ţuca, martira, sau pentru a constata că „faţa locidui", cum scriam într-o poezie, e tumefiată. Nu voi obţine nimic. Sunt pierdută. Urmează numai chin şi umilinţă.

În noiembrie sunt invitată în Anglia şi la anul, în martie, la

Ierusalim.

Greencardul l-am primit:

*

Tolea a stat la mine zece zile. Dulce conviv, partener select de conversaţie.

23 IUNIE

Am fost în România.

Cum am prevăzut, am făcut scandal în presă, la televiziune, fără niciun rezultat. Mi-am luat o avocată. Ţugui continuă să locuiască în casa Ricăi, deşi, pare-mi-se, i s-a revocat repartiţia. Are proprietate personală, deci n-are dreptul la o locuinţă de la stat.

Pentru anularea contractului de închiriere însă, se face proces – care se amână prin neprezentarea ICRAL-ului.

Deocamdată, pianul, cărţile (chiar cele puţine rămase după evacuare), manuscrisele, tablourile, sunt încă în casă.

Din moştenirea Ricăi, i-am dat Ţucăi 100.000 de lei, lui Dragoş ca să-şi publice cartea (ceea ce s-a şi întâmplat) 50.000 de lei, Lianei Grill 100.000, 30.000 lui Bică, prietenul familiei. 30.000 lui Pufi, altă prietenă a familiei etc.

1 IULIE

Mâine plec în România. Cu Tamara.

Norman Manea a luat Nobel-ul american The MacArihur Award plus Guggenheim – o groază de bani plus prestigiu enorm.

Cartea lui Despre clovni pentru care l-am felicitat înainte de premiu e absolut excepţională.

FAŢA LOCULUI

Scriu aceste rânduri în 2005. În plină campanie de „anticorupţie".

Da, cu treisprezece ani în urmă, nici presa, nici televiziunea, nici Uniunea Scriitorilor, nici măcar Preşedinţia, n-au putut face nimic împotriva satrapilor locali, primarul şi vicele sectorului 4!

O vecină din str. Danielopol nr. 3 a găsit fotografii de ale mele şi ale familiei în lada de gunoi!

Mult timp mai târziu, am auzit că Florenţiu Ţugui a fost scos din casă cu procuratura.

Dar purceaua – recte eu – era deja moartă-n coteţ…

2 SEPTEMBRIE

A patra vizită într-un an în România s-a soldat cu 1)

Nimic. Cu casa (termen de judecată în octombrie, Ţugui continuă să locuiască în lucrurile mele şi ale Ricăi – n-are dreptul la o casă de la stat întrucât e proprietar), 2) la 2 Mai am scris peste cincizeci de poezii (după plecarea Tamarei mai ales cu care am convieţuit superb, în deplină armonie) plus zece pagini la eseul despre poezia română, 3) scandal în curte, nu voi mai putea locui în decorul în care am stat peste treizeci de ani, în camerele unde Ali punea „peştişorul în pat", cu „living room"-ul unde au avut loc discuţii şi chefuri cu zeci de prieteni (de astă dată fără Jorj Voiculeţul, mort, fără Sfinţeştii care m-au vizitat totuşi, fără atâţia alţii) ...4) Vama Veche: aniversarea a şaptezeci şi şapte de ani ai lui Vasile (cu-poezia de rigoare pe care i-o dedicam timp de atâţia ani) iar, peste şaptesprezece zile, moare Sanda, Mescalabumba cum o numeam noi, teroarea, cea care mi-a înveninat vacanţa trecută, lăsându-l pe Vasile la fel de descumpănit cum e poporul român după prăbuşirea dictaturii ceauşiste. 5) am locuit la Anca Fusariu, o fiinţă deosebită, 6)

m-am văzut scurt cu aproape toţi ai mei, Juca stă în casă nouă

(în care, recent, a murit maică-sa), Dragoş – săritor şi salvator ca întotdeauna...

Şi eu, visând să mă întorc definitiv sau măcar pentru trei sferturi de an în România! Dacă aş avea unde locui... iar altă dată îmi vine să renunţ şi la pian şi la cărţi şi la manuscrise şi la haine – mi-e scârbă de toate.

*

Norman s-a purtat prost cu mine după ce a devenit celebru şi bogat.

*

Cu moştenirea engleză încă nu ştiu nimic.

*

Iliuţă Grigorescu (fiul Getei şi al lui Octav, mult mai mult al acestuia din urmă, la vedere şi prin temperament) e la New

York, la studiu, la doctorat, pentru un an sau trei sau de tot, nu se ştie.

*

Tamara e fericită cu Remus al ei.

Eu am ieşit din circuit, am abandonat cursa. Degetele mă dor îngrozitor şi se deformează pe zi ce trece. Totuşi, azi am cântat la pian

Chopin.

*

Lui Trunti i-a reapărut Balada spaniolă (traducere din Lion Feuchtwanger) pentru care, ca moştenitoare, am primit 100.000 de lei pe care i-am măritat urgent.

*

Acest jurnal, până la ora asta, conţine douăzeci de ani şi ceva. Când l-am început, aveam patruzeci şi şapte…

3 SEPTEMBRIE

Telefon de la Ninu (Arminiu) Cassvan. Cică, pe 21 mai, o să mi se cânte Clarinetul fermecat la Carnegie Hall! Cică…

2 DECEMBRIE

Doamne, câte nu s-au întâmplat în trei luni!

Mi-a apărut Checrleader for a Funeral (în traducere aproximativă Chiuituri la înmormântare.).

Un turneu în Anglia parcă mai triumfal ca niciodată.

Londra (2), Hull Taunton, Reading, cu vagi dezagremente şi bucurii umane.

*

Am intrat în posesia moştenirii Ricăi care-mi dă o stare de securitate materială. Trebuie să fac un testament. Aceşti bani nu mi se cuvin întrucât n-am muncit pentru ei.

*

Tolea a stat zece zile la mine.

Am terminat eseul „Note despre poezia română".

ICRAL-ul a pierdut procesul cu Ţugui. Acesta l-a câştigat plătind-o (probabil) pe avocata ICRAL-ului care nu s-a prezentat la proces de 3 ori la rând, cu certificat medical. De asemeni, individul a produs „postmortem" o dovadă că şi-a vândut proprietatea înainte de a se muta forţat la Rica.

Cum să mă mai pot întoarce în România în condiţiile unor asemenea abuzuri şi palme pe cinstitul meu obraz?

În locuinţa din Dionisie Lupu, s-a mutat, după evacuarea mea, şeful spaţiului locativ de la Securitate… Nu ştiu cine locuieşte acum acolo, nu ştiu cine-mi poartă hainele şi se desfată cu mobila mea, nu ştiu cine-mi deţine cărţile… Refuz să mă gândesc la pierderi în amănunt, e prea dureros.

*

Din moştenirea Ricăi (bani lăsaţi soţului ei răposat de către bogaţii lui părinţi din Anglia – fiul n-a vrut să plece odată cu ei, fiind comunist) am dăruit unor prieteni de ai ei şi surorii lui Gusli circa 20.000 de pounds. Cum am mai spus, mi se pare imoral să obţii nişte bani pentru care au muncit alţii.

*

Am ţinut o conferinţă foarte bine primită la Centrul Cultural.

*

Ca să mai regăsesc ceva din tradiţia mea, mi-am aranjat un Crăciun la Gabi Căciulă şi un revelion la un restaurant din Soho. Mâine mă duc la concertul „Artă abstractă şi geometrie", la Carnegie Hall.

20 DECEMBRIE

Concertul a fost superb dirijat şi comentat de Leon Botstein.

1993

2 IANUARIE

Revelionul a fost o catastrofă. Un fel de „curtezan „al meu, Lawrence, psiholog, a fost de acord să mă însoţească la revelion, împreună cu pretutindenarul Pista Benedict, iar acolo, la masă, nu ştiu ce remarcă a mea l-a indispus că mi-a ţinut o fdipică (nu-l prea auzeam că era mult zgomot de fond) după, care i-am spus: „1 shouldhave trusted my instinct" (nu-miprea plăcea insul) la care mi-a spus: „You should have", a dat să plece, a dat mâna cu Pista, a vrut să dea mâna şi cu mine dar am refuzat.

Bineînţeles, era nevrotic dar, în nevoia mea de „companion", am acceptat şi prezenţa lui. Bine că am scăpat!

*

În mai, voi pleca în Canada pentru un „World Poetry Festival".

*

Vreau să-mi aduc banii din Anglia aici. Ar trebui să-mi cumpăr un pat, de ani de zile, dorm pe două saltele dăruite de Barbara.

30 IANUARIE

E adevărat. În nici opt ani de zile, am achiziţionat, aici şi în Anglia, mai mult respect, recunoaştere şi entuziasm decât în patruzeci

de ani în România!

Exagerez, desigur, dar nu-mi pot domoli amărăciunea.

Cum a început, de fapt, situaţia pe care o numesc de „Subalternă”?

Copilăria (inconştientă) a fost bună. Până şi primii ani de Braşov când, la nouă ani, am „câştigat” dragostea lui Aurel Căpăţână care, vai, după circa doi ani, văzându-mă întinsă pe o bancă la ştrand, m-a strigat: „fţic!”

La Bucureşti, pe la unsprezece ani, am devenit o fată urâtă (România n-are nicio vină în privinţa asta). Apoi a urmat şomajul tatii, fascismul în essor şi marginalizarea înregistrată de la „numerus clausus” la „numerus nullus” când am fost exclusă din şcolile româneşti.

Opţiunea, integrarea mea în mişcarea comunistă ilegală mi-a mai stimulat demnitatea iar propensiunea artistică – personalitatea.

Încurajări în adolescenţă am primit de la Tudor Arghezi (dar pe o pseudă-fraudă, manuscrisul oferit maestrului conţinea şi nişte poezii de ale tatălui meu – care însă au fost imediat depistate). Apoi, ceva mai târziu, am primit votul lui Constantin Silvestri la lecţiile de compoziţie, mai târziu, pentru poezie, de la Crohmălniceanu şi, mai ales, de la Ion Barbu.

Cu laudele majore pe care acesta din urmă le-a adus manuscrisului meu, am apărut în arena publică, (zonă. expusă) cu volumul meu de debut, La scara 1/1, de îndată ucis de Partidul Comunist, prin Răutu şi Şelmaru. Cartea a fost arsă şi autoarea înfierată pentru decadentism, formalism, atitudine duşmănoasă etc.

A urmat un deceniu – şi dincolo de el – de tortură morală de diferite grade pe care am consemnat-o pe larg în volumul I şi Îl al acestor memorii.

Începând, deci, de la sfârşitul lui 1947, începutul lui 1948, situaţia mea de persona non grata a continuat, practic, pe parcursul vieţii mele în România, cu unele trecătoare intermitenţe.

Nu e vorba doar de şedinţele de „demascare „de care am avut parte (dintre care cea mai senzaţională a fost „dezbaterea despre tipic”) sau de faimoasa şedinţă de partid la care mi s-a refuzat dreptul de a fi propusă spre a fi aleasă, de către Cruceru, urmată de audienţe la Răutu şi Chişinevski – ci de atmosfera constantă de antipatie, răceală şi

suspiciune cu care am fost gratificată.

Să ne înţelegem: mă refer la relaţiile mele cu „autorităţile", nu la cele cu publicul care au fost mai degrabă excelente.

Şi) deci, viaţa mea care ar fi trebuit să nu-mi priască datorită atâtor şicane, a fost, totuşi, îmbătătoare prin faptul că – paradoxal – mă simţeam şi mă comportam ca o fiinţă liberă, înregistram temperatura bucuriei în faţa naturii, a artei, a creaţiei proprii, a iubirii, a jocurilor de tot felul (liomo ludenşi – şi chiar acestea erau motivele iritării „celor de sus".

Prea multă spontaneitate într-o vreme a atitudinilor „comandate", „prescrise", prea mult umor într-un timp încruntat – asta nu se putea trece cu vederea. Şi, mai ales, nu puteam fi cumpărată, nu eram amplasată pe valori materiale, nu voiam privilegii (deşi cam invidiam pe acei colegi care călătoreau sau erau apreciaţi de „foruri"...).

Mie mi se demonstra mereu că „n-o să-mi meargă" – ce?

Dumnezeu ştie. Şi, într-adevăr, nu „mi-a mers" la suprafaţă...

Am produs uneori un fel de sinteză a torturilor mai vehemente sau mai subtile care mi se aplicau în prozele mele, în

„Dialoguri în vis" (de fapt, în realitate, dar, ca să nu stârnesc cenzura am dat acel titlu), în „Discurs într-un ciorap" şi, într-o măsură, în „Totdeauna corect şi limpede". Păcat că nu le mai citeşte nimeni.

Dar destul cu văicărelile...

13 IUNIE

În martie, am fost în Israel, la un Festival International de Poezie, la Ierusalim.

L-am revăzut pe Seby cel sclipitor de inteligent şi de cult, acum surd bocnă.

Şi pe verişoara mea Angelica, absolut genială şi nebună ca întotdeauna: face arhitectură dar şi poezii, şaluri, veste, acum vrea să devină psiholog dar învaţă şi să facă pălării!

I-am revăzut şi pe Mircea Gorun, Tania Lovinescu, Mimi

Şaraga (căreia i-am făcut cadou 2.500 de dolari ca să-şi deschidă o expoziţie), pe Cornel Safirstein care mi-a fost de mare ajutor, pe Mirodan etc.

Festivalul n-a fost prea grozav, am avut ceva succes, s-au cântat şi două compoziţii pe versurile mele (una a lui Anatol

Vierii). Compozitorul, evreu habotnic, mi-a făcut o vizită ca să

repetăm şi a refuzat să dea mâna cu mine ca să nu se… spurce, pasămite. Asemenea aberaţii, fie ele iudaice, musulmane sau care or mai fi îmi Jac antipatice religiile respective – şi nu numai pentru că sunt femeie…

*

Am locuit superb (deşi la început cu vrut să mă izoleze într-o vilă cocoţată pe deal – şi cum eu nu prea pot să merg…).

*

În mai, am fost în Canada, la Toronto, unde am avut, mă repet, un mare succes poetic.

Pe 21 mai – succes la Carnegie Hall cu „Clarinetul fermecat", deşi Lori şi Esther – de necrezut! – mi-au eliminat

„Mozartiana", partea de mijloc.

Am fost şi la Baltimore (Westminster Maryland), tot aşa, cu mare succes, ca şi la Hecksher Museum, în Long Island, cu

Dana Gioia.

Numai în România nu am succes. Voi mai ajunge oare vreodată la 2 Mai?

16 AUGUST

Prin octombrie-noiembrie o să-mi apară o poezie în autobuzele şi metrourile din New York.

*

Se apropie data lansării Certei cu haosul în B.P.T.

19 AUGUST

Mâine se împlinesc nouă ani de când a murit AH. Eram plină de gânduri şi vise despre şi cu el – când, acum cinci minute (ora 9/45 seara) am primit un telefon de la un anume Ion

Nicola care, după aproape patruzeci de ani vrea să aibă „veşti despre Al. I. Stefănescu"! Şi să mă invite la o recepţie!

E oare un semn de la Ali? Prea e nemaipomenită întâmplarea – cu o zi înaintea comemorării morţii lui!

27 OCTOMBRIE

România e probabil un eşec total. Primăria m-a anunţat că repartizează apartamentul unei instituţii.

Am scris din nou scrisori către Iliescu şi Halaicu. Miriam

Eliad, repatriată ca şi mine, e de acord să ne mutăm împreună.

I-a scris şi ea primându-i.

*

Ion Nicola se pare că e un nebun clinic.

Tamara e fericită cu Remus – iar eu o văd tot mai rar.

27 NOIEMBRIE

Ziua mea.

A murit mama lui Miriam.

24 FEBRUARIE

Sper ca, în sfârşit, cu această pagină să se încheie acest caiet ultra-aglomerat şi, uneori, uliraneglijat.

S-au întâmplat multe din decembrie şi până azi – dar nu redau decât „ultimele ştiri".

1) Mircea Gorun a stat la mine o săptămână – am terminat contribuţia mea la cartea despre fiica lui, poeta şi matematiciană Irina Gorun.

2) Am lucrat mult, fiind în juriu, la acordarea premiului Lucille-Medwick, plus fel de fel de solicitări (o conferinţă la Centrul Cultural Român), acum îmi bal poeziile la maşină pentru că, peste şase zile, plec în România. De ce? încă mai sper într-o întoarcere – dar, mai ales, pentru că am apărut în B.P.T.

3) Tamara s-a măritat cu Remus.

4) Sărbătorile, în general, multe şi mai mult sau mai puţin plăcute, dar respectate (nu m-am putut plânge de abandon sau de singurătate).

5) Poezia din metrou mi-a adus o largă publicitate.

Adio, douăzeci şi doi de ani de viaţă!

ALTE AMINTIRI RĂZLEŢE ŞI UNELE RECENTE

La optzeci de ani cât am acum şi călare pe două continente, e ciudat cum mă cutreieră fantomele vieţii trecute, dar nu fantome ci realităţi, atât de vii, de parcă s-au petrecut alaltăieri, de parcă le ating cu cele cinci simţuri.

Aci, unde florile sunt somptuoase şi izbucnite în diferite clime, dar fără miros, îmi rememorez florile „de acasă":

Panselele („panseaua, fioroasă floare/cu ochi, cu gură, cu mustăţi"), garoafele zdrenţuite, tuberoza (floarea morţii"), zorelele din care îmi făceam „pocnitori" până la adânci bătrâneţi, (ah, interminabila copilărie!), caprifoiul, ce nume frumos, săpunarii cu care, împreună cu verişorii mei, ne spălam mâinile la Constanţa, trandafirii de toate culorile, florile de munte – clopoţei, margarete, părăluţe, păpădii sau floarea reginei, steaua cu colţuri catifelate, crizantemele şi bujorii

opulenţi care-mi plăceau mai puţin decât ghioceii şi lăcrămioarele de primăvară, stânjeneii, gladiolele, gura leului, mai ales liliacul în al cărui fagure multiplu şi răcoros mi-am îngropat obrazul ultima oară la mănăstirea Voroneţ…

*

Soţia lui Demostenc Botez vorbea cam ciudat – nu ca Novicov ci altfel. De pildă, pomenea de strada Izbah (J. S. Bach) sau de casc în stil „maurer”. Sau, odată, la Iaşi, m-a convocat la „Casa universărilor”…

*

La foarte începutul prieteniei mele cu Breban, i-am scris o scurtă notă care începea cu „Nu te pot iubi” – delict suprem de Ies majestate!

Nu ştiu dacă el îşi mai aminteşte dar eu îmi amintesc cum mi-a descris romanul lui în absenţa stăpânilor ca referindu-se la cele trei „rase slabe”: femeile, bătrânii şi copiii, „stăpânii” fiind bărbaţii maturi.

Eu, aparţinând rasei slabe sau poate tuturor celor trei, voi fi oare capabilă să-i ţin piept, „stăpânului”, „zeului”? Pentru că, iată, considerându-l eu un mare scriitor, nu-mi pot reprima unele rezerve pentru că, de asemeni, ştiu cât proclamă el preeminenţa romanului, (intrigă, caractere, psihologie, context etc), ruşii secolului 19, sau germanii sau francezii – iar, în trilogia Amfitrion abandonează toate aceste „unelte” şi ne oferă în schimb un supradimensionat monolog al autorului, neconvingător travestit în fantomatice personaje. Cu un final sublim totuşi, pe care l-aş compara cu „morţile” succesive ale lui Bolcoński în Război şi pace…

Sau în volumul trei din Ziua şi noaptea, i se impun cititorului nesfârşite solilocvii întrerupte de „ha-ha” un, „tic” pe care nu l-am întâlnit la niciunul din marii scriitori frecvent citaţi de autor – dar, la urma urmei, e şi ăsta un „stil” şi o „originalitate”…

Oricum, nici faţă de opera lui, nici faţă de persoana autorului nu voi arăta vreodată supunere necondiţionată!

*

Un şofer de taxi marocan mi-a spus că o cămilă are „Ţinere de minte” şi, dacă a fost vreodată lovită, se răzbună când îi vine bine, dând cu copita în cel care a lovit-o. Pe mine când mă aşteaptă răzbunarea cămilei? Chiar dacă n-am atins-o nici cu o floare?

*

Mamei, la început, nu-i plăcea Ali. Din cauza ridurilor lui, spunea că are o faţă de „cocainoman” (?!) După care s-a ataşat de el şi-l numea „băieţelul”…

*

Râsul cu strungăreaţă al Mariei Luiza Cristescu… Râsul copilăros al lui Irinel Liciu… Râsul gâlgâitor al Catincăi Ralea…

*

N-am înţeles de ce – după cât mi s-a spus – atunci, în

Piaţa Universităţii, Ana Blandiana s-ar fi prosternat în faţa lui

Marian Munteanu. L-am văzut şi eu la televizor, cu aspectul lui christic, dar nu ştiu de ce mi s-a părut artificial iar, ulterior, acelaşi a devenit mare negustor şi legionar pe faţă! Dar, la urma urmei, de ce m-aş mira când eu însămi m-am înşelat nu rareori în ce priveşte cunoaşterea de oameni. Pe vremuri, râdeam de expresiile stereotipe: „E un timid în fond” sau „e un romantic în fond” sau „e un sentimental în fond u, când, la suprafaţă, în comportarea lor zilnică, respectivii se dovedeau a fi brutali, răufăcători, chiar ticăloşi. (Ex. Eugen Barbu, printre erorile mele…)

Nicolae Velea a murit după o repetiţie generală. Beat fiind, noaptea târziu, întorcându-se pe jos – nu mai circulau

„Mijloacele de transport” – a fost găsit aproape degerat, erau să-i amputeze degetele (mi le-a arătat), în nămeţii nestrânşi.

Nu mult după aceea, în aceeaşi iarnă, a fost găsit mort, degerat, în aceiaşi nămeţi nestrânşi.

Era foarte talentat şi pe cine să blamăm? Beţia, incuria edililor („grija faţă de om” devenise de multă vreme o vorbă goală)? Destinul?

25 FEBRUARIE

Încep acest caiet cu scoarţe groase în ziua în care am primit notificarea de interviu cu I.N.S. pentru obţinerea cetăţeniei americane.

În România nu mi se repartizează o casă iar respingerea se face în termeni jignitori. Şi tot nu-mi vine să cred că indivizi de teapa unui Florenţiu Ţugui îmi pecetluiesc existenţa, izgonindu-mă din ţară!

În martie voi locui la Vieru.

Pe 24 plec în Rhode Island la Providence unde voi sta la

Margareta Dorian. În mai, un recital la Utica.

Unde am să-mi petrec vara? 2 Maiul e exclus iar la Vama cred că Vasile nu mă vrea.

Am avut două coşmaruri, unul cu Ali, altul cu Sanda.

Dar deocamdată, în România, o să mă ia în spaţiu

Dragoş ca să-mi pot scoate buletinul (în aprilie devin cetăţean american). Trebuie să mă mai îngrijesc de cele trei urne sfinte de la Crematoriu, să-mi scot un nou paşaport.

Ce amestecătură de evenimente, ce împletitură de meridiane, ce zăpăceală în sufletul meu, încăpător probabil dar vulnerabil şi expus intemperiilor.

5 APRILIE!

Voiajul în România a fost extrem de agitat.

L-am revăzut pe Vasile – s-a refăcut repede după moartea

Sandei, s-a recuplal cu Silvia, dragostea lui din tinerele, m-aU

Invitat să stau la ei, în lipsa lor, la Bucureşti.

M-am revăzut şi cu Cristian care vrea să mă ajute în problema cu casă, cu Titus Popa, ajuns director general la Televiziune, cu Ad. veşnic fermecător, cu mii de prieteni într-un nonstop care m-a înnebunit (şi i-a înnebunit şi pe soţii Vieru cu această „defilare a popoarelor").

Lansarea la B.P.T. a fost oarecare (eu am greşit, trebuia să citesc şi nişte poezii), o emisiune la T.V. a trebuit refăcută

(defecţiuni tehnice) şi a doua oară a ieşit căznită…

M-am revăzut cu Doinaş, Yvonne (i-am dat 2000 de dolari lui Alexe ca să-şi ia maşină), Liana, Herta, Dragoş (minunat ca devotament) – o, Doamne, lumea mea trecută, petrecută – Dan

Buciu, Rodica şi Dody Stinţescu, Anca Fusariu etc.

*

„New Yorker"-ul mi-a cerut poezii. De asemeni, „New

York Times". Peier Jay vrea să-mi retipărească Life Sentence.

*

Cu Margareta, la ea acasă, încântare. (îmi place Boston-ul şi Cambridge). E miraculoasă.

Recitalurile, bune, dar lume foarte puţină.

*

Am un vecin în insulă, William, care posedă o grădiniţă şi care m-a pus în situaţii neaşteptate, ca şi cum aş mai merita

„Decoraţia „iubirii… Nu trebuie să sper. Dar dacă e nebun…

10 APRILIE

Am tradus poezii pentru „New York Times". Una – poate chiar

cea mai bună – am scris-o în engleză.

23 APRILIE

William, ieşit din sfera erotică, îmi e totuşi util. M-a ajutat cu biblioteca. Lucrarea lui politică a fost respinsă ceea ce i-a cam coborât moralul.

*

Am muncit mult la traducerea din Melville – o splendoare de text despre un tărâm paradiziac – Encantadas – pentru compozitorul Tobias Picker. Compoziţia o să fie dirijată de Sergiu

Comisiona în România.

*

Am fost „rejected" de „New York Times" cum a fost şi lucrarea lui William despre valorile americane („Security, welfare, culture").

Angelica e la mine. În ciuda caracterului ei agresiv, am senzaţia de rudenie, de legătură de sânge. E totuşi verişoara mea.

*

Interviul pentru cetăţenie a mers bine, „ofiţerul" oferindu-se chiar să mă ia de nevastă. (Constatând că am divorţat în mai 1948 şi m-am recăsătorit la o lună distanţă, m-a întrebat de ce, văduvă fiind de atâta vreme, nu m-am remăritat. „Nimeni nu mă vrea", i-am spus. „Ba eu vă vreau… „a zis el.)

4 IUNIE

De la 1 iunie sunt cetăţean american. James şi Jim mi-au dăruit steguleţe, William m-a însoţit la „jurământ"…

De-abia acum, după episodul tulburat şi tulburător de la început (ceea ce am numit „situaţie neobişnuită"), relaţia noastră progresează normal.

Dar eu, pe 11 iunie, plec în România pentru două luni. Tot mai sper să am cândva o locuinţă cu chirie că de cumpărat una nu-mi pot permite.

*

Pe 9 iunie recit din Cearta cu haosul la Centrul Cultural.

(Despre acest volum în B.P.T. a apărut o „notă scurtă şi veninoasă, fără nicio părere critică despre calitatea textelor, în

„România literară" la care m-am abonat).

*

Angelica se întoarce mâine din excursie. Mai stăm împreună patru zile după care ea pleacă în Anglia şi eu la Bucureşti.

BUCUREŞTI, 22 JUNIE

New York, Angelica, William – totul a dispărut.

Ritm demenţial. Interviuri, articole, poezii de predat, oameni, obligaţii – fără finalitate.

VAMA VECHE, 9 IULIE

Nu puteam să pierd marea. Sunt de patru zile aici, cu

Vasile şi cu Silvia, cu ceva plajă şi ceva înot dar mai ales lucru la interviul pentru „Dilema". Şi am scris două poezii, una în româneşte, alta în englezeşte.

Nu ştiu încă la cine voi locui când mă voi întoarce la

Bucureşti.

Am luat parte la o masă rotundă la t.v. cu Iosif Sava.

Breban, Aurel Stroe şi un dezagreabil Gugui (Gugui, Ţugui, iată o sonoritate care mă urmăreşte…)

M-am văzut şi separat cu Nicolae Breban. Tensionat la început. E monstruos de neschimbat, pur şi simplu monstruos, nu acceptă nici pentru o secundă să fie contrazis.

În schimb, m-am revăzut minunat cu Geta, Luiza, Ţuca.

Doinaş, Tita, Geo.

IULIE

Plouă şi e sumbru. Şi nu-mi pasă. Deşi boilerul e stricat şi W.C.-ul nu funcţionează.

19 IULIE

Atmosfera e cam insuportabilă. Nu numai căldura devenită acum copleşitoare – dar Silvia se dovedeşte a fi cicălitoare, zgârcită, un fel de Sanda mai plăcută la vedere dar atât. Iar

Vasile e lent, târâie interminabil. Silvia m-a şi repezit de vreo două ori („nu te amesteca", „n-am nevoie să fiu dădăcită").

Sper să vină curând Juca şi Judith, să am un refugiu omenesc.

24 IULIE

Coabitarea cu Silvia şi Vasile, în afara tensiunilor la care mă supune caracterul capricios al doamnei, constă în unele evocări interesante ale lui deşi mormăite monoton şi interminabil. Ba, din când în când, se dovedeşte şi răutăcios sau pornit împotriva culturii române, neagă talente (pe mine, cel puţin, nu m-a citit niciodată, cu excepţia poeziilor aniversare pe care i le-am dedicat).

*

La plajă nu mă simt bine – mi-e prea cald şi ezit să intru în mare

din cauza valurilor care-mi fac ieşirea anevoioasă.

Acasă, în cameră e cel mai adesea înăbuşitor.

Mi se taie şi de mare şi de lună (plină) şi de mâncare.

Cred că pe asta s-a şi scontat: să mi se aplece, să mă resemnez, să renunţ la visul întoarcerii acasă.

Nici cu poeziile nu prea mi-a mers. Nu voi mai veni la vară. La Vama în niciun caz.

Mi-e rău şi fizic.

25 IULIE

Şi totuşi au venit prietenele mele. Drept care am şi scris o poezie azi pe plajă. La Bucureşti, voi locui din nou la Vieru.

Căzusem prea jos ca să nu încep să mă ridic.

I AUGUST, BUCUREŞTI – *

Se apropie de sfârşit şi acest timp în ţară prea puţin profitabil, fără nicio bucurie, nepriindu-mi nici plaja, nici marea, nici chiar oamenii din preajmă.

De ce să mai revin acasă? Mai bine îmi termin jurnalul şi mă termin şi pe mine. Am obosit.

*

Bineînţeles mi se fac măgării în continuare pe toate planurile publice.

7 AUGUST

Nu am proiecte sau perspective.

M-am văzut cu Iordan Chimet.

Peste câteva zile voi fi în celălalt „acasă".

NEW YORK, 30 AUGUST

După lupta cu urmările „fusului orar", după pierderea etui-ului de ochelari şi a cheilor de la casă, după dispariţia prosoapelor şi a aşternutului (datorită chiriaşului plasat de

Miriam în locuinţa mea) – am fost numită Litterary Lion, „Leul literar" pe anul 1994 de către Public Library of New York (au aflat probabil că împlinesc şaptezeci de ani). Va fi un banchet şi am voie să aduc un însoţitor. Pe 17 noiembrie.

24 NOIEMBRIE.

A reapărut Maurice şi m-a însoţit la „recepţia Leului".

*

Am fost la Princeton unde am vorbit despre Lewis Carroll şi am citit traducerea mea din Jabberwocky. („Bâzdăbocul").

Şi la Centrul Cultural Român am vorbit despre avangarda românească.

De la 1 ianuarie, vreau să mă retrag din lume.

PRIN ASOCIERE

Pomenind de cenaclul Flacăra într-una din notaţiile precedente, îmi amintesc de o împrejurare în care Adrian

Păunescu rostea imperativ: „Eminesc!” iar auditoriul urla pe sute de voci: „U-u-u! U-u-u!” Cum de nu şi-a dat seama talentatul poet (căci este) că folosind numele Poetului ca verb (eu eminesc, el eminește etc.) acele „u-u”-uri sunau aproape ca un

„Huo!”?

Într-un ceas de confuzie, mă întrebam: ce sunt eu, româncă, nemţoaică, rusoaică, internaţională etc. Bineînţeles că sunt româncă – dar nu înţeleg propoziţiile „sunt mândru că sunt român” sau „mi-e ruşine că sunt român” (cum am auzit adeseori) pentru că nu te poţi nici mândri nici ruşina de ceva ce nu a depins de tine.

*

După numele meu şi al lui Ali, mi-am numit tigrişorii din povestea mea în versuri pentru copii „Ninigra” şi „Aligru” (ceea ce l-a făcut pe Victor Tulbure să declare că mi-am etalat aventurile conjugale!?)

În schimb, am fost mişcată să întâlnesc la Paris o piaţă.

„Place d’Aligre”…

Şi pentru că am pomenit de flori, vreau să notez că aici venirea toamnei este însoţită de comunicate despre gradul de înroşirc al frunzelor.

La începutul venirii mele în America, prietenii inestimabili Gaby şi Luigi Nicolau m-au dus într-un loc unde spectacolul coloristic al frunzelor era cu adevărat fabulos. (într-o poezie veche, scriam: „Frunze de toamnă, frunze nătânge/miezuri de piersică pline de sânge”).

Nu e extraordinar că, în cadrul buletinului meteorologic, se anunţă şi ciclul de înroşirc al frunzelor – pentru amatorii de frumuseţe?!

1995

12 FEBRUARIE

Nu-mi vine a crede că scriu atât de rar în acest caiet.

Că nu am pomenit de vizita, uneori conflictuală, cu

Yvonne şi mai ales de prezenţa lui Maurice, cu scrisori şi vizite şi invitaţie la teatru şi lieduri cântate de el (e bas-bariton), şi de o „valentine" în care doi căţei par îndrăgostiţi, ei bine, cei doi căţei sunt şoricari, doi mopeţei. Nu i-am pomenit niciodată de soiul căţelului meu aşa că ce s-a întâmplat e ceva cu adevărat magic!

*

Ce să vezi, Breban a publicat o carte de convorbiri în care vorbeşte despre mine ca despre o impostoare (nu ştiu de ce mă asociază cu Jebeleanu care aparţine altei generaţii) şi-mi atribuie o scenă care n-a avut niciodată loc.

E foarte straniu ca, după o prietenie de treizeci de ani.

(deşi recentele întrevederi bucureştene în care mi s-a adresat:

„Eşti vie! Eşti vie!" au cuprins şi insulte, vezi invitaţia la el acasă de care a uitat…) să mă desconsidere profund şi public!

Dar ce e mai dureros e că în această carte în care-şi povesteşte începuturile, nu suflă o vorbă despre AU, cel care l-a văzut primul!

*

Şi cine ştie câte alte lucruri n-am consemnat.

Poimâine plec cu James la Washington unde am un recital la Library of Congress (între timp, am prezentat-o pe Anca

Pedvis – nouă, excepţională prietenă şi poetă – la Centrul

Cultural).

Şi iac aşa, am început să lucrez la noul meu volum de poezii cerut de Norton.

Iar în „The New Yorker" o să-mi apară poemul inspirai de relaţia mea cu William.

15 FEBRUARIE

În cârdul de Valentine, Maurice a scris: „I miss you already". Apoi mi-a adus o partitură şi am cântat împreună

„Mină" lui Pergolese (pe care mi-o cânta în copilărie tata…).

20 FEBRUARIE

Splendoare! Maurice!

Întrucât urmează pe larg relatarea legăturii mele cu

Maurice, (azi soţul meu) mă voi limita la extrase.

21 februarie… Sigur că astăzi totul mi separe ireal… Cel mai mult mă atrage la el fantastica, multilaterala lui cultură…

26 februarie… Aseară, muzică contemporană japoneză, la

Metropolitan, artă primitivă + kitaj + entuminures… sărutări –

Dumnezeule, ce e toată povestea asta? Nu-l iubesc. L-am iubit miercuri şi joi, apoi mi-a trecut. 28 februarie… Oricum, ştie tot.

N-am cunoscut niciodată un asemenea tip „cioclopedic „l

3 MARTIE

Într-o poezie de acum douăzeci de ani, visând să mi se întâmple ceva, enumeram tot felul de fantezii suprarealiste dar că, mai ales, îmi doresc „o mare, o mare, o mare iubire!"

…Speriată şi sperând – mi-e inima cât un purice… m-a chemat azi să-mi spună că „we both expect a miracle"… 11 martie. Azi, mare program cultural, întâi la o galerie, apoi la Carnegie

Hall… 13 martie. A dormit la mine. Doarme frumos şi liniştit…

E curios că mă aşteptam la o noapte albă, totuşi am reuşit să apuc câteva ore de somn ceea ce înseamnă că am început să am încredere în el… 14 martie. M-am întâlnit cu William şi i-am spus: „I'm în Iove". Şi el mi-a spus „Congratulations!"…Apoi mi-a telefonat să-mi spună cât s-a bucurat că m-a văzut şi că, ce coincidenţă, avea în buzunar seminţele de leuştean pe care i le adusesem din România şi se ducea să le sădească în grădiniţa lui… 20 martie. Maurice a învăţat să spună „Ninicuţa" şi „te iubesc"… 24 martie. În timpul somnului, ţinându-mă el îmbrăţişată, întâi m-am mirat apoi mi-am spus: e AU… La telefon, mi-a spus că miercuri seara s-a simţit ca la judecată, că vrea să fiu mai mult Venus decât Junona. i-am spus că am acţionat în „seif defense". Adevărul e că mă preocupă, că-mi ocupă mintea – şi am decis ca în weekendul care începe mâine să-l împodobesc cu sentimente şi gesturi (chiar dacă nu sunt încă îndrăgostită) … l-am scris şi trei poezii… odată i-am spus:

„Îmi pare rău că nu sunt mai tânără şi mai frumoasă. You deserve the best". La care mi-a spus: „You are the best" …3 l martie. S-ar zice că miracolul se înfăptuieşte… 14 aprilie.

Doamne, ce zi! Telefon de la „The New Yorker" cum că-mi apare lungul poem despre Newhy-William şi, mai ales, telefonul cu Kindy pe care l-am chemat într-un elan supraraţional – şi mi-a răspuns! Cu umor şi căldură şi amintiri care mă spală de marea suferinţă de acum câţiva ani de la Paris, mă spală de neînţelegere şi de suferinţă!… Iar cu Maurice, vorba lui, ne putem permite să ne jurăm dragoste „pentru veşnicie" întrucât

„Veşnicia" noastră e atât de aproape… l-am cântat la pian „La.

plus que lente", felul în care aş vrea să-l iubesc… 1 mai.

…Desigur, mi-am dorit o adevărată dragoste – dar, de fapt, nu m-am aşteptat la ceva atât de… improbabil, în combustie şi comunicare şi ataşament. Să fie adevărat? Să-mi fi dat

Dumnezeu o ultimă, iubire? La şaptezeci de ani?… Adevărul e că nu-mi permit să cred că Maurice e real, sau că am cu adevărat nevoie de un partener permanent (m-am obişnuit cu singurătatea), dar am nevoie de protecţie (da!), de miraculoasele daruri pe care mi le făcea AU, cel de neînlocuit… 3 mai. Plecăm împreună în România. Bucureşti – Neptun şi înapoi. 8 mai. E

molipsitor! Simt că încep să mă îmbăiez în îndelung visata, ameninţătoarea stare de dragoste!… Mi-e groază de voiajul în

România – un adevărat test marital… Am uitat să notez un fapt tulburător. Fiind la Ilinca Bartolomeu de Paşti, au venit şi Vlad

Dumitrescu şi Monica, soţia lui, şi când au intrat pe uşă, au înlemnit, crezând că sunt cu Ali.pe care-l ştiau mort (eram cu

Maurice care, probabil, îi semăna…) … 26 mai. Am o ciudată senzaţie de continuitate. De parcă n-am fost niciodată singură.

De parcă unsprezece ani au dispărut – iar viaţa mea a fost mereu sub semnul poeziei şi al iubirii! Decât că locuiesc într-o insulă la Atlantic şi că iubitul meu e american („I am your

American Ali", mi-a spus Maurice.)

18 IUNIE

Voiajul în România a fost, în general, sub semnul +.

Au fost momente de vârf şi unele căderi. În autobuz, mi-am pierdut vocea în mod inexplicabil, Tănia Lovinescu mi-a adus o sticlă de apă minerală – dar Maurice a refuzat să bea după mine (ca să nu se molipsească de cine ştie ce). Am tot fost bolnavă. La aeroport ne-am certat puţin pentru că spunea pentru a n-a oară „Budapest" în loc de „Bucarest"… În schimb, i-a cucerit pe toţi cărora l-am prezentat.

*

Conferinţa scriitorilor a fost bună. Mă bucur (încă) de simpatie, am avut parte de interviuri, în presă, la radio, la t.v.

M-am revăzut rece cu Breban şi cald cu M.H. Simionescu – Ţoncu şi cu Ion Horea.

Am fost la Constanţa, retrăindu-mi copilăria, am vizitat mozaicul roman (m-am întâlnit cu Florenţa Albu, prietenă cu

Aurora căreia tocmai îi murise soţul şi am întrebat-o de ce n-a convins-o să vină în România, i-ar fi prins bine…) Am fost şi în

Deltă – îi arătam lui Maurice „frumuseţile patriei”… La încheierea Conferinţei – atât de grozav organizată de Laurenţiu

Ulici – am dansat. (Fusesem şi la plajă dar marea era încă rece.)

5 IULIE

Trebuie să mai menţionez că, la Preşedinţie unde au fost invitaţi toţi participanţii, am avut neplăcuta surpriză să-l vedem pe Corneliu Vadim Tudor, în costum alb, nu şi călare pe un cal alb – au ieşit din sala de recepţie delegaţia israeliană, şi mulţi alţii, printre care Ioana Crăciunescu, eu şi Maurice. Iliescu s-a luat după noi, ne-a poftit în altă sală, ne-a ascultat protestele dar nu le-a răspuns ci ne-a ţinut un mic discurs despre economia românească…

Ca urmare, în ziua plecării mele, a apărut în „România

Mare” o pagină mai ales despre mine, atât de „necurată „că nu pot reproduce nimic în acest caiet. Vorba Anei Blandiana, „m-a îngropat în minciună şi în murdărie ca într-un mormânt”…

N-am înţeles ce caută, ca invitaţi ai preşedintelui, nişte

„Strigoi” cum i-a numit Ioana, cunoscuţi ca securişti şi „dăunători „în viaţa scriitoricească şi nu numai.

ANI MAI TÂRZIU

La un dineu cu prilejul vizitei lui Iliescu la New York m-am trezit invitată, ba chiar plasată la masă în stânga lui (în dreapta şedea Ilinca Bartolomeu, născută Preoteasa). Nu m-am putut abţine şi i-am spus că alianţa lui cu partidul România Mare

„Ne-a durut”! Bineînţeles, s-a indispus şi nu mi-a mai adresat cuvântul. Iar eu încă îl consideram un om cu principii…

8 IULIE

De atâtea întâmplări, am uitat că la 21 iunie a fost ziua lui AU şi la 26 iunie, aniversarea căsătoriei noastre. Cum de am putut trăi fără iubire timp de unsprezece ani?!?!

*

Pe 1 septembrie, plec cu Maurice în Canada, la un festival de teatru. Pe 30 septembrie, plec în Anglia.

22 AUGUST

Iar alaltăieri s-au împlinit unsprezece ani de când a murit

Ali… şi am fost într-o stare emotivă cum n-am mai fost de mult

(am plâns când Maurice a cântat pentru mine „Speak low”, acel cântec tulburător al lui Kurt Weill).

8 SEPTEMBRIE

Mâine se împlinesc exact zece ani de când am coborât cu hărzobul din cer pe acest meleag. Drept care mi-am chemat câţiva prieteni, din păcate, fără Barbara şi Tamara.

Între timp, am fost în Canada la Niagara-on-Lake, care orăşel s-a dovedit adorabil, incluzând camera „noastră" bleu, lacul Ontario, pescăruşii etc.

27 SEPTEMBRIE

Aniversarea a fost un succes. William, în revenire de formă – scriem din nou poezii împreună. În „toast"-ul meu, am pomenit de faptul că m-a scăpat de inhibiţii (elanul lui

„Amoros „de la început).

Maurice, deci… Cântăm Mozart la patru mâini.

Stând pe faleză aici, în insulă, pe o bancă, am dat de un ciudat obiect: un animal împăiat, de culoare violetă, pe care l-am numit, nu ştiu de ce, Hugo, şi pe care l-am considerat simbolic… A doua seară a dispărut.

16 OCTOMBRIE

Scurt, covârşitor, voiajul în Anglia s-a petrecut la

Wuthering Heights, adică în tărâmul în care Brontë şi-a plasat tragicii eroi (interpretaţi în film de Laurence Olivier şi Merle

Oberon). Am şi scris o poezie pe tema asta pe care o transcriu în traducere liberă, din engleză:

„Am fost împreună pe înălţimile Şuierătoare.

Paltoanele, fularele nu ne ajutau la nimic.

Vântul ne dezbrăca, NE JUPUIA, ne aplatiza, ne făcea orizontali asemenea ierburilor lungi, cenuşii, bătrâne.

Eram copleşiţi de aer, sonor şi sălbatic, posedaţi de geniul dramei.

Cum te poţi împotrivi vântului, această forţă fără formă?

Eram pentru totdeauna blestemaţi ca Heathcliff şi Cathy.

Dar, datorită maşinii tale ne-am deplasat la cea mai veche cârciumă, din oraş în care se afla un cămin şi un câine şi o pisică – amândoi nevrozaţi…"

Am de tradus şi de bătut la maşină eseul despre Celan pentru colocviul de la Paris.

Îl citesc pe Breban – şi-l voi citi întotdeauna – colosal de repetitiv, un „ego" risipit în mii de pagini, fascinant, manierist, plin de adevăruri, de poezie şi de erori.

ERORI… ŞI NU NUMAI

Cred că rândurile de mai sus se referă la citirea mea a supradimensionatei trilogii Amfitrion pe care am numit-o „o carte sublimă de necitit”. Chiar mă întreb câţi cititori o fi avut, câţi au pretins că au citit-o…

Cu mulţi ani în urmă, Breban şi soţia lui ne-au vizitat la 2

Mai şi Nicolae mi-a spus că i s-a oferit să intre în CC. Şi ce părere am. i-am spus că ar fi o mare greşeală, că şi-ar impune restricţii în literatura lui şi în viaţa de fiecare zi, la care el mi-a răspuns: „Ei, omul sfinţeşte locul” (s-a şi văzut…).

Altă dată, mi-a „explicat” că a regiza un film echivalează cu a scrie un roman, drept care a făcut filmul Printre colinele verzi, un evident eşec…

Iată că atotputernicul Breban nu” e infailibil…

Scriu acestea cu durere pentru că am crezut şi cred încă în inconfundabilul lui talent (splendide sunt mărturiile lui din

Sensul vieţii, nu şi în „romanele lui” în care renunţă la uneltele esenţiale ale prozatorului, subiect, personaje, conflict etc). Şi de altfel, uneori un adevăr sau două ajung dacă sunt încorporate în caracterele, substanţa, dinamica unui roman, pe când Breban ne bombardează cu zece adevăruri (contrazicându-le adesea printr-un clasic proces dialectic) pe-o pagină sau pe trei pagini, sufocându-ne.

Dar întrucât „democraţia”, adică, în cazul nostru, nevoia de a comunica (nu de a „comanda”!) nu face parte din psihologia autorului, ne mulţumim cu a-l citi (uneori cu eforturi supraomeneşti), şi a-i sorbi cuvintele (uneori fundamentale).

*

Într-un interviu acordat revistei „Cultura”, Mircea

Ivănescu se autoprezintă drept un alcoolic şi un impostor. Cred că nu mă înşel dacă socotesc egolatria lui Breban şi autodenigrarea vehementă a lui M. Ivănescu drept două feţe ale narcisismului.

*

O adevărată tragedie s-a întâmplat cu Traian Filip Jr., excepţional grafician, fiul lui Traian Filip, secretarul lui Iosif

Constantin Drăgan, la rândul lui „protector” al lui Eugen Barbu.

Fiul, deci, mi-a ilustrat cartea De îndurare, am şi acum un tablou al lui pe unul din pereţii mei din insulă.

Ce s-a întâmplat cu el? Miriam Eliade îl numea „Scumpul”.

Ulterior, sfâşiat între două femei, luând Prozac (un aşa-zis „Antidepressant") s-a spânzurat cu lesa câinelui lui. (Am mai cunoscut un caz similar: un tânăr care lua Prozac şi care s-a spânzurat…)

O mare pierdere. Unde s-a aflat eroarea? Şi cine poate judeca?

*

Cu mare uimire, am citit în „România literară" un chestionar despre cei mai mari poeţi dintotdeauna. Peste treizeci de critici au fost interogaţi iar răspunsurile lor – în afara primilor cinci indiscutabili – m-au uluit. Controversabilul Macedonski şi

Leonid Dimov au trecut înaintea unor Emil Botta (din a cărui gesticulaţie se trage Nichita Stănescu), Geo Dumitrescu, Ion

Caraion (da, da), Ştefan Augustin Doinaş (da, da), Marin Sorescu, Virgil Teodorescu (da, da), B. Fundoianu etc… Şi chiar nicio femeie? (nu vorbesc pro domo – deşi îmi amintesc că

Nichita mi-a spus odată: „Mai lăsaţi-ne cu modestia, doamna

Nina, că ne-aţi plictisit!") Unde sunt Ileana Mălăncioiu.

Constanţa Buzea, Ana Blandiana, Maria Banuş (da, da), Angela

Marinescu etc. Şi la întrebare n-au răspuns doi-trei critici ci câteva zeci!!! Unde e „ierarhia de valori"? (Şi, de fapt, cine o garantează? Villon a intrat cândva într-un con de umbră. Însuşi

Shakespeare! Cum ne adaptăm la cecitatea contemporanilor sau la momentul când devin clarvăzători?!)

21 DECEMBRIE

De două luni n-am notat nimic aici. Şi au fost atâtea lucruri „notabile" Nici nu ştiu cu ce să încep sau cu ce să termin.

Paris. Colocviul Celan. Mişcătoare întâlnire cu Eric, fiul lui, care îi seamănă ca două picături de apă, de lacrimă. Şi cu alţi promotori ai bio şi bibliografiei lui. Mai ales, filmul lui

Alexandru Solomon, fiul lui Petre Solomon, despre prietenia dintre tatăl lui şi marele poet. Cuvântul meu a fost bine primit.

(Cella Minart mi-a spus că a fost singura luare la cuvânt

„Umană"…)

Familia Axei mi-a fost ca întotdeauna aproape. (L-am aşteptat cu Colette la aeroport dar Maurice a ieşit pe o altă intrare şi m-a găsit mai târziu, la Lily Denis, de unde am plecat la hotelul care ne fusese „repartizat". Am locuit într-o indescriptiblă înghesuială, trebuia să punem un picior înaintea celuilalt ca să ne strecurăm spre minuscula

băiţă.)

29 IANUARIE

Din nou, de peste o lună, n-am notat nimic.

Lucrez la volumul Take my Word for it (Credeţi-mă pe cuvânt), o carte de poeme scrise direct în englezeşte (câteva traduse de mine din româneşte). E o aventură în care m-am lansat în mod spontan, fără ambiţia de a mă integra într-o nouă cultură ci din necesitate interioară.

A cotrobăi în adâncurile unei limbi e fără îndoială o călătorie fascinantă (pe care cu strălucire a efectuat-o Noica).

A pipăi rădăcinile cuvintelor, a le constata evoluţia, schimbările de sens şi de nuanţe, a ţi le integra cu idiomuri cu tot până. la a le profera cu naturaleţe – e un drum anevoios şi răsplăţilor. Ce.

O să iasă din strădania mea – o să vedem

Oricum a trebuit din nou să admir bogăţia şi expresivitatea limbii române. Dau doar două exemple: pentru un singur cuvânt „snow", noi aveam trei: „zăpadă", „nea", „omăt".

Pentru singurul „Iove", în româneşte există trei: „dragoste".

„Iubire", „amor"!

*

După zece ani de dormit pe saltele, am în sfârşit un pat.

23 FEBRUARIE

Concert de jazz Duke Ellington.

Mâine, serbare de adio pentru Gaby Căciulă care pleacă la Amsterdam. O să-mi lipsească. Duminică, recit la o boată italiană. Pe 7 iulie sunt invitată la Londra, la Royal Albert Hall, după care, m-aş duce în România.

1996

A murit Niky Racoveunu.

29 FEBRUARIE

Un amănunt. După ce mi-am operat nodului de pe coarda vocală, acum aproape patruzeci de ani, nwmai puteam intona decât un ambiius de circa şase note. Acum, de când cu Maurice, ating circa două octave. Nu înţeleg cum. După cum n-am înţeles când, după un an de convieţuire cu Ali, a început să-mi crească şi să mi se onduleze părul…

19 MARTIE

Viaţa continuă „normal", adică am fost respinsă de fundaţia Guggenheim (n-am intrat nici măcar în categoria celor

'159 de „aleşi"!!!).

*

M-am revăzut cu Bissy Roman, această făptură inconfundabilă, sclipind de strassuri şi de vitalitate.

*

Azi mă duc la Consulat să-l cunosc pe noul ambasador
Geoană.

21 APRILIE

Mi s-au întâmplat două lucruri extrem de neplăcute. La o întâlnire cu public a lui Andrei Pleşu, Adina Darian, Buzura şi

Alex Leo Şerban – am luat şi eu cuvântul din sală şi am început să spun că sunt abonată la revista „Dilema", când, din rândul întâi, acelaşi Valéry Oişteanu m-a apostrofat urlând: „Shut up!" Am înlemnit. Când se produce un asemenea atac asupra mea, n-am replică, pur şi simplu paralizez. Nu ştiu cum dar am continuat să vorbesc cu groaza-n suflet. Lucrurile nu s-au oprit aici. La recepţia care a urmat, Valéry a umblat din om în om, chiar dacă aceştia nu se arătau prea receptivi, spunându-le:

„Trebuie să se termine odată cu comunista asta!" (uitase să mă facă şi „vacă „precum cu trei ani în urmă).

Mulţi au încercat să mă calmeze, asigurându-mă că totul se datorează invidiei, că Valéry e de decenii în America şi nu are recunoaşterea mea obţinută într-un timp record, că el continuă să plătească pentru a scoate câte un volum pe când eu nu etc.

De altfel, avangardist în România, la ora asta, Valéry scrie nişte poezii cu totul platitudinare şi prozaice şi, deşi nu l-am atins nici cu o floare (decât pomenind de nefastul Leonte

Răutu), mă urmăreşte cu ura lui.

Un al doilea episod neplăcut a avut loc în locuinţa unei foste prietene a lui Maurice, Sandra, care ne invitase la cină, împreună cu iubitul ei polonez. Cu acesta am discutat diferite aspecte şi mi-am mărturisit lipsa de apetit pentru „hamburgeri".

şi „ketchup", două constante ale meniurilor americane. La care

Sandra s-a făcut foc şi pară şi mi-a spus că dacă America mă dezgustă, să plec acasă la mine. M-am ridicat, mi-am luat paltonul şi am ieşit pe uşă, însoţită de Maurice, Sandra vociferând în continuare pe culoar: „Go back to your own country!"

Spre deosebire de Eugen Barbu care declara cândva case simte bine în adversitate – eu îngheţ, mai ales când nu-mi sunt clare motivele

agresiunii, când nu înţeleg ce anume din mine a putut stârni atâta ură.

14 IUNIE

M-am revăzut cu Petru Popescu la Centrul Cultural, întrevederea a fost cordială, cum a fost şi aceea, cu ani în urmă, la Los Angeles, în primul meu voiaj american. Atunci am citit în manuscris acea carte odioasă a lui, în hoţ Blood, în care mişună vampiri, incesturi, violuri şi o populaţie criminală care-şi poartă obielelepeste opinci, numită… Valahi!!!

De data asta, îşi lansa un alt roman „de mare succes".

(echivalat la milioane de dolari, după câte mi-a spus) din care deocamdată n-am citit decât patruzeci de pagini.

*

Mi-am pierdut paşaportul românesc şi traversez sute de amendamente ca să-l recapăt.

*

A murit Jeannot Popper cu mii de ani în urmă, mi-a arătat o carte de vizită redactată de el: „Lenore E.A. Poe".

Aparţinea unei treimi de prieteni, laolaltă cu H. Dona, Miky Ghimpu, la Iaşi.

*

Am decis să includ un capitol în cartea mea, intitulat „Firewords" („fireworks" înseamnă focuri de artificii dar „Firewords" ar însemna cumva „artificii de cuvinte") care să cuprindă şi „patru poeme intraductibile", în româneşte şi în englezeşte, bineînţeles cu modificările inevitabile. De pildă.

„Pescuitul miraculos" are titlul englezesc „What are Youfishing for? „– în expresie idiomatică însemnând „ce cauţi, ce doreşti, ce aştepţi" de unde se trage acel „fishing for compliments". Astfel „în strâmtoarea Skagerak/ieri am pescuit un rac" devine „In the strait of Skagerrak/bluefish, greenfish, pinkfish, black" sau o stanţă care n-a existat în româneşte: „In the nice Bay of Biscay/ – just one shrimp. But that's-O.K".

Jocuri, jocuri, sub un titlu comun: „Poeme intraductibile". Am inclus şi un poem în limba spargă („Imprecaţie"), „tradus" în limba spargă engleză.

*

În octombrie, vreau să plec în România împreună cu Anca Pedvis.

*

...Şi totuşi am destul de frecvent o stare de „lehamite de mine". Sunt desigur şi semnele îmbătrânirii, oboseala pielii, a oaselor... Mă copleşesc amintirile, în vis şi pe trezie, cuvinte ca

„Perspectivă", „orizont", „viitor" mă tulbură şi se tulbură...

Sunt probabil nerecunoscătoare faţă de darurile pe care mi le face destinul.

Îmi amintesc de o replică dintr-o piesă de teatru a lui

Ostrovski, tulburător rostită de Jules Cazaban: „Şi era o zi frumoasă, cu un soare strălucitor şi un cer albastru – o zi numai bună... să te spânzuri!"

*

Pe 21 iunie e ziua lui AU. La solstiţiu. Ar fi împlinit optzeci şi unu de ani. Pe 26, e aniversarea nunţii noastre. Am fi împlinit patruzeci şi opt de ani.

26 NOIEMBRIE

Cât timp a trecut de la însemnările de mai sus? Peste cinci luni!

Am fost în Turcia cu Maurice – fabulos! Istanbul, Smirna.

Efes, Pergamon (din nefericire, aveam un perpetuu guturai infecţios). În sfârşit, din nou Egeea cea blajină şi miraculoasă la Çeşme (de unde probabil vine „cişmea", sunt mult mai multe cuvinte turceşti în limba română decât credeam...) Nemaipomenind de aşa-zisul „mic dejun „de la hotel, absolut somptuos, cu zeci de gustărele şi mâncărici, toate delicioase.

Moment romantic: în Egee, noi amândoi făcând pluta şi ţinându-ne de mână...

*

În octombrie am fost în România (fără Anca). Maurice a venit pentru ultimele şase nopţi. O să-mi apară Des/Facerea lumii în mai, la Fundaţia. Culturală Română. Pentru prima oară.

În viaţă, atât în România cât şi în America, voi plăti 500 de dolari ca să-mi apară cartea! O să-mi apară şi Take my Word for it la Norton.

*

O întâlnire, sper bună, cu Andrei Pleşu şi bursierii lui

(„Noua Europă"). Au fost prezenţi şi Leo Şerban (care a fost şi la întâlnirea la care, m-a apostrofat Valéry Oişteamt) şi Mircea

Cărtărescu (care a asistat şi la momentul când acelaşi V. O.

m-a făcut „vacă"...)

Prietenele mele – Ţuca, Eva, Geta, Herta, Liana, Yvonne – mult iubite de mine.

Dragoş – impecabil.

1997

11 MAI

E de necrezut că nu am notat nimic de şase luni încoace.

AU spunea că „popoarele fericite n-au istorie". Nu e cazul meu, din atâtea puncte de vedere. Totuşi, eu şi Maurice… am fost împreună la New Orleans, tărâm fermecat cu case colorate (şi n-am încotro, mă gândesc la Sighişoara…)

Am vizitat şi grădina zoologică unde am întâlnit un urangutan nemaipomenit. În timp ce alţii din familia lui se zbenguiau de colo-colo, el stătea nemişcat, în copac, cu un braţ întins şi cu palma desfăcută de parcă ne invita să ne suim lângă el sau se prezenta doar, ca un actor, am scris chiar o poezie despre el în care spuneam că nu-i lipsea decât craniul lui Yorik în palmă ca să-l joace pe Hamlet!

*

Norton mi-a făcut contract pentru carte. Cu cea din

Bucureşti nu ştiu ce se întâmplă dar, oricum, plec pe 19 în

România, unde Maurice va veni mai târziu – şi am să-l duc la mănăstiri.

17 AUGUST

Din nou – atâta pauză.

Am fost în România. Mi-a apărut Des/Facerea lumii. Am avut lansarea în cadrul târgului de carte, m-au prezentat Doinaş

(cu eternele referiri la „feminitate", „erotism „etc.) şi Costache

Olăreanu.

*

Am fost cu Maurice la mănăstiri. Le vedeam pentru a treia oară – dar tot magice sunt. Mi-am îngropat obrazul în liliac răcoros în curtea mănăstirii Voroneţ. Drumul de întoarcere – copleşitor, prin Cheile Bicazului, pe lângă Lacul Roşu, cu crengile pădurii scufundate înţepându-i suprafaţa, şi apoi

Braşovul! Oraşul fericitei mele copilării, pe care l-am revăzut în tinereţe, cu AU şi pe care l-am revăzut acum, la bătrâneţe, cu aceeaşi încântare infantilă (de altfel, am înnoptat la hotelul

Coroana, unde am petrecut o noapte şi cu Ali). I-am arătat lui

Maurice casa de pe Lunca Plăieşilor unde am locuit, de unde o

porneam singură suind pe Tâmpa, sau'mă-duceam la patinaj – dar n-am îndrăznit să sun la uşă şi să intru în odăile mele de copil.

Apoi, am trecut şi pe la Sinaia, pe la Pelişor, dar camera mea era inaccesibilă.

Maurice s-a îmbătat de atâta frumuseţe (nu la propriu pentru că, spre deosebire de mine, nu bea şi nu fumează.)

20 AUGUST

Ziua morţii lui AU. Acum treisprezece ani!

*

Am reluat corespondenţa cu Mony – ceea ce e grozav.

Continuu să mă întreb ce caută Crohmălniceanu la Berlin. O să aflu mai multe din scrisorile lui. Păcat că le scrie la computer şi că nu mai e capabil să-şi folosească meticuloasa, armonioasa lui caligrafie, cea cu care mi-a copiat Caligramele lui

Apollinaire… într-un trecut, vai, atât de îndepărtat calendaristic şi atât de viu în amintirea mea.

*

Dar, între timp, era din nou să mor (după encefalita virală) dintr-o hemoragie internă. Probabil, un ulcer vechi, redeschis datorită unui abuz de aspirine (de fapt, încercam să scap de nişte dureri de maxilar unde mi s-au introdus nişte implanturi, dar n-aveam antinevralgice). Mă goleam de sânge dar nu m-am dus la spital decât într-un târziu, ba cum mi s-a spus „în ultima clipă". Oare de câte ori va mai trebui „să-mi moară moartea"?

Cu câteva zile întârziere, din cauza spitalizării, am ajuns totuşi la Catskill unde Maurice a pus în scenă, foarte bine, îmblânzirea scorpiei. Deşi l-aş fi preferat „academic", trebuie să recunosc faptul că-l interesează să joace, să regizeze, să cânte, că acestea sunt pasiunile lui… Nu-l voi descuraja.

1998

4 IANUARIE

După patru luni şi mai bine, să încerc un bilanţ al anului

1997? Când atât de puţine pagini există în acest caiet? N-are rost.

Pe scurt, cartea Take my Word for it apare la vară. Cea din România n-a avut niciun ecou.

Am mai recitat la Marymount Collège şi în Anglia unde, la jumătatea intervalului, a venit şi Maurice.

Maurice însă… m-a pus într-o situaţie neplăcută, ca să nu zic mai mult. Jucând într-o piesă idioată rolul lui Nabokov, a participat cu prea multă fervoare la o scenă de amor fizic, pipăind sănii goi ai tinerei partenere. Ridicol e faptul că, văzând amploarea şi constatând temperatura reacţiei mele, mi-a explicat că „e vorba de o piesă de teatru", ca şi când eu n-aş fi. putut face diferenţa dintre ea şi viaţa reală!!! Las că piesa nu cuprindea niciun moment realist şi, deci, scenacu pricina putea fi jucată aluziv, nu cu atâta „naturalism"… În fine, astea sunt riscurile când ai un iubit actor…

Uitându-mă la mine şi văzând cât de urâtă sunt şi cum îmbătrânesc inevitabil – mă şi întreb de ce m-ar iubi şi m-ar lua de nevastă Maurice.

VALUL DE ŢĂRM

Cred că aveam vreo treisprezece ani când m-am dus cu mari speranţe la bazinul cu valuri „Lido".

Neştiind prea multe despre capriciile valurilor, m-am aşezat la intrarea în bazin, cât mai departe de locul în care se năşteau. Ei bine, forţa lor a fost atât de neaşteptată la vărsare că m-au prăvălit pe treptele de piatră. (Am mai păţit ceva similar şi la mare, la 2 Mai, când ieşind din apă după înot, m-am trezit rostogolită pe nisip de puternicele valuri de ţărm.)

Şi a venit un uriaş val de ţărm, numit în japoneză

TSUNAMI care a măturat de pe faţa pământului aşezări întregi şi zeci de mii de vieţi omeneşti, în sudul Indiei, în Sri-Lanka.

Sumatra, Thailanda, fără putinţă de scăpare (cu excepţia unor animale pe care instinctul le-a făcut să se refugieze pe înălţimi şi a unei populaţii primitive care, locuind de sute de ani pe aceste tărâmuri, a „adulmecat" primejdia).

Şi deci, un uriaş val de ţărm, un munte lichid, s-a născut, a înaintat, a urmărit şi a înghiţit totul în calea lui. Nu a fost un gest al unor fiinţe malefice – cum a fost atacarea celor două turnuri gemene de la New York – ci un act al „Mamei-natură" (cum e numită aici).

Oricât am încerca s-o strunim, ea, Natura, îşi face de cap cu toate cele patru elemente: aerul (uragane, tornade, ciclonuri etc), pământul (cutremure ca acela din Oceanul Indian – două am trăit şi eu), apa (inundaţii, Tsunami etc.), focul (vulcanii, pârjolurile spontante etc).

Greu sau imposibil de prevăzut – suntem fără apărare.

Toţi filosofii şi toată filosofia noastră – suntem supuşi acestor

STIHII.

17 MARTIE

De necrezut dar adevărat. Pe 12 martie, m-am căsătorit cu Maurice.

A fost o ceremonie formală – nici n-am apucat să spun „I de".

Martori ne-au fost James Waller şi Ilinca Bartolomeu.

Cu câteva zile înainte, semnasem un „waiver", un „prenupţial agreement", operaţie de neconceput în România (sau în căsătoriile mele precedente) dar ce să-i faci? Suntem în America şi Maurice e american. Renunţ deci la ce mi-ar reveni automat din „averea „care nu prea există a lui Maurice, îmi lasă prin testament 50.000 de dolari, restul revenindu-i fiului lui, acestui leneş profitor (ta-su îi plăteşte chiriaş.a.), obez, refuză să-şi ia o slujbă, e grosolan – mă rog, e o problemă delicată dar nu mai puţin supărătoare. Mama lui a murit cu vreo treizeci de ani în urmă. Era schizofrenică.

Apoi, duminică, a fost o mare sărbătorire a lui Maurice, pentru împlinirea a şaptezeci şi cinci de ani. Peste o sută de persoane care au salutat multilateralitatea lui, talentul lui şi felul în care a condus directoratul artistic al Filarmonicii din

Brooklyn. Spre sfârşit, am recitat şi eu o poezie pentru el.

7 APRILIE

Sunt tot mai copleşită de memorie. Pe 11 mai, plecăm în

Germania unde o s-o revăd pe verişoara mea Mela, pe

Hannelore, poate pe Heinz, dar absolut sigur pe prietenul meu de o viaţă, Mony.

*

Grigurcu, se pare, a scris un articol fulminant împotriva mea şi a ultimei mele cărţi.

Am avut un „reading" la Salisbury, Maryland, unde m-am reîntâlnit cu blonda iapă sălbatică de acum unsprezece ani, alter ego-ul meu, mai bătrână şi rânjind urât la mine.

*

Pe 7 mai, o să avem un party pentru „căsătoria „noastră.

Am pus cuvântul în ghilimele, deşi port un inel pe deget – o fi fost al părinţilor mei? marchează nunta de argint a mea cu AH?

Nu mai ştiu. În orice caz, eu le-am procurat aceste inele… Totul e neverosimil, ba mai rău – ireal.

30 DECEMBRIE

Şi aşa trece viaţa.

În articolul lui Grigurcu (n-am „acces la metafizic", sunt „Marxist-leninistă"!!!), nu există analize estetice dar, din fericire, citate care-l infirmă şi-i atestă reaua credinţă.

Voiajul în Germania. Impresia că o văd pentru ultima oară pe Mela. Ba chiar şi pe Mony cu care m-am văzut des şi emoţionant. E acelaşi interlocutor strălucit, s-a înţeles foarte bine cu Maurice – dar e cam bolnav, la fel şi soţia lui, Ţuchi.

Exilul nu pare a le fi priit. De ce au plecat? Oare din pricina atmosferei pline de prejudecăţi (aşa-zisul „anticomunism", antisemitism etc.) din România de azi?

Pe Heinz n-am reuşit să-l văd. Am vorbit, la telefon. După incriminatoria lui prezenţă în STAS1, serviciul de securitate german, pare-mi-se că e oarecum iertat (el mi-a explicat ce s-a întâmplat, cum a fost şantajat etc), lucrează din nou la televiziune.

*

La Party-ul nostru de nuntă, au venit şi dragii mei

Ludmila şi Sonio Beneş, Tiby Ilorvâth cu Georgina, Aurora.

Barbara Davis cu Ned, Gaby şi Luigi Nicolau, Miriam – şi cine ştie câţi încă, în afara prietenilor lui Maurice.

*

Dar s-a întâmplat şi o minune: un voiaj la Cancan, în golful Mexicului. O mare dulce, bună pentru înot, cu pelicani zburându-mi pe la nas, şi, mai ales Chichenitza, cultura mayană care m-a făcut praf!

*

L-am revăzut şi pe Kindy! De data asta nu m-a călcat în picioare dar nici nu m-am ales cu vreo explicaţie a purtării lui anterioare.

1999

25 IUNIE

Lunile trec iar eu mă deteriorarez. Umblu greu, nu pot sta în picioare decât foarte puţin.

Am fost în România – Bucureşti, Neptun. Revedere cu

Ioana, cu Mioara, cu Sora.

Yvonne are un nepoţel drăgălaş care însă la doi ani nu vorbeşte decât monosilabic.

*

Am fost şi în Olanda, cu Mauriee, la un Festival de poezie. În

holul sălii, se plasaseră panouri cu buze, chiar aşa, fiecare aparlinând unui alt poet, drept care apăsai pe un buton şi auzeai vocea ilustră recitând. Erau de asemenea amplasate năsălii, chiar aşa, pe care, întinse, actriţe recitau monologuri din Shakespeare!

Asta s-a întâmplat la Rotterdam, unde mai fusesem odată, de mult, cu Teatrul Ţăndărică. Am vizitat marele port dar, bineînţeles, m-am bucurat să revăd Amsterdamul, fără aura totuşi a primei mele întâlniri cu oraşul (Veneţia Nordului).

Cum oriunde ne aflăm, ne ducem şi la grădina zoologică, am fost şi de data asta dar, neputând eu umbla, la ieşire m-au dus într-un cărucior la autobuz.

E uimitor de câte invitaţii am parte, ca să recit poezie, şi, deşi în dreptul numelui meu scrie „România", dacă a şfifost în ţară, probabil că nu aş fi primit aceste invitaţii – inclusiv la seminarul de traduceri franco-engleze şi la colocviul Paul

Celan de la Paris…

L-am revăzut pe Sandei Hrisanide. N-am reuşit să dau de

Gaby Căciulă.

La Haga – muzee. La Utrecht l-am lăsat pe Mauriee să se ducă singur ca să nu-i atârn ca o ghiulea de picior. Devin

„Necorespunzătoare"…

În România, nu l-am văzut pe Vlaicu Bârna. A murit. Cum mi-au murit cei dragi şi apropiaţi: Tolea Vieru, Vasile

Dumitrescu, Cristian Popişteanu. Pagini întregi ar trebui să scriu despre ei – dar n-am energie.

O să completez în comentarii dacă voi ajunge să-mi continui memoriile.

26 NOIEMBRIE

Mâine – de fapt astăzi, după calendarul vechi – împlinesc şaptezeci şi cinci de ani! îmi amintesc de vremea când săream coarda precum şi de săriturile mele peste cal…

Mi-au apărut în „Adevărul literar şi artistic „douăzeci de pagini, „Prefaţă la jurnalul unui jurnal", pe care le-am scris la îndemnul lui Hâncu.

Sunt întoarsă dintr-o călătorie la Lumb Bank – pentru un

„Curs de poezie" (co-tutor Alan Brownjohn). Un tărâm cam dezolat, cu oi, cu buruieni negre-galbene şi cu mormântul

Sylviei Plath.

A fost un succes – dar când n-a fost?

*

Trei sferturi de secol de viaţă. „Marele" astrolog Oniţă, pe care mi l-a adus Vera Valeriu, mi-a prezis moartea la şaptezeci şi şase de ani. Mi-a consultat caligrafia, mâinile, scrisul – decât că nu-mi ştia numele – şi a dedus că am mari calităţi negustoreşti dar nicio legătură cu arta sau creaţia!!! Asta în charta finală.

Deci, ar trebui să scriu (să pronunţ) aceste cuvinte „cu limbă de moarte". Sau să spun ca într-un poem al meu mai vechi, „Exorcism":

„Nu mă tem de găinile-îngeri răcorindu-şi în vântul luminii inocentele pene…"

Liviu îmi cere completări la traducerea din Hamlet. O

pune în scenă în România".

Trebuie să-mi scriu cartea de memorii într-o nouă formă.

2000

23 MAI

M-am întors dintr-o (prea) lungă călătorie în Europa.

Paris. L-am revăzut pe Hermann. Are nouăzeci şi patru de ani. Mi-a tăiat „alocaţia" la jumătate. Probabil pentru că m-am măritat şi-l consideră pe Maurice protectorul meu.

Dar cumplită a fost vestea că Mony e la spital. Am aflat-o de la Geta Horodincă. Am dat un telefon, vorbind cu Medy, sora lui, i-am spus „ştiu că noi două n-am fost niciodată prietene dar vreau să ştiu despre Mony, la care ea mi-a spus că, pomenind numele meu, acesta a deschis ochii.

Când am ajuns la Bucureşti, Mony – Ovid S. Crohmălniceanu – era mort. Ţuchi, soţia lui – Ruth – a murit în aceeaşi zi.

Pierderea, lui îmi provoacă o durere egală cu cea resimţită la pierderea lui Anatol Vieru-Tolea. Doi prieteni pe decenii pe care i-am iubit şi care m-au iubit, doi mentori, două fiinţe cu excepţionale contribuţii la patrimoniul cultural românesc!

După Paris, a urmat Praga. Cu mulţi ani în urmă, fusesem acolo cu Titus Popovici şi alţii, în schimb cultural, trimişi de Uniunea Scriitorilor. Mă impresionase Aleea alchimiştilor, vechimea – nu şi atitudinea gazdelor, rece şi mi s-a părut cam dispreţuitoare. Spre deosebire de alte ţări prietene. Şi un amănunt nostim: însoţitoarea noastră ne dă întâlnire la cafeneaua „Les trois Autriches". Ali, care ştia istorie, se întreabă:

„Care trei Austrii? ca să ne dăm seama că numele cafenelei era „Les trois autruches" – adică „La cei trei struți"!

De data asta, m-am întâlnit cu Verona, soția țărancă, acum văduvă, a lui Tuți – Jan Tausinger, fratele Papei – Miriam Răducanu, talentat compozitor (Vieru spunea că e mai talentat decât el însuși) și care, părăsind România, a făcut carieră de dirijor la Praga. – și a murit prematur.

A urmat Viena – unde, de asemeni (cred că a fost primul meu voiaj în Occident.) am fost cu mulți ani în urmă, împreună cu Baconsky și Petre Stoica. Am ținut să stau tot la hotelul Wandl, cel de demult. M-am revăzut cu cea mai veche prietenă a mea, din copilărie, de la Prund, din Brașov, Stela, cu Friederike, poeta și iubita lui Ernst Yandl (prea bolnav ca să mă întâlnească) și cu Marie-Therese Kerschbaumer, cea care l-a tradus pe Goma și care mi-a spus că a înțărcat-o cu România din cauză că acesta s-a purtat prost cu ea.

Maurice nu cunoștea. Europa Centralg. Am văzut câteva spectacole flulu al lui Alban Berg, un Don Giovanni cu păpuși, un Odón de Horváth).

A urmat București. N-am avut parte de premieră la Hamlet ci doar de un „șnur" dezamăgitor.

Oarecum reușită lansarea cărții pentru copii (reeditare, între noi copiii/

În toate aceste peregrinări, am purtat cu mine banderola de doliu după Mony Crohmălniceanu.

*

Întoarsă aici, s-a întâmplat o grozăvie.

La Centrul Cultural urma să aibă loc o seară de poezie.

Eram la Coriolan Babeți în birou când s-au auzit vociferări de pe culoar. Peste câteva minute, am înțeles că ele mă priveau. O prietenă a Aurorei Cornu (care urma să citească și ea în acea seară), Dragă Bona, protesta împotriva prezenței mele, că, adică, ce caut eu la Centrul Cultural când sunt „o stalinistă".

Învederată.

Aurora era cu mine în birou – Babeți făcea un du-te-vino între culoar și birou, încercând s-o potolească pe doamna Bona – eu, aflând despre ce e vorba, le-am spus că plec, nu mai particip la recital, când, spre stupoarea mea o aud pe Aurora

răstindu-se la mine: „Mă e… pe credinţele tale!” (en toutes lettres). Apoi a încercat să-şi justifice prietena spunând că a avut rude în închisoare. „Şi ce, Nina e vinovată de asta? „a ripostat

Anca Pedvis. „Ei, indirect… „a răspuns Aurora.

Ca de obicei, în faţa unor asemenea agresiuni, am paralizat. Nu am replică. Sau îmi vine, dar mai târziu (l’esprit de l’escalier…).

Am rămas stupefiată auzind-o pe Aurora cu care, credeam eu, eram prietenă de decenii, exhibând o asemenea ură, cu martori, faţă de „credinţele” mele de demult, despre care n-am făcut niciodată un secret şi despre care ea n-a pomenit niciodată până atunci. Surpriză? Da, deşi „prietenia „noastră de decenii s-a spulberat în zece minute ceea ce dovedeşte că a fost iluzorie. „Rivalităţile” noastre în materie de bărbaţi fuseseră de mult îngropate în cenuşa timpului – sau aşa mi se părea, chiar le comentam cu umor – dar nu ştiam că alt lip de „rivalitate” mocnea înăuntrul ei. Păcat. Ajunsesem să nutresc o adevărată afecţiune pentru ea, îi apreciam inteligenţa, umorul, farmecul. În ciuda acceselor ei megalomane.

N-am fost niciodată la Paris fără s-o vizitez. N-a fost niciodată la New York – unde şi-a cumpărat un mic apartament – fără să ne vedem, îmbrăţişându-ne la despărţire, când a murit

Ali, am participat împreună cu Zimra – Ana Novac şi cu Mioara

Cremene la o şedinţă de „spiritism” – care nu mi-a adus nicio consolare… Ne petreceam, de câte ori se putea, aniversarea zilelor noastre de naştere, la şase-şapte ani distanţă şi la câteva zile (eu – la 27 noiembrie, ea, la 6 decembrie).

E drept că întotdeauna mi-a fost frică, de răutatea şi brutalitatea ei, dar speram că „securile” fuseseră îngropate şi, de altfel, făceam eforturi să n-o stârnesc. Nu bănuiam că „rivalitatea” nu privea numai faptul că, de pildă, Marin mă iubise şi pe mine ci avea în vedere „cariera” mea, cărţile scrise şi publicate etc. – ca şi când pe ea ar fi împiedicat-o cineva să şi le scrie pe ale ei. (Cinicului şi sarcasticului Paul Georgescu îi plăcea să citeze din clasici: „Ce mai chichirez gâlceava/ dacă nema putirinţa „…)

Cu această ocazie, mi-au venit în minte amănunte pe care le voiam uitate. Fiind într-o croazieră cu scriitori, Aurorei tocmai îi apăruse în „Scânteia” un lung poem, „Zeiţa cu sprânceana albă”, drept care ea s-a grăbit să spună în dreapta şi în stânga: „Azi, Nina are o zi rea”. Dar asta a fost de mult de tot.

Mult mai de curând, ar fi trebuit să înregistrez simptome îngrijorătoare care dovedeau că megalomania ei bine cunoscută o luase razna. Odată, mi-a spus o frază, fără să-şi dea seama cât de umilitor suna: „Ai observat că gloria mea se datorează unor bărbaţi? Mai întâi Marin, apoi Rohmer şi apoi

Aurel. „Se referea la Preda, apoi la filmul „Le genou de

Claire", unde avea un rol secundar şi, în sfârşit, la soţul ei.

Aurel Cornea, care fusese luat ostatec în Liban şi la a cărui întoarcere acasă, Aurora l-a îmbrăţişat şi poza a apărut pe prima pagină în „Le Monde"! Altă dată, după un voiaj în

România, mi-a spus că le-a declarat scriitorilor prezenţi precum că se mărită cu un director de editură înjur de cincizeci de ani şi cum Ileana Mălăncioiu şi-a spus în gând: „Te pomeneşti c-o face şi pe asta!" „A spus ceva?", am întrebat eu. „Nu, dar am văzut cum i s-a lungit faţa „... În sfârşit, mi-a mai dat un telefon cu următorul conţinut: „Te invidiez, puţin", „Pentru

Maurice?", am întrebat eu. „Şi pentru Maurice dar, mai ales, pentru carieră".

Apoi a urmat explozia de la Centrul Cultural.

Avea dreptate Mioara Cremene care-mi spunea că prietenia Aurorei faţă de mine e o simplă „faţadă".

FINAL DE CAPITOL

Deşi îmi propusesem să nu mai calc pe la Centrul

Cultural, nu m-am putut abţine şi astfel m-am trezit agresată de un alt prieten al Aurorei din Washington care mi-a spus că n-am ce căuta în America şi să mă duc în China comunistă. Am replicat prosteşte: „Nu cunosc limba". „O s-o învăţaţi" mi-a spus el – „aşa cum aţi învăţat şi româneşte". Ar fi trebuit să-i spun că acele „credinţe" de acum cincizeci de ani, au fost „contractate".

când aveam eu însămi cincisprezece ani şi că aceasta s-a petrecut când în ţară „domneau fascişti ca dumneata" – asta ar fi trebuit să-i spun. Dar, nebeneficiind decât de „mintea românului de pe urmă", am mai bâiguit ceva nepotrivit după care am tăcut, paralizată şi am cerut ajutor altor participanţi fiindu-mi chiar frică de un atac contondent!

Obosind probabil de a-şi dori glorie fără să poată dovedi existenţa vreunei opere, Aurora se decide în acest secol să publice o carte.

Cartea se numeşte Romanian fugue în C-sharp (o greşeală în titlu, se cerea adăugat „minor" sau „major"). După propriile ei relatări, cu treizeci de ani în urmă, scrisese o trilogie, în

Grecia, unde se afla în vacanţă cu prietenele ei Mioara Cremene şi Ana Novac (Zimra). Cartea aceasta, scrisă şi rescrisă de cineva în englezeşte parc un compendiu, un rezumat al acelei trilogii

(a refuzat să mi-o dea s-o citesc – „s-ar putea să nu-ţi placă"), e lipsită de „subiect", acţiune, aglutinează persoane reale (Zimra, prof. Fayon) cu altele neverosimile, cu totuşi câteva pagini evocând moravuri din satul ei de baştină care amintesc de firul ei de talent poetic pe care nu ştiu de ce l-a părăsit.

Dar cel mai întristător e cumulul de afirmaţii false de pe copertă, din interviuri plătite la televiziune şi din alte „anunţuri publicitare" în care se dă cu zece ani mai tânără (ca şi când s-a măritat cu Marin Preda când avea patrusprezece ani!), în care afirmă că a jucat rolul principal în filmul lui Rohmer Le genuu de Claire (era un rol secundar), că era unanim recunoscută încă de când avea cincisprezece ani (nu era nici când avea treizeci şi cinci!) şi alte năstruşnicii…

Aurora e, fără îndoială, o personalitate. E păcat că, după o absenţă de decenii, a oferit acest „ridiculus mus". Felul în care se autopropulsa, în absenţa oricărei dovezi, era mult mai convingător – vorba ei, „te pomeneşti" că e o scriitoare, îşi spuneau cei care îi auzeau proclamaţiile. L-a fascinat şi pe Eugen

Simion, cum se vede din cartea lui de convorbiri (el voia să afle mai multe despre Marin Preda – când colo, a produs un spectacol al Aurorei).

Mic, recunosc, mi-e dor de întâlnirile melc cu ea, de umorul ei, de inteligenţa ei, ba chiar şi de autoadoraţia frenetică pe care o exhibă. Refuz să o consider „mă bete noire". De concurenţă literară nu poate fi vorba iar „rivalităţile" privind bărbaţii sunt de mult îngropate în trecut (la propriu şi la figurat)

ceea ce n-a împiedicat-o să facă o scenă în public, repudiindu-şi buna prietenă, Mirela Roznoveanu, pentru câteva rânduri pe care le-am scris pe coperta cărţii acesteia.

E limpede că Aurora mă urăşte. Eu, deşi încă mi-e frică de ea, nu-i doresc, pentru propria ei linişte sufletească, decât să-şi accepte limitele şi să se împace cu lumea.

21 IUNIE

Ziua lui Ali. Solstiţiu. Ar fi împlinit optzeci şi cinci de ani.

Ar fi putut să-i împlinească. Şi viaţa mea ar fi arătat altfel.

M-am lămurit ce ar putea să-i facă rău Aurorei: dacă mic mi-ar fi bine!

*

Se pare că Breban a publicat în Contemporanul" rânduri „amabile" despre mine şi despre AU. Încearcă, pesemne, să „dreagă busuiocul"…

SENSUL VIEŢII

În a doua carte de memorii a lui Breban, cu oarecum pomposul titlu de mai sus, Nicolae e mai mult decât amabil faţă de mine şi de Ali, de parcă ar dori să „restituie" câte ceva din ceea ce i-am dăruit.

Dar, conform propriilor lui cuvinte (mi le-a spus adesea):

„Din două sărutări şi trei palme primite nu se face sumă algebrică. Rămân două sărutări + trei palme"…

Totuşi, ingratitudinea lui Breban nu se compară cu cea a lui Eugen Barbu. L-am sprijinit amândoi, eu cu Ali, cât am putut, la începuturile lui, am crezut în talentul lui, l-am recomandat prietenilor mei (Vasile avea aprehensiuni…) ca să ne trezim bălăcăriţi în „Luceafărul" subsemnata, tatăl meu şi Ali, atac cvasiantisemit (Ali totuşi nefiind evreu).

Aici se spune: „No good deed goes impunished" (nicio faptă bună nu rămâne nepedepsită). Mai pe româneşte: „Bună ziua ţi-am dat, belea mi-am căpătat" sau, mai drastic: „Facere de bine, f… de mamă".

2001

12 MARTIE

De necrezut! A trecut din nou aproape un an, fără a nota nimic.

Şi, Doamne, câte ar fi fost de consemnat!

1) Azi, se împlinesc trei ani de când m-am căsătorit cu Maurice.

2) Am făcut o croazieră formidabilă în Caraibe.

3) Am un computer (are şi alfabet romanesc). Cu stângăcie, lucrez totuşi la el.

4) Am şaptezeci şi şase de ani. Maurice are şaptezeci şi opt. Ce mai e de sperat, de proiectat?

COMPLETĂRI

Lapidaritatea notelor mele mă obligă la acestea.

Întâlnindu-l şi cuplându-mă cu extraordinarul Maurice, ideea

sinuciderii s-a îndepărtat – şi doar ea mi-a fost o atât de solidă pavăză! O purtam cu mine – de fapt, înăuntrul meu – şi oricâte obstacole îmi punea destinul, oricâte accidente mi se întâmplau, ea, ideea sinuciderii, îmi era mereu la îndemână.

Acum deveneam din nou vulnerabilă.

De ce e Maurice extraordinar? Nu numai pentru că ştie tot – literatură, muzică, arte plastice, istorie, eu fiind adeseori ignorantă – ci, deşi atât de deosebiţi ca „background", el, născut în

Michigan, America, eu în judeţul Covurlui, la Galaţi, în

România, cu biografii şi mentalităţi diferite, ne îmbrăţişăm în talente şi vederi. El n-a fost niciodată comunist, ci cumva de stânga dar existenţa Uniunii Sovietice, cu grozăviile ei, l-a împiedicat să-şi păstreze tendinţele socialiste. Oricum, ei, americanii, erau mult mai bine informaţi decât noi, cei din ţările satelite. Sau, oricum, decât mine…

Croaziera a fost prima mea experienţă majoră a unei asemenea călătorii de anvergură. Au dispărut în negura uitării voiajul cu Piotr Velikii sau cu Transilvania, în compania colegilor de breaslă, cu vizite gâtuite şi operate sub supraveghere.

De astă dată, am văzut un Puerto Rico, feeric, cu case colorate care – ce să fac? – iar îmi aminteau de Sighişoara, un

Santo Domingo dezamăgitor (poate şi din cauza ploii, dar, mai ales, din pricina dezolantei diferenţe dintre cartierele înlesnite şi cele sărăcăcioase). Barbados a fost o catastrofă, din cauza vremii şi a unui şofer escroc care ne-a transportat greşit, ducându-ne la un fel de plajă de sfârşitul lumii, râpoasă, pustie – şi era ziua mea! Reîntoarcerea pe vapor n-a fost mai reuşită. Maurice n-a fost de acord cu felul în care dansam (încercam să fiu bine dispusă…). În schimb, Martinica a fost o revelaţie. Într-un sat de pescari, într-un golf, îmi amintea de 2 Mai, cu o mare blândă, primitoare. Şi a mai fost şi un miraculos voiaj într-un submarin, cu fel de fel de vietăţi însoţindu-ne, peşti coloraţi şi cu fantastice castele zidite subacvatic de tot felul de făpturi. E uimitor cât de lapidare au fost notaţiile mele în jurnal, obligându-mă la aceste detailări…!

2002

7 IANUARIE

Da, din nou aproape un an de când n-am mai notat nimic în acest caiet. Acum trei zile, el părea a fi dispărut! Şase ani din viaţa mea!

L-am căutat cu disperare ore întregi, împreună cu
Maurice – şi l-am descoperit în dosul unei perne din canapea!
Ce s-a mai întâmplat în anul acesta sau în cel precedent?
Johnny Răducanu a avut un concert la Centrul Cultural Român.
Tot acolo, l-am prezentat pe Adrian Sângeorzan.
*
Groaznica tragedie de la World Trade Center!
Am văzul-o cu ochii mei, la televizor, în timp ce avea loc!
Am văzut avioanele pătrunzând în clădiri şi am văzut clădirile prăbuşindu-se! Cum pot descrie oroarea mea asistând neputincioasă la asemenea grozăvie?! Viaţa noastră – a lumii – s-a modificat, (mi-am anulat plecarea în România).
*
Vara a trecut fără mare, doar cu un înot într-un bazin din care, datorită şalelor mele anchilozate, n-am putut ieşi; m-a scos „Salvamarul".
*
Lucrez intensiv la Memorii/
29 MAI
Tragedii!
A murit Doinaş şi Irinel s-a sinucis în aceeaşi noapte.
Eu am avut un accident aproape fatal. Am căzut de pe un scaun înalt, am simţit o durere indescriptibilă şi mi-am spus:
„Gata! Eşti paralizată pentru toată viaţa!" Din tibia dreaptă, îmi curgeau şiroaie de sânge, dar eu eram pe spate şi nu mă puteam mişca. Am izbutit, totuşi, să mătărăsc ca un gândac strivit pe jumătate până la baie unde mi-am înfăşurat piciorul într-un prosop – deci nu eram paralizată. Sângele a continuat să-mi curgă, prosopul s-a umplut de sânge, l-am schimbat.
De două luni, trăiesc în durere, cu medicamente.
30 IUNIE
Sunt în continuare beteagă. Am fost la doctori, m-au cercetat la raze, mi-am fracturat o vertebră. Am un brâu de plastic dar nu pot umbla sau sta în picioare mai mult de cinci minute. Mă ţin cu antinevralgice.
*
Am aflat că a murit Maria-Luiza Cristescu. Halâlos tavasz –

primăvară mortală (titlul unuifdm maghiar) …

26 NOIEMBRIE

Mâine împlinesc şaptezeci şi opt de ani. N-am vrut să-mi sărbătoresc ziua. Mai importantă mi se pare data de 7 decembrie când Maurice împlineşte optzeci de ani!!!

Totuşi, întrucât va ninge şi vor veni la mine Carmen

Firan, Adrian Sângeorzan şi rusul Andrei Gritsman, am un mic sentiment de sărbătoare şi mă uit la fotografia lui AU.

*

Lucrez de zor la Memorii ceea ce explică de ce scriu atât de rar aici (paginile de „acolo „sunt de multe ori aduse la zi).

Maurice, după un Polonius grozav, l-a jucat excelent pe

Tiresias în Bacantele lui Euripide.

Sunt în continuare heteagă. Nu pot umbla, nu pot sta în picioare. Cât va mai dura coşmarul, cât vor mai dura durerile?

5 DECEMBRIE

A nins astăzi ca niciodată de când trăiesc la New York.

M-a fermecat şi m-a întors în copilărie (din nou COPILĂRIA, stihia de care mi-e dor şi care mă bântuie).

Zăpadă luminoasă, feerie… Mai puţin definitivă decât scriam într-o poezie de demult

„N-avem leac pentru tine, ninsoare…

Dacă nu te înduri.

Am s-adorm şi eu în aceste păduri, lângă cerbi, lângă ciute…

Încet îngheţăm, pe tăcute, ne facem sălbatici şi suri şi nimica nu ne mai doare…

N-avem leac pentru tine, ninsoare…”

*

Cu această poezie aparţinând perioadei mele „lirice” din

1957, am constatat cu groază că se încheie notaţiile mele în caiet

(decembrie, 2002).

Cele ce urmează de la data de mai sus până astăzi, precum şi altele, din alt timp, nu în ordinea importanţei şi, de fapt, în nicio ordine, vor fi notate şi comentate.

DIN MEMORIE

OASELE MELE

Aveam cred opt ani când mi-am fisurat tibia într-un accident de

schi la Poiana Braşov.

În 1984, mi-am fracturat două coaste la Paris. Era după moartea lui Ali şi mă mişcam ca o somnambulă, împiedicându-mă de fotoliul cu ramă de metal din casa lui Lily Denis.

În 1987, am căzut fracturându-mi glezna în trei locuri, în staţia funicularului care trebuia să mă ducă în insulă.

În sfârşit, acum câţiva ani, căzătura cumplită soldată cu o vertebră ruptă ceea ce a dus la operaţia efectuată la şira spinării.

Iată, după doi ani, aştept zadarnic să mă vindec.

Din însemnările pe care le-am scrijelit în cele trei săptămâni de spital, extrag următoarele: „A doua zi după operaţie, îmi intră doi doctori tineri în cameră spunându-mi că va trebui repetată operaţia! S-a dovedit că fusese o greşeală, au confundat pacientul! Dar am avut o noapte albă datorită erorii lor… Am avut dureri înfiorătoare timp de două zile în dreptul pântecelui…

Mâine se împlinesc opt zile de când n-am mai fumat şi n-am băut. Ăsta ar fi un avantaj mai ales pe linie de economii…

Mâncarea e mizerabră, mi se ia sânge de trei-patru ori pe zi, frecvente radiografii. De mâncare profită nepretenţiosul

Maurice care mă vizitează zilnic şi deşi patul de alături e liber, nu poate petrece noaptea la mine… Spitalul e neîncălzit, e chiar ger, am răcit, am făcut febră mare… Surorile sunt neglijente sau absente… Nespălare şi deprimare… Pe 8 noiembrie – luna naşterii mele – s-ar putea să mă duc acasă. Cum am să mă descurc cu mersul la baie, gătitul etc.

— Dumnezeu ştie!” Trec peste alte amănunte umilitoare şi jenante.

E evident că structura mea osoasă e fragilă, nu neapărat datorită decalcifierii care se manifestă la femei după menopauză sau din cauza vârstei. Ca în unele poeme ale Ilenei Mălăncioiu dedicate lui Ieronim – trupul meu adăposteşte un templu surpat.

TOT DIN COPILARlt

Cam pe vremea când stăteam cu piciorul în ghips, când aveam opt ani, citeam de zor nu numai Submarinul Box ci şi

Gruia lui Novac (vai de turcii care-i stăteau în calc!), făceam cunoştinţă cu Soarbe-zeamă, cu Strâmbă-lemnc şi cu Sfarmăpiatră şi, mai ales, cu neuitatele „Zâne din Valea Cerbului”.

carte care ar trebui neapărat reeditată, deşi, probabil, basmele

erau mai ales citite de fete-poete dotate cu imaginaţie. Acele ceţuri albăstrii planând peste poiana cu anini, în care Zâna

Florilor, Zâna Stelelor, Zâna Gâzelor şi altele îşi depanau poveştile, acel neuitat verset: „Zânover, Binovin, Căslachin".

(„Zâno Verbino; vin că-s la chin…"), de care-şi mai aminteşte

Margareta Dorian – şi câte şi mai câte…

ÎN ŞCOALĂ

Satira lui Horaţiu cu pisălogul căruia poetul i se adresează cu: „JEst tibi mater?", vrând să scape de el şi trimiţându-l… la maică-sa.

Refrene…

Vă mai amintiţi? „U.R.S.S. – bastionul păcii e". Sau cântecul „de dragoste" adresat Bucureştiului: „Buhariest, cântec dulce dze vioarie/, Buhariest, mii de cântece sprinţarie/ dzela

Moscova dragă să primieşti/ un salut, scump oraş, Buhariest".

Sau, minunatele reclame pe care cei de vârsta mea le ţin minte (dar nu numai ci), de dinainte de război?

De pildă:

„Plouă de trei zile foarte tare şi de alte două mai puţin.

Eu am o mare supărare că n-am fulgarin".

sau

„Se-ntreabă toţi mereu cum mă întreb şi eu, de ce madam Popescu e frumoasă – De ce cu tenul ei sfidând alte femei pe vânt şi ploaie poate ca să iasă?

De ce când intră ea la teatru, cinema, se-ntoarce toată lumea să o vază

Mâinile-i catifelate şi-un obraz splendid

secretul e: crema Candid!

sau

„A fost odată o oaie o ocne bucălaie.

Era mândria satului şi-a ciobănaşului.

Dar într-o zi cu soare când erau pomii-n floare, micuţa, oaie n-a mai vrut să stea cu turma la păscut:

— Nu stau în turma, voastră – i-a spus oaia măiastră căci ştiu că lâna mea va fi stofa Electa într-o zi!"

sau

„Hau, hau, hau

(spun vulpea, lupul şi-astrahanul)

la Sabego!

În vitrină vrem să stăm să fim marfă de vânzare!”

sau

„Bob, Bob, e-un săpun.

Bob, Bob, cel mai bun.

Bob, Bob, ideal, un săpun fenomenal.

O mână spală pe alta, eu vă spun vouă, dar săpunul Bob, să ştiţi, spală pe-amândouă…

Şi câte şi mai câte refrene vesele, într-o epocă deloc veselă!

După război, au urmat altele, mai puţin „inspirate”.

Dumitru Radu Popa, scriitor şi eminent critic literar, m-a uimit cu bogatul lui repertoriu „de epocă”… Personal, mai reţin

„Dropsurifine şi drajeuri, /caramele şi jeleuri” pe care le-am inclus în piesa mea pentru păpuşi Elefănţelul curios…

N-aş vrea să-mi amintesc… totuşi.

Vorbind cu M.U. care locuia la San Diego, l-am invitat să vină la New York, să stea la mine (eram parteneri de înot nocturn la 2 Mai). „Prea mulţi jidani”, mi-a spus el. La insistenţele mele, poetul a repetat: „Nu. Prea mulţi jidani”.

Drept credinciosul D.L. cu care eram prieteni i s-a adresat femeii care-l adora (supravieţuitoare a unui lagăr de concentrare, cu număr tatuat pe antebraţ) cu apelativul: „Jidoavcă împuţită”!

Doi poeţi… Doi colegi… Aceeaşi mizerie…

…Deşi, după atâtea exemple, ar trebui să ne dezbărăm de nesăbuita dorinţă de a vedea coincizând mesajul operei cu comportarea în viaţă a autorului. Gogol a fost antisemit, Cehov – nu.

Cărţile lor sunt mari deopotrivă. Marin Preda mi-a făcut cândva următoarea teorie (asta după ce îi reproşasem nişte atitudini necuvenite, în neconcordanţă cu ceea ce scria): „Noi când scriem, suntem ca soldaţii sub arme. Viteji, eroici. Mizeriile noastre le lăsăm pentru civilie, pentru viaţa noastră de toate zilele…”

Desigur, există şi dovezi de armonie în care „viaţa şi opera” se îmbină şi se susţin reciproc. (Ritsos? Kafka?) dar şi opusul (chiar şi Thomas Mann, Bertolt Brecht, Céline, E. Pound ş.a.).

Să abandonăm deci visul despre sudura ideală dintre om şi operă. Viaţa trece, opera rămâne.

…Altă iluzie pierdută…

…Şi încă una.

„Cel mai strălucit profesor de la Iowa University”, cum mi l-a

recomandat Cezar Baltag, se născuse la Galaţi ca şi mine, grec de origine, excepţional profesor de literatură comparată – mă vizitase odată în România, drept care, fiind eu la Iowa, am ţinut neapărat să-l întâlnesc.

Întâlnirea pe care am mai pomenit-o în treacăt, a fost dramatică. Stavros Deligiorgis tocmai traversase o criză mistică şi a ţinut să-mi facă, în primul rând, o recomandare: să nu mai scriu poezii, să nu mai compun, întrucât aceste activităţi creatoare tind să-L concureze pe unicul Creator autorizatadică pe

Dumnezeu.

Am rămas trăsnită precum am fost şi după aceea când, tam-nisam, Stavros a proferat o filipică împotriva homosexualilor, refuzaţi de biblic, şi care – îmi dădea el ca argument suprem – nu zâmbesc şi nu râd niciodată!!!

Am doi buni prieteni homosexuali cu un deosebit simţ al umorului, zâmbim şi râdem de câte ori avem ocazia. Am asistat la nunta lor – ilegală, bineînţeles – oficiată de o preoteasă lesbiană. Rareori mi-a fost dat să particip la o ceremonie atât de mişcătoare şi de pură.

N-am să înţeleg niciodată cum poate fi blamat şi discriminat cineva pentru ceva de care nu răspunde. Pentru a se fi născut femeie sau homosexual sau negru sau galben sau evreu sau ţigan. E o crimă. De proporţii. Aristotel le mulţumea zeilor că s-a născut grec şi bărbat. Bine a făcut întrucât cele două calităţi nu erau nici meritul nici opţiunea lui! (Şi eu aş fi vrut să mă nasc bărbat – şi poate în alt secol!)

Nu pot pricepe cum o minte atât de luminată ca a lui

Stavros Deligiorgis care a contemplat atâtea capodopere din literatura universală poate abdica la nivelul celui mai de jos bigotism, considerând homosexualitatea un PĂCAT!

Un „păcat" de care s-au făcut vinovaţi şi Michelangelo, şi

Walt Whitman şi filosofii greci, o problemă care încă se dezbate în România de azi, în care au fost implicaţi şi prietenii mei, eminentul doctor psihiatru Kindy Sonnenreich, eminentul muzicolog Mihai Rădulescu, care s-a şi spânzurat în închisoare.

(deci, ei nu erau numai marginalizaţi ci încarceraţi!), eminentul critic literar Ion Negoiţescu (ulterior a făcut şi el o încercare de sinucidere), eminentul dansator – cel mai mare!

— Trixy Checais, trimis la Canal, la muncă grea… Franţa, se pare,

a fost mai tolerantă (vezi Marcel Proust, André Gide, Jean Cocteau).

Cât despre genocidurile de natură etnică, ce să mai vorbim! (A echivala Holocaustul cu Gulagul e o eroare.)

CÂNDVA, TELEVIZIUNEA

Înainte de a deveni total sufocantă – Ceauşescu de dimineaţa până seara – se mai perindau şi nişte seriale: Dallas (saga a rechinilor capitalişti) sau Colombo. În legătură cu acesta din urmă, mă întrebam cum de a fost selectat (serial admirabil, de altfel) şi mi-am dat următorul răspuns: asasinii erau toţi intelectuali! Arhitecţi, fotografi, scriitori, savanţi etc. Lor li se contrapunea modestul, îmbrăcat într-un trenci ponosit, aparent stângaciul detectiv care, la urmă, le venea de hac sofisticaţilor, străluciţilor criminali!

Ura lui Ceauşescu – şi a Elenei – faţă de intelectuali se exercita în fel şi chip. Dumneaei le eliminase din program pe

Catrinel Oproiu, pe Carmen Dumitrescu (bineînţeles şi pe mine), înlocuindu-ne cu activiste grase şi cu coc, neputând sugera vreo competiţie cu „savanta de renume mondial".

El proferase deja ideea că între Eminescu şi un om obişnuit nu e nicio deosebire.

Felul cum pocea limba română m-a făcut să scriu următoarele:

„O vocală curată e dimineaţa mea.

Latină pronunţie în murmurul timpului confuz.

Cu silabe raţionale încerc să limpezesc mâlul ocult şi violenţa promiscuă – Protestul meu lingvistic n-are putere.

Duşmanul e analfabet.

Aceste strofe se găsesc în volumul Des/Facerea lumii în legătură cu care Gheorghe Grigurcu a afirmat cum că aş fi

„Marxist-leninistă". Fireşte, nu există nicio silabă „marxist-leninistă" în carte – dar ce contează? Chiar dacă se compromite în calitate de critic literar, principalul lui obiectiv era de a o

„Stigmatiza" pe autoare!

*

În ultimii ani, singurele momente în care puteam respira la televiziune erau emisiunea despre costumele populare şi desenele animate.

GÂNDUL ÎNTOARCERII

De când mi-am legat viaţa de a lui Maurice, a dispărut – pe lângă

dorinţa sinuciderii – şi aceea a întoarcerii definitive în

România. Nu-l pot extirpa din mediul lui, de lângă fiul lui, deşi ar fi putut fi un excepţional director artistic al oricărei orchestre din ţară legat cum a fost, timp de mai bine de patrazeci de ani de

Filarmonica din Brooklyn conducând, de asemeni, o întreprindere teatrală (astăzi e şi autorul „biografiei" orchestrei căreia i-a consacrat atâţia ani din viaţă).

Cât despre mine… Mi-e încă viu în amintire scandalosul episod cu evacuarea mea din casă, din apartamentul abuziv ocupat de un viceprimar. Corupţie atunci – corupţie şi azi, după câte anunţă ziarele. Şi întrucât sunt o fiinţă desuetă, incapabilă de

„Aranjamente" – ce m-ar aştepta?

Geta Costin îmi spunea că ceea ce iubeşte în România sunt „limba şi natura". Limba o port cu mine – de natura de acasă sunt lipsită şi mi-e dor. Nu şi de anumite „filosofii" ca:

„Mai binele e duşmanul binelui" sau „Rău cu rău dar mai rău fără rău"…

Maurice însuşi învaţă româneşte, cu dificultate, datorită gramaticii (vocabular are), declinărilor, conjugărilor (când a dat de o propoziţie ca „i-a adus fratelui lui", m-a întrebat: „Ce-i asta lului?" sau „s-a adresat surorilor lor", „Ce-i asta lorlor?") De asemeni, articolul hotărât şi nehotărât, ca să nu mai pomenesc de cinci cazuri şi trei sexe (masculin, feminin, neutru) care, vorba lui Maurice, pentru vârsta lui e cam mult…

Cum i-am spus lui Dragoş – şi altora – aş visa să fiu înmormântată la Bellu, în parcela scriitorilor. La care cineva a comentat: „Eu nu spun că n-are talent dar chiar să vrea să fie înmormântată alături de Eminescu"?

Iţim

…

NASUL MEU

Obişnuiesc să spun în glumă că am cel puţin trei lucruri în comun cu Ovidiu: poezia, nasul (Publius Ovidius Naso) şi exilul…

Dintr-o revistă americană am aflat de curând că a fost ridicată o statuie la St. Petersburg închipuind un NAS, în onoarea celebrei scrieri a lui Gogol, NASUL…

Nasul meu a fost celebrat mai modest prin portretele pe care mi le-au făcut Georg Lowendal, Victor Cupşa, Yvonne

Hasan, Ana Maria Smigcisebi, Vasile Kazar, Mimi Maxy, Florica Cordescu, Sorin Banuş, Perahim, Ottavio Fereiro di Araujo etc. dintre care multe s-au pierdut. Precum şi sculpturile lui Victor Roman, Carmen Răchiţeanu – din fericire, nu şi cea mai bună, după părerea mea, a Janei Ghertler, a cărei fotografie se află pe unul din pereţii mei din Rooscvelt Island. împreună cu o reproducere a lui Don Quijotte (Picasso), un desen-ilustraţie a lui

Traian Filip junior, o tapiserie şi o guaşă de Yvonnne Hasan, un tablou al lui Mimi Maxy, două compoziţii de Tamara Albu etc.

Cât despre autoportrete, pomenesc doar două: unul pe coperta interioară a cărţii mele Vârstele anului (1957) şi ultimul pe coperta cărţii mele Take my Word for it (ediţia engleză).

COLABORAREA MEA CU COMPOZITORII

Datorită faptului că puteam citi partituri, am oferit la cererea lor „texte" unor cantate compuse de cei mai importanţi compozitori din epocă, Anatol Vieru, Tiberiu Olah, Ştefan Niculescu ş.a. (Acesta din urmă mi-a orchestrat cântecelele pe care le-am scris pentru Elefănţelul curios „Departe, departe, dar nu foarte foarte/e-un fluviu mare de tot. /Acolo înoată ziulica toată/crocodili cu coaa-adă şi bot". A compus şi muzica pentru delicioasa Carte cu Apolodor a lui Gellu Naum).

Probabil că unii dintre ei – cei în viaţă – îşi reneagă o parte din lucrările lor – aşa cum şi eu mă distanţez de cele pe care le-am scris în perioada obsedantului deceniu. Vieru, dacă ar mai fi în viaţă, şi-ar renega probabil Lui Stalin slavă, slavă cântăm pe versuri de Mihu Dragomir, iriâţial gândit ca un cântec de dragoste dar mai puţin Ţară scumpă să trăieşti, pe versurile mele, devenit semnal la radio… Dar asta nu înseamnă că aceşti compozitori n-ar fi mari şi importanţi şi că n-ar merita o recunoaştere internaţională pe care, din păcate, n-au obţinut-o – fapt care mă doare şi care, sunt sigură, îi doare mai mult pe ei

(cei care mai sunt în viaţă). Pe lângă Penderecki, Lutoslavski.

Berio, Boulez, Schnittke ş.a., cunoscuţi în aria internaţională, ar fi trebuit recunoscuţi Olah, Vieru, Niculescu, Stroe – compozitori de anvergură, nu numai ei!

Nu-mi stă în putere să le promovez geniul dar, totuşi, sper că urechile lumii vor fi cândva deschise pentru a recepta sonurile majore ale acestor excepţionali creatori. Şi ale altora…

CÂTEVA NĂZBÂTII ALE TRADUCERII

Mama germană a lui Petru Dumitriu a tradus „Mare.

Cătălin" cu „Apfel, Cătălin"! („Măr, Cătălin")

Fratele lui Jean Grosu a tradus expresia franceză „Il lui dit bas, tout bas, à l'oreille" („îi spuse cu voce joasă, încet de tot, la ureche" cu „îi spuse jos, jos de tot, la ureche" (în „Contemporanul").

Eugen Barbu (care, necunoscând limbi străine, scotea cărţi cu „negri" – ca, de exemplu Doktor Faust a lui Thomas

Mann) a tradus „a louer" cu „de lăudat" în loc de „de închiriat"!

E drept că se scriu la fel…

Şi câte şi mai câte…

E posibil ca şi eu însămi, traducând din greacă sau din rusă, fără să cunosc limbile respective, să fi produs unele greşeli – de care însă nu ştiu.

TRATAMENT SPECIAL

Când a izbucnit scandalul cu plagiatul lui Eugen Barbu, acesta şi-a depus la Uniunea Scriitorilor carnetul de Partid şi toate decoraţiile… Drept care a fost rugat să şi le ia înapoi!

AUTOIRONIA SUPERIOARĂ

Într-una din povestirile lui scurte (geniale, altminteri), pe care îmi place să le evoc în cuvintele mele este una în care „scriitorul burghez" (el însuşi, adică Thomas Mann) aude că în oraş se află marele filozof-profet (nu mai ştiu dacă i se dă şi numele)

care va ţine un discurs, la adresa cutare. Scriitorul burghez, împins de curiozitate, se deplasează la faţa locului unde îl întâmpină o scară îngustă, în întuneric, şi o făptură feminină, tot în negru, care îl conduce în sala în care avea să aibă loc evenimentul. Mare dezamăgire. Maestrul nu s-a putut deplasa drept care îi va ţine locul unul din discipolii lui. Care, într-adevăr, îşi face apariţia sub forma unui june hirsut şi tenebros care începe să profereze tot felul de idei, diatribe şi premoniţii (aluzie evidentă la Nietzsche…). La mijlocul fulminantei vorbiri, scriitorului burghez (lui Thomas Mann adică) i se înfăţişează imaginea trivială a unui… sandviş cu şuncă! I se făcuse foame, adică, şi i-a fost ruşine de mediocritatea lui, de apetiturile lui terestre, de incapacitatea de a înregistra sublimul…!

Superioară autoironie, din partea unei minţi în stare să perceapă şi extremităţile şi zonele intermediare, cu egală putere de analiză!

PIERDERI

Dintre cele pe care mi le amintesc, se află colecţia aproape completă a Biletelor de papagal (ediţia albă, pe hârtii duble, lunguleţe), dormitorul desenat de verişoara mea, arhitecta

Angelica Pavlu şi executat de cumnatul meu Costache

Petrescu, un Raymond Queneau (nu mai ştiu câte miliarde de sonete, cu versuri interşanjabile…!), nenumărate partituri de pian, de la clasici la moderni, gravurile lui Iosif Fekete pe versurile mele, tablouri de Yvonne Hasan, Lydia Csato (Iserul şi alte câteva se află, pare-se, la patrimoniu), alte sute de cărţi, plăci de patefon, manuscrise, scrisori – mi se pare o frivolitate să amintesc de haine (rochii, paltoane, pantofi, poşete, pantaloni etc.) sau de veselă, tacâmuri, „bibelouri" (printre altele, un colţ de elefant, un ceainic şi ceşti chinezeşti – multe moştenite de la părinţi) – toate sechestrate şi golite din apartamentul meu din str.

Dionisie Lupu 74.

Unde se află acestea acum? Unde sunt surâsurile, munca, arta, muzica şi dragostea care mi-au populat existenţa? S-au risipit ca zânişoarele şi spiriduşii din Visul unei nopţi de vară, la ivirea zorilor…

AVANGARDA – IERI ŞI AZI

Cum scriam în volumul întâi al cărţii de faţă, Colin şi cu mine, deşi comunişti ilegalişti eram fanaticii lui Mallarmé

(prilej de ironie pentru o comentatoare…)

Eram avangardişti în artă, asemenea atâtor altora, unii din jurul nostru, Saşa Pană, Geo Bogza, Gheorghe Dinu (Stéphane

Roii), C. Nisipeanu, Gellu Naum, alţii de pe alte meleaguri.

Tristan Tzara, Éluard, Breton, Jarry, ne încântau imaginile din

„Minotaure", Kandinsky, poemele lui Maiacovsky şi toate formele de inovaţii.

Cum spuneam, ne doream „revoluţionari în viaţă şi în artă"!

Nu prea agream prezenţa unui june, Isidore Izou, care inventase o nouă formă de poezie, mergând mai departe decât

„Dada", amestecând litere, cu oarecari rezultate hilare (de ex.

„Cafoufou pentaloun" sau „cis mariga la bordiga", cu evidente sonorităţi româneşti), dar cu care a făcut senzaţie la Paris, publicându-şi cartea-manifest sub titlul Le Lettrisme la Gallimard!

Noi spuneam în glumă, parafrazându-l pe Caragiale, „La

Gallimard, birjar, la Gallimard!"

Cât despre limba inventată de mine (limba „spargă") ea mi s-a

impus în mod spontan când am constatat că anumite sonorităţi, deşi de negăsit în dicţionare sub formă de cuvinte, poartă în ele sensuri, atmosfere, implicaţii afective, aproape idei… Mirată eu însămi de aceasta, l-am întrebat pe profesorul

Graur cum se poate explica aşa ceva. Mi-a dat un exemplu: când meseria de cioban a devenit mai caducă, în loc de „mocan" s-a spus „mocirţan" – o sonoritate desigur depreciativă…

În ce priveşte jocul cu cuvintele de la ora asta – voi spune doar atât: nu înţeleg de ce cineva se doreşte a fi „optzecist" (sau şaptezecist, sau şaizecist sau două miist) când aspiraţia noastră firească nu e de a ne cantona într-o decadă, într-o generaţie ci de a supravieţui – de ce nu? – pentru secole sau… pentru eternitate!!!

Ca să închei, voi cita o poezie din 1971, căreia, totuşi, nu m-am conformat, „Oboseala de cuvinte" (din volumul Marea conjugare):

„Bolboroseli şi borborigme, sublime bâlbâieli extrase din căptuşeala de mătase a luxoaselor enigme, abstracte afle, stranii sigme, pe coală, mersul unijamb al vârfului ce lasă semne şi întâlnirile solemne dintre dactil, troheu şi iamb şi hohotul în ditiramb – o, toate scăpată când vine osoasa, unica silabă şi şterge cufalanga-i slabă obrazul foilor veline.

E foarte bine.

Foarte bine".

PREZENTARE DE CARTE

În toamna lui 2003, a avut loc prezentarea volumului I al memoriilor mele, la recent înfiinţatul Institut Cultural Român.

Au vorbit Augustin Buzura, Gabriel Dimisianu, Alex.

Ştefănescu şi Daniel Cristea-Enache.

S-au rostit cuvinte „pozitive!, cu o singură excepţie.

D.C.E. pomeneşte de o întâmplare în care cineva a rostit pe stradă ceva în genul „Jos jidanii!" drept care aş fi declarat că nu mă întorc în România din cauza antisemitismului. Am protestat chiar atunci: asemenea întâmplare n-a avut loc niciodată necum aşa-zisa „declaraţie" a mea. (Se pare că „informaţia" i-a fost servită de C.P. care, de altfel, continuă s-o răspândească…)

Dar, dincolo de asta, întâlnirea a fost considerată reuşită, iar pentru mine deosebit de emoţionantă, în prezenţa cunoscuţilor şi necunoscuţilor, a colegilor şi a prietenilor, unii tineri, alţii nu prea…

S-au cumpărat – şi am dedicat – multe exemplare ale

Memoriei ca zestre.

Şi ceea ce e mai important – întrucât am încercat să mă exprim „totdeauna corect şi limpede" (titlul uneia din prozele mele scurte) – am constatat că mi se recunoaşte onestitatea, că nu sunt nici repudiată nici uitată.

De-abia mă puteam ţine pe picioare, totuşi am fost în stare să recit pe dinafară o poezie mai veche:

„Trebuie să dorm.
Moare cineva?
Trebuie să dorm.
Orice se întâmplă, trebuie să dorm?...
Moare cineva?
Trebuie să dorm.
Nu împart cu nimeni raţia-mi de somn.

Pentru că, stimate domn, eu, când dorm, îl visez pe iubitul răposat şi pe tatăl meu cel mort – şi frumos cu ei mă port mult mai mult în somn decât pe trezie m-am purtat.

Şi pe urmă-n somn moartele-mi celule se prefac în aur curat, strecurat, ca să-nviu în zori şi să pot umbla printre dumneavoastră, stimaţi cititori".

ECOURI

Contrar previziunilor prietenei mele de o viaţă, Yvonnc Hasan, (de altfel, autoarea unei memorabile cărţi despre Paul Klee), că Memoria ca zestre va provoca scandal, atât pe linie politică, precum şi pe linia confidenţelor mele erotice – m-am bucurat de o primire elogioasă. S-a semnalat valoarea de document, onestitatea mărturiilor şi a mărturisirilor mele etc.

De-abia după apariţia volumului II, cred, prezicerile prietenei mele s-au adeverit, la un diapazon care a depăşit cele mai sumbre aşteptări.

Ceea ce e cu deosebire frapant nu e atât cantitatea de minciuni, răstălmăciri, extrageri din context, ignorări ale textului însuşi – ci furia, prea puţin sfântă, a celor care semnează atacurile.

La un material plin de dezinformări, fabulaţii şi interpretări răuvoitoare, am răspuns printr-un (incomplet) „drept la replică", în revista „Cultura".

Nu am de gând să răspund în continuare „detractorilor" – ar ocupa prea mult spaţiu şi mi-ar diminua demnitatea (ar fi fost atât de

simplu să-mi „camuflez" sau chiar să-mi trec sub tăcere trecutul, nu m-a obligat nimeni să-mi enumăr rătăcirile, iubirile, erorile, iluziile, erori care m-au costat în primul rând pe mine, pierzând, cum am spus, opt ani de „sânge estetic" – dar n-am făcut-o considerând că e o datorie de conştiinţă să „mă divulg", fără pretenţii de exactităţi istorice. Pe aceeaşi linie, vreau să-mi mărturisesc adeziunea faţă de Radu Cosaşii, nu numai pentru verva scrisului, ci şi pentru limpezimea lui de minte şi de conştiinţă. Dar, iată, sinceritatea e un delict care trebuie denunţat, răstălmăcit şi pedepsit!), îmi doresc doar ca volumele mele să fie citite, nu pe sărite şi fără idei preconcepute. (Cum e posibil ca Memoriile mele să fie echivalate cu o carte pe care n-am citit-o dar care poartă titlul sugestiv Băgău' ÎI!) Desfid pe oricine ar afla obscenităţi în cartea mea. Am o singură poezie, neinclusă în primele două volume ale Memoriilor, dar pe care vreau s-o reproduc:

„Îmi cad literele din cuvinte cum mi-ar cădea dinţii din gură.
Bâlbâială? Săsăială?
Sau e muţenia de pe urmă?
Îndură-te, Doamne, de cerul gurii mele, de omuşorul meu, acest clitoris din gâtlejul meu, vibratil, sensibil, pulsatoriu, explodând în orgasmul limbii române".

Aş încheia acest capitol, amintindu-mi de o întâmplare pe care mi-a povestit-o Marin Preda. Într-o zi, frăţiorul lui intră în casă plângând cu hohote şi zicând: „M-a-ncăierat coşea – dăgeabaaa!" Adică, el nu-i făcuse nimic „coştii" dar cloşca îl încăierase… degeaba.

Cărui fapt îi datorez acest val de ură? Poate doar supravieţuirii mele. (Nu pot uita cum m-a primit primarul Halaicu – în 1991 – când i-am cerut sprijinul pentru o repartiţie de locuinţă: „Credeam că aţi răposat…1

SĂRBĂTORIREA

Da, la 27 noiembrie 2004, ara împlinit optzeci de ani.

De-abia ieşită din spital, cu opt kilograme pierdute, nu m-am simţit în stare de a mă sărbători. Dar, la iniţiativa unei prezenţe culturale şi poetice ieşite din comun – am numit-o pe Carmen

Firan – ceva mai târziu, m-am trezit la un party-surpriză la care au participat Liviu Georgescu, Mircea Săndulescu, Timotei

Ursii, Mircea Ionescu, Dumitru Radu Popa, Petre Rado, Adrian

Sângeorzan, Anca Pedvis, Coriolan Babeţi, Adrian Săhlean şi alţii – o parte din floarea exilului românesc. S-au rostit cuvinte bune despre

mine, mulţi amintindu-şi de convieţuirea noastră de acasă. D.R. Popa, de exemplu, şi-a amintit de ultima înviere a amândurora pe care ara petrecut-o la Bucureşti, împreună cu

Elena Ştefoi, Nicolae Prelipceanu şi Denisa Comănescu (de altfel, Radu Popa poate produce oricând un „one man show", cu texte şi cântece), iar Timotei Ursu a recitat o parte din fabula mea „Critica de jos", subversiv poem scris în epoca Dej şi care viza teroarea exercitată de conducători.

Mi-a fost greu să asist la atâtea laude, poate şi pentru că aveam un sentiment de „serbare de adio"…

DESPRE SUPRAVIEŢUIRE

Nu mă refer la cea fizică (destul de prăpădită, de altfel).

Ci la aceea prin poezie.

Oricât de ignorată ar fi poezia mea la ora asta în România

(în interviurile mele, când sunt întrebată ce-mi doresc, răspund invariabil: „să fiu citită"), recunosc că am fost uimită să constat impactul pe care cuvintele mele, în traducere sau scrise direct în engleză, l-au avut şi-l au în noul spaţiu lingvistic în care trăiesc, încă mă întreb cum poezii din la scara 1/1 precum şi cele care au urmat, de la Vârstele anului până azi, trăite şi concepute în alt tărâm cultural, cu altă mentalitate, cu alt suflet, aş zice, pot găsi ecou, în America, în Anglia, în Canada şi, mai recent, în Irlanda.

Să pomenesc de numeroasele recitaluri de pe teritoriul american, din Arizona la Utica, din Texas la Maryland şi

Washington, de la Berkeley la Rochester etc.? Deşi mai numeroasele recitaluri din Anglia, din sud şi până în nord, de emisiunea tradiţională pe viu a B.B.C.-ului, „Desert Island" la care am avut onoarea să fiu invitată (la ultima întrebare care suna: ce carte aţi lua cu dvs. dacă aţi fi izolată pe o insulă pustie, cu excepţia Bibliei sau a lui Shakespeare? ştiu că am răspuns:

Les chants de Maldoror – interlocutoarea mea nu prea auzise de aceasta – „iar, dacă nu, Winnie the Pooh…)

La ultima Anglie, din 2004, am recitat la Londra, Ia

Bristol, la Oxford (străzile de acolo mi s-au părut, inexplicabil.

„Braşovene") şi Manchester.

În aprilie 2005, am fost pentru prima oară în Irlanda cea verde, cu copacii cu vârfuri răsucite şi vaci păroase, cu o fantastică expoziţie de „entuminures", faţă de care cele din Renaştere pălesc, cu fabuloase

păsări şi animale închipuind litere celtice

(care, din păcate, nefiind într-o limbă indo-europeană, rămân impenetrabile pentru mine). Am mai văzut şi manuscrise şi mărturii ale marilor scriitori (atât de mulţi şi mari şi celebri, şi toţi de origine irlandeză: Swift, Yeats, Bernard Shaw, Joyce – prima ediţie a lui Ulysses –, Beckett, Oscar Wilde ş.a.

De câte ori plecăm undeva, Maurice şi cu mine vizităm grădinile zoologice. La Dublin, deşi Maurice mă împingea în căruciorul cu rotile, am văzut de foarte de aproape gorile, urangutani, fel de fel de maimuţe isterice, un leu uriaş călcându-şi consoarta pe coadă şi, la sfârşit, la restaurantul cu autoservire, în spatele unui perete de sticlă, acei popândăi care se ridică vertical, adulmecând împrejurimea pentru a detecta păsări de pradă sau şacali.

În sfârşit, o surpriză: aşa cum poezia mea „Locul se cedează bătrânilor şi bolnavilor" s-a aflat în metroul din New York şi Toronto (în cadrul unei acţiuni numite „Poetry în motion"), o foarte recentă poezie a mea „Nunta" (în traducere engleză

„Wedding") se află acum în trenurile din Irlanda. (Am citat-o în capitolul „Prăbuşiri" din volumul I.)

Dar în România?

Cu toată durerea în suflet, ştiu: dragoste cu sila nu se poate. Nici frăţiorul lui Marin Preda nu i-a putut spune cloştii înfuriate: „iubeşte-mă că te tai!"

Totuşi, încă mai sper că se găseşte cineva care să-mi citească poeziile (în general, românii mai tineri îşi amintesc de mine mai ales pe baza cărţilor pentru copii…) şi, oricât de acerbă ar fi critica, ca să se bazeze pe text. (La urma urmei, nu mai ţin minte cine a rostit aceste cuvinte – poate Goethe: „Când o carte se loveşte de un cap şi sună a gol, nu-i întotdeauna de vină cartea".)

Dar de ce să mă plâng eu, când, la ora asta, un poet de talia lui Ştefan Aug. Doinaş e ignorat, sau alţii, de mai mică anvergură, ca Ion Gheorghe, Ion Caraion, Gheorghe Tomozei.

Eugen Jebeleanu, Adrian Păunescu, Maria Banuş ş.a. sunt trecuţi cu vederea pentru varii motive… Şi trebuie să amintesc din nou dragostea şi preţuirea mea pentru femeile-poete (le enumăr în ordine alfabetică, deşi cu omisiuni): Ana Blandiana, Constanţa Buzea, Ioana Crăciunescu, Daniela Crăsnaru, Nora Iuga.

Ileana Mălăncioiu, Angela Marinescu – precum şi pentru

„americancele” Carmen Firan, Anca Pedvis, Mircla Roznoveanu…

Fiecare carat de poezie e preţios în vistieria noastră.

De-abia după cercetări echilibrate şi oneste, ierarhia de valori se va putea instala. Chiar dacă numai provizoriu…

Nu ştiu dacă am mai pomenit (eram încă în ţară) de obiceiul „României literare” ca, la finalul fiecărei recenzii, să se specifice: „Cutare… e un mare poet”. N-am intrat în această categorie dar ţin minte că erau consideraţi ca atare şi Daniel

Turcea şi Mircea Ivănescu şi Cezar Ivănescu şi Virgil Mazilescu şi Victor Felea şi… şi… şi. Această egalitate de tratament îi cumva devaloriza pe toţi cei pomeniţi. Dar e de preferat, cred, tipul de generozitate nesclectivă, ignorării din considerente extraliterare. (Nu mai spun că unul dintre cei consideraţi „mare”.

avea obiceiul – involuntar – de a produce false rime, de genul – improvizez – „niţel şniţel de viţel”.)

MARTORII

În „memoriile” mele, am dorit să-mi fie recunoscută

„Calitatea de martor” (titlul frumos al unui volum al Anei

Blandiana). Ar fi fost uşor să mi se verifice enunţurile, faptele, mai există atâţia contemporani – nu sunt toţi morţi – care fie că au străbătut odată cu mine aceleaşi perioade, fie că mă ştiu din văzute şi auzite (poate chiar din citite…) Cu excepţia unor reprezentanţi ai Partidului Comunist, în timpul lui Dej, nimeni nu s-a îndoit de onestitatea mea. Combinând elemente reale cu altele inventate, interpretând-răstălmăcind cu mijloace mai subtile sau mai grosolane, cu o adevărată tehnică a denigrării, articolele violente, mai mult sau mai puţin recente, mă fac din nou să-mi pun întrebarea: De ce? Un singur exemplu: am explicat pe larg în „memorii” cauza principală a rămânerii melc în America – arestarea şi uciderea în închisoare a prietenului meu Gheorghe

Ursu (o ştiu şi autorităţile americane). Asta n-o împiedică pe una din „detractoare” să decidă că nu m-am întors în ţară pentru că nu mai aveam la cine (tata şi soţul meu muriseră) … sau pe alta să declare că am plecat în Statele Unite pentru că nu mai eram premiată ca pe vremea lui Dej (dimpotrivă, am luat mai multe premii şi m-am bucurat de mai multă apreciere în timpul lui

Ceauşescu). Dar, vorba aceea, minţiţi, minţiţi, că tot se va alege ceva!

Dureros e că, pentru a lovi în mine, se comit şi alte nedreptăţi ca aceea privindu-l pe Crohmălniceanu ale cărui merite în calitate de critic, istoric literar şi profesor depăşesc cu mult articolele scrise în vremea dogmatismului.

(Mircea Cărtărescu poate mărturisi în acest sens.)

MUZICA DE DINCOLO

Intru (reintru) în puritate.

Titlul acestui capitol e titlul unui poem al meu pe care l-am scris pentru Maurice, cu multe conotaţii muzicale datorate şi faptului că, în relaţia noastră, muzica (dar şi poezia şi arta plastică şi filosofia) joacă un rol major. (De altfel, tot muzica m-a legat de prima mea mare iubire din adolescenţă – loji.)

„Major" şi „minor" sunt modurile între care ne mişcăm, la patru mâini pe pian dar, mai ales la două, dată fiind artroza mea care îmi face în special mâna stângă inutilizabilă.

Şi aşa, parcurgem lumea muzicii, în care nu există cuvinte şi concepte pe care le-ai putea verifica în dicţionare, ci abstracţii, speculaţii riguroase, expresii magice de sentimente, atmosferă, idei, călătorii subterane, terestre şi extraterestre, de la

Ramcau şi Couperin, în cuceritoarea lor simplitate, la Bach care a reuşit ceea ce savanţii s-au străduit zadarnic să obţină şi anume

„Perpetuum mobile", în profundul şi tulburătorul, liricul sau dramaticul lui contrapunct, la scânteietorul Scarlatti, la „papa".

Haydn, într-un fel părintele şi al lui Mozart şi direct ca profesor al lui Beethoven, trecând prin Chopin, prin sfâşietoarele lui acorduri şi cromatisme sau prin esenţialmente poeticul Debussy până la elipticul, esoterieul Satie şi mai încoace… (Nu întâmplător, în emisiunea B.B.C. deja pomenită am intercalat fragmente din Bach, Chopin, Britten, Bartók, Debussy, Mcssiaen până la Kurt. Weill.)

Sunt într-adevăr binecuvântată dacă, la optzeci de ani ai mei, am un om lângă mine căruia să-i pot spune: „Iubitule, dragostea mea!" E melodia „en dehors" a vieţii mele.

În poemul amintit, scriu:

„Sunt aleasa dragostei lui târzii, sunt prada întineririi lui, mă pierd într-un miracol copleşitor nu într-unul blajin cum mi s-ar fi cuvenit la crepuscul…

Din uitate străfunduri, clamoarea de altă dată urcă invincibil:

„Te iubesc", îi strig străinului, „vreau să împart cu tine viaţa şi

moartea şi muzica de dincolo!”

Intrând în muzică, mă clătesc de mizeria fizică, de zgura aproximaţiilor cotidiene, de frustrări şi de nedreptăţi, ca într-o mântuire. E un exorcism diferit de cel obţinut prin frecventarea poeziei – şi mai eficient.

PE ULTIMA SUTĂ DE METRI

I

Îmi reamintesc etapele alergării mele pe acest pământ.

Da, am crezut într-o abstracţie vagă, care nu s-a concretizat niciodată, nicăieri şi care cu siguranţă nu are şansa să se materializeze vreodată. Crezul meu mi-a înlesnit o anumită axă morală, singura calitate pe care i-o datorez.

În ce constă aceasta? în a nu râvni la şi a nu depinde de bunuri materiale, de pildă. În a nu cădea pradă egocentrismului – trăsătură probabil comună şi inevitabilă a oricărui creator. (Cum l-am mai citat pe Brecht: „Omul bun e acela care se gândeşte şi la ceva în afara lui”). Am visat internaţionalismul în care fiecare popor îşi păstrează culoarea, un curcubeu sclipitor. Am visat la dispariţia războaielor, a statului, a banilor, la a cere fiecărui individ să-şi dea măsura capacităţii şi să fie răsplătit după nevoi.

Deşi după „libertate, egalitate, fraternitate” a urmat domnia Terorii, am sperat cu încăpăţânare, în pofida logicii şi a adagiului, că „istoria NU se repetă…”

Şi am considerat că e vai de tânărul care nu crede în nimic – în Dumnezeu, în dragoste, în artă, în adevăr, în dreptate, într-o idee – în afară de a se şi a-şi ajunge…

Întrucât sunt o fiinţă cu precădere emoţională şi nu raţională, „dubito ergo cogito” s-a ivit mult mai târziu în viaţa mea decât s-ar fi cuvenit.

De asemeni, deşi ţineam în mare cinste „cinstea” însăşi.

(soţul meu, Al. I. Ştefănescu a scris o piesă intitulată „Cinstea noastră cea de toate zilele”), n-am fost scutită de imperfecţiile mele: am fost uneori nedreaptă, impulsivă, invidioasă, geloasă, maliţioasă, chiar laşă (vezi excluderea lui Al. Jar), ignorantă, naivă până la orbire („O saisons, o chiteaux / Qucile âme est sans defauts?”) – dar niciodată răufăcătoare, denunţătoare, profitoare, acaparatoare, ipocrită, oportunistă sau demonstrând oricare din păcatele aparţinând catalogului vinovăţiilor pe care se silesc să-l stabilească azi atâţia, de al

căror spirit justiţiar în acţiune şi autoritate morală nu am habar.

Da, am crezut şi n-am fost crezută de responsabilii culturali ai Partidului autointitulat Comunist (cum am descris pe larg în volumul întâi al acestor memorii) – cât despre era Ceauşescu, problema principiilor şi a încrederii în „cauză" nici nu se mai punea, singura cerinţă-obligaţie era să-l slăveşti pe „conducătorul iubit". Ceea ce n-am făcut niciodată. Nici măcar în cântecul meu pentru copii închinat tricolorului care a luat premiul întâi – cântec pentru care m-a felicitat în public însuşi C.V. Tudor (ca nu mult după aceea să-mi consacre un pamflet murdar) – nu i-am pomenit numele.

Da, am iubit şi am fost iubită, fără umbră de impudoare sau obscenitate. Indecente sunt doar articolele incriminatorii care mi s-au adresat pe această temă. Am visat şi am vizat întotdeauna profunzimea comunicării umane şi o aură de puritate pe care am şi obţinut-o adeseori – în acestea au constat aspiraţiile mele spre iubire. Şi spre fericire. Şi spre libertate.

Libertatea mea… Aceea de a mă îndrăgosti, de a face nudism la 2 Mai, nu de „a trage cu puşca" dar de a dărui în dreapta şi-n stânga sentimente, idei, uneori opinii incendiare, netemându-mă, dintr-un soi de iresponsabilitate, de consecinţe…

Libertatea jocului adresând şi agresând realitatea ameninţătoare… Dar încă din copilărie, pe lângă joacă, jinduiam, visam la o mare iubire. Sau, cum scriam mulţi ani mai târziu.

…trebuie să se întâmple ceva:

O mare iubire să bântuie ca ciuma, rufele ude să se stranguleze pe frânghie, mările să latre pentru că, iată, alaltăieri un trandafir s-a înţepat într-un deget, acum cinci săptămâni un copac a sărit în aer, a atins viteza luminii şi a aterizat apoi, transformat în palmiped, de nerecunoscut.

Deci, trebuie să se întâmple ceva „altceva, discursurile să se rostească în gând, să se cojească munţii, să apară o nouă „artă a fugii".

sau totuşi nu, mai degrabă o mare iubire, o mare iubire…"

(Marea conjugare, 1971)

Şi a venit. Nu numai una. Cu alaiul lor de extazuri şi suferinţe şi nu mi-o ruşine de niciuna din ele, totul şi toate le fiind îmbrăţişate de acolada cunoaşterii umane.

*

Fireşte că, mai presus de orice, fervoarea mea de căpetenie a

fost în domeniul creaţiei. Cea mai mare parte – şi cea mai preţioasă – a energiei mele am investit-o în poezie, în muzică

(ocazional în traduceri de poezie sau în desene).

Încă de la cinci ani m-am consacrat acestei activităţi, dintr-o pornire naturală, fără proiecte sau ambiţii – până în anii adolescenţei când „a fi poet" sau „a fi compozitor" au devenit sonorităţile grave ale vocaţiei. Cu aceleaşi impulsuri, chiar frenetice, m-am urmat-o de-a lungul întregii mele vieţi, cu bucurie sau „în chinurile facerii".

Am scris şi am publicat peste cincizeci de cărţi în

România şi nouă în Anglia şi America. Cantitatea nu implică neapărat calitatea, vreau doar să spun că am fost iară întrerupere bântuită de „demonul creaţiei" nefiind o grafomană, cum o dovedeşte diversitatea cărţilor, a lucrărilor mele (grafomanii se repetă şi se autocopiază…)

În mare măsură, volumele în limba engleză cuprind poezii scrise în româneşte, traduse de poeţi de seamă englezi şi americani sau de mine însămi. „Limba nu mi-a tăiat-o încă nimeni/ca în închisorile barbare", cum scriam într-o poezie…

*

Greu mă mişc de la un paragraf la altul. Mai am încă atâtea de spus înainte de încheierea acestei ultime cărţi de mărturii şi a ultimului meu segment de viaţă (ea însăşi o carte deschisă în faţa cititorilor).

„E carnea tristă, vai" dar n-am citit toate cărţile. Nici măcar pe cele fundamentale. Îmi amintesc că, acum aproape douăzeci şi cinci de ani, Dan Cristea mi-a revelat pentru prima oară Infernul lui Dante. (Şi iată cum îmi adaug memoria memoriei altora…)

Cândva, am făcut parte dintr-un juriu care urma să premieze o producţie de desene animate. De neuitat pentru mine rămâne un film bulgăresc, fără text, dar cu cele mai evidente semnificaţii.

Deci, un grup de ciobănaşi, sastistiţi de lupii care le furau oile, se decid să lupte şi reuşesc să pună pe fugă haita de lupi.

După care, dansează un dans al victoriei, în timp ce, pe gardurile care înconjură ţarcul, sunt atârnate… pieile oilor, căsăpite de propriii lor stăpâni!

Se poate o metaforă mai transparentă?

Nu o dată, după înfrângerea „duşmanului din afară", „victorioşii" din conducere s-au transformat în asupritorii până la masacru ai

propriului lor popor.

Deşi într-o epocă opresantă, juriul a acordat în unanimitate premiul I curajosului desen animat bulgăresc!

Du-niitru, soţul Mariei, ajutoarea mamei mele, el însuşi muncitor, urmând un curs de „ştiinţă popularizată" sau aşa ceva, fiind întrebat de mama: „Ei, Du-nii-tre, ce v-a învăţat astăzi?", a răspuns: „Cică fulgerul nu e de la Dumnezeu ci căci se ciocneşte un nor de un fel cu un nor de alt fel – aşa prostii n-am auzit în viaţa mea!"

CITATE

Italo Calvino, într-una din prelegerile lui, îl citează la rându-i pe Gadda şi invectiva lui furioasă împotriva pronumelui

„EU": „Eu, eu! Cel mai infect dintre pronume… Pronumele astea sunt păduchii gândirii. Când un gând are păduchi, te scarpini ca orice păduchios… şi sub unghiile tale… găseşti pronumele personal…" Nu e chiar cu totul adevărat. „Eu" e important cu condiţia să nu devină autarhic şi asupritor. În 1953, într-o cărticică intitulată Tinereţe, scriam aceste cuvinte în care credeam şi pe care le voiam „mobilizatoare": „Şi eu/şi tu/şi noi/şi voi/ răspundem pentru a lumii soartă". Nici asta nu s-a dovedit adevărat, decât în măsura în care cărţile sau faptele noastre pot influenţa, modela, în timp, conştiinţe – chiar dacă nu schimbă radical mersul istoriei…

Şi, din ultima pagină a Confesiunilor lui Rousseau:

„Am spus adevărul. Dacă cineva ştie ceva opus celor afirmate de mine, oricât s-ar strădui s-o dovedească, ar fi o minciună şi o impostură – iar dacă refuză să cerceteze şi să investigheze în timpul vieţii mele, înseamnă că nu iubeşte dreptatea şi adevărul. În ce mă priveşte, declar public şi fără teamă că oricine, chiar dacă nu mi-a citit scrierile, îmi va examina firea, caracterul, moralitatea, priorităţile mele, plăcerile mele, obiceiurile mele cu propriii lui ochi şi dacă, totuşi, mă va considera o fiinţă neonorabilă, acesta e un om care merită să fie strangulat" (din păcate, traduc dintr-o versiune engleză…).

Eu cum să închei aceste ultime pagini din „confesiile".

mele?

Nu le-am intenţionat, necum considerat documente istorice, deşi plasate în context, marea majoritate a faptelor, a întâmplărilor, chiar a anecdotelor putând fi verificate. (De asemeni, nu doresc să-mi gâtui detractorii, am doar senzaţia de neuitat pe care am experimentat-o la Braşov, având eu cinci ani, când, aflându-mă la

parter, doi băieţei din capul scării au urinat pe mine…)

Şi, deci, azi, la optzeci de ani împliniţi, cu biologia deteriorată şi dincolo de vindecare, (poate doar cu una improbabilă)

Închei cu următoarele:

„Dar nu mă vindec de rana de secol, de rana de lume de-aceste fragile distihuri

ANTUME?

POSTUME?"

New York, iulie, 2005

CUPRINS

New York, 1985…5
1986… 11
Imposibilul turist…15
Fiinţe vii…19
O amintire…28
1987…32
Completări…37
Presentiment?…38
Amintiri de-a valma şi alandala…49
1988…"."…59
Şi, deci, amintiri…62
De-ale Babuşcăi…64
Şi alte amintiri de-a valma…77
1989…82
Punctualitatea…82
Spitale… Ut…84
Hotelul „Nina"… 91
Dacă mai ţin bine minte…93
1990…95
Şi alte amintiri necoordonate…102
1991…108
Tamara şi James… 121
1992…127
Faţa locului…130
1993…134
1994…139
Alte amintiri răzleţe şi unele recente…139
Prin asociere…148

1995…150
Ani mai târziu…154
Erori… şi nu numai…156
1.996…160
1997…166
1998…169
Valul de ţărm…169
1999…173
2000…176
Final de capitol…179
Sensul vieţii…181
2001…182
Completări…182
2002…184
Din memorie…187
Oasele mele…187
Tot din copilărie…188
În şcoală…188
Cândva, Televiziunea…192
Gândul întoarcerii…193
Nasul meu…194
Colaborarea mea cu compozitorii…194
Câteva năzbâtii ale traducerii…195
Tratament special…196
Autoironia superioară…196
Pierderi…196
Avangarda – ieri şi azi…197
Prezentare de carte…199
Ecouri… 200
Sărbătorirea…202
Despre supravieţuire… 202
Martorii…204
Muzica de dincolo…205
Pe ultima sută de metri…206
Citate… 210
…[
Tehnoredactor: MIRCEA TĂTAR
Bun de tipar: 13 X 2005

Apărut: 2005
Coli de tipar: 13, 5

Tipărit la UNIVERSUL să îmi reamintesc etapele alergării mele pe acest pământ. Da, am crezut într-o abstracţie vagă, care nu s-a concretizat niciodată, nicăieri şi care cu siguranţă nu are şansa să se materializeze vreodată. Crezul meu mi-a înlesnit o anumită axă morală, singura calitate pe care i-o datorez.

În ce constă aceasta? în a nu râvni la şi a nu depinde de bunuri materiale, de pildă. În a nu cădea pradă egocentrismului – trăsătură probabil comună şi inevitabilă a oricărui creator. (Cum l-am mai citat pe Brecht: „Omul bun e acela care se gândeşte şi la ceva în afara lui”.)

Deşi după „libertate, egalitate, fraternitate” a urmat domnia Terorii, am sperat cu încăpăţânare, în pofida logicii şi aadagiului, că „istoria NU se repetă…”

Cândva, am făcut parte dintr-un juriu care urma să premieze o producţie de desene animate. De neuitat pentru mine rămâne un film bulgăresc, fără text, dar cu cele mai evidente semnificaţii.

Deci, un grup de ciobănaşi, sastisiţi de lupii care le furau oile, se decid să lupte şi reuşesc să pună pe fugă haita de lupi.

După care, dansează un dans al victoriei, în timp ce, pe gardurile care înconjură ţarcul, sunt atârnate… pieile oilor, căsăpitedepropriii lor stăpâni!

Se poate o metaforă mai transparentă?

Nu o dată, după înfrângerea „duşmanului din afară”.

„Victorioşii” din conducere s-au transformat în asupritorii până la masacru ai propriului lor popor.